

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av vissa bestämmelser i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption och med förslag till ändring av vissa bestämmelser om tjänstebrott och brott som har samband med dem

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att vissa bestämmelser om tjänstebrott och brott som har samband med dem i strafflagen och en del andra lagar skall ändras. Vidare föreslås det, att riksdagen skall godkänna Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption, som ingåtts den 4 november 1998 i Strasbourg strafflagen skall det göras sådana ändringar som krävs för att konventionen skall kunna träda i kraft.

Det föreslås att det skall bli straffbart att muta en riksdagsledamot och att som riksdagsledamot ta emot mutor. Syftet med den reglering som gäller riksdagsledamöterna är att motarbeta givande och mottagande av sådana förmåner som försvagar förtroendet för sakens saklighet i riksdagens beslut. Att som medlem i Europaparlamentet ta emot mutor blir också straffbart. Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption förutsätter att riksdagsledamöternas givande och tagande av mutor straffbeläggs, även om de avtalsslutande parterna kan göra förbehåll beträffande detta.

Bestämmelserna om tillämpningsområdet för straffrättsligt tjänsteansvar revideras. Begreppet tjänsteman i strafflagen definieras så långt det är möjligt på samma sätt som det förvaltningsrättsliga tjänstemannabegreppet, vartill i strafflagen skall definieras de övriga persongrupper som man till vissa delar önskar att skall omfattas av bestämmelserna om

tjänsteansvar. Hit hör personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag, offentligt anställda arbetstagare och personer som utövar offentlig makt samt utländska tjänstemän. Bestämmelser om omfattningen av det straffrättsliga tjänsteansvaret för varje personkategori utfärdas särskilt. Genom de föreslagna bestämmelserna kommer det straffrättsliga tjänsteansvaret att omfatta personer som deltar i beredning av utövning av offentlig makt och i fråga om vilka tillämpningen av de nuvarande reglerna har varit tolkningsbar eller bygger på delvis inkonsekvent reglering utanför strafflagen.

Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption träder i kraft efter en i konventionen angiven tid efter det att 14 stater har uttryckt sitt samtycke till att bli bundna av konventionen. Konventionen har ännu inte trätt i kraft folkrättsligt.

I propositionen föreslås, att Finland skall godkänna Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption med så få förbehåll som möjligt. Finland har i januari 1999 undertecknat konventionen utan att i det skedet göra förbehåll.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa. Bestämmelserna i konventionen träder dock i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	5
2.1. Lagstiftning och praxis.....	5
2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftning i utlandet	6
Allmänt	6
Sverige	7
Norge.....	8
Danmark.....	8
Tyskland	9
2.3. Bedömning av nuläget	10
2.4. Affärsverkens personal	11
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	12
3.1. Målen för reformen av tjänstebrotten	12
3.2. Målet och det centrala innehållet i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption	13
3.3. De viktigaste förslagen	13
Utvidgningarna av straffbarheten	13
Reglering av tillämpningsområdet för tjänstebrott.....	13
4. Propositionens verkningar	14
5. Beredningen av propositionen	14
6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	15
6.1. Totalreformen av strafflagen.....	15
6.2. Schengen-avtalets ikraftträdande	15
6.3. Förslag av arbetsgruppen för ett disciplinärt system för domare.....	16
6.4. Bestämmelserna om straffrättslig preskription	16
6.5. Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen	17
6.6. Lagstiftningen om förverkandepåföljder	17
DETALJMOTIVERING.....	19
1. Lagstiftningsmässiga krav som Europarådets konvention mot korruption medför och Finlands lagstiftning	19
1.1. Definition av begreppen tjänsteman, domare och juridisk person (artikel 1) och bestickning av nationell tjänsteman (artikel 2 och 3)	19
1.2. Bestickning av medlem av nationell folkvald församling (artikel 4).....	20
1.3. Bestickning av medlem av folkvald församling i en annan stat (artikel 6) och bestickning av medlemmar i internationella parlamentariska församlingar (artikel 10).....	20
1.4. Bestickning av utländska tjänstemän (artikel 5, 9 och 11).....	21
1.5. Delaktighet (artikel 15).....	21

1.6.	Missbruk av inflytande (artikel 12).....	22
1.7.	Bestickning inom den privata sektorn (artikel 7 och 8)	22
1.8.	Penningtvätt av fördel av korruptionsbrott (artikel 13)	23
1.9.	Bokföringsbrott (artikel 14).....	23
1.10.	Immunitet (artikel 16)	23
1.11.	Domsrätt (artikel 17)	23
1.12.	Samfundsansvar (artikel 18).....	26
1.13.	Påföljder och åtgärder (artikel 19).....	26
1.14.	Specialmyndigheter (artikel 20)	27
1.15.	Samarbete mellan nationella myndigheter (artikel 21).....	27
1.16.	Skydd av vittnen och personer som samarbetar med rättsmyndigheterna (artikel 22)	28
1.17.	Åtgärder för att underlätta insamling av bevis och konfiskering av nyttan av brottet (artikel 23)	28
1.18.	Övervakning (artikel 24).....	29
1.19.	Allmänna principer för och åtgärder inom det internationella samarbetet (artikel 25)	29
1.20.	Inbördes rättslighjälp (artikel 26).....	30
1.21.	Utlämning för brott (artikel 27)	30
1.22.	Frivillig information (artikel 28)	31
1.23.	Centralmyndighet (artikel 29)	31
1.24.	Direkt översändande (artikel 30).....	31
1.25.	Information (artikel 31)	32
1.26.	Slutbestämmelser (kapitel V, artikel 32—42)	32
2.	Lagförslagen.....	33
2.1.	Lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption.....	33
2.2.	Strafflagen	33
1 kap.	Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt.....	33
2 kap.	Om straffen	35
15 kap.	Om brott mot rättskipning	36
16 kap.	Om brott mot myndigheter.....	36
21 kap.	Om brott mot liv och hälsa	39
30 kap.	Om näringsbrott.....	39
40 kap.	Om tjänstebrott	39
2.3.	Lagen om registrering av fordon.....	55
2.4.	Lagen om koncession för fordonsbesiktning	55
2.5.	Lagen om förarexamensverksamhet.....	56
2.6.	Jaktlagen.....	56
2.7.	Lagen om strafforderförfarande	56
2.8.	Lagen om läkemedelsverket.....	56
2.9.	Lagen om främjande av filmkonsten	56
2.10.	Lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral	56
2.11.	Matrikellagen	56
3.	Ikraftträdande.....	56

4. Behovet av riksdagens samtycke	57
5. Lagstiftningsordning	58
LAGFÖRSLAGEN.....	59
om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption.....	59
om ändring av strafflagen.....	60
om ändring av 15 § lagen om registrering av fordon	66
om ändring av 25 § lagen om koncession för fordonsbesiktning.....	66
om ändring av 15 § lagen om förarexamensverksamhet	67
om ändring av 70 § jaktlagen	67
om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande.....	68
om ändring av 6 § lagen om läkemedelsverket	68
om ändring av 6 § lagen om främjande av filmkonsten.....	69
om ändring av 3 § lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.....	69
om ändring av 4 § matrikellagen.....	70
BILAGA.....	71
PARALLELLTEXTER.....	71
om ändring av strafflagen.....	71
om ändring av 15 § lagen om registrering av fordon	86
om ändring av 25 § lagen om koncession för fordonsbesiktning.....	86
om ändring av 15 § lagen om förarexamensverksamhet	87
om ändring av 70 § jaktlagen	88
om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande.....	89
om ändring av 6 § lagen om läkemedelsverket	89
om ändring av 6 § lagen om främjande av filmkonsten.....	90
om ändring av 3 § lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral.....	90
om ändring av 4 § matrikellagen.....	91
FÖRDRAGSTEXTER	92
Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption.....	92
Criminal law convention on corruption	92

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Bestämmelserna om tjänstebrott reformerades senast genom lagstiftning som stadfästes 1989. Tjänstebrottsreformen 1989 genomfördes som ett separat projekt, och i reformen kunde man inte till alla delar följa de lagtekniska och lagsystematiska lösningar som anammats i totalreformen av strafflagen (39/1889). Ett syfte med denna proposition är att anpassa bestämmelserna om tjänstebrott till det lagstiftningssätt som följts i strafflagsreformen. En revidering av bestämmelserna om tjänstebrott behövs också för att gränserna för det straffrättsliga tjänsteansvaret i praktiken till vissa delar har visat sig litet för snäva och till vissa delar inkonsekventa eller tolkningsbara. Det har också betraktats som ett problem att det straffrättsliga begreppet tjänsteman, som är betydligt mera omfattande än det förvaltningsrättsliga begreppet, är ägnat att skapa ovisshet om tillämpningsområdet för bestämmelserna om tjänstebrott. I Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption (ER:s korruptionskonvention), upprättad i Strasbourg den 4 november 1998 förutsätts det att den nationella lagstiftningen fastställer ett straffrättsligt ansvar vid brott för riksdagsledamöter och utländska tjänstemän. Propositionen innehåller förslag till de ändringar i Finlands lagstiftning som krävs för att konventionen skall kunna träda i kraft. Enligt propositionen skall Finland godkänna konventionen nästan utan förbehåll.

Finland har nyligen redan godkänt tre andra internationella dokument om mutande av tjänstemän. Rådets akt av den 27 september 1996 om upprättande av ett protokoll till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen (96/C 313/01) och rådets akt av den 26 maj 1997 om utarbetande på grundval av artikel K 3.2 c i Fördraget om Europeiska unionen av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i (98/C 195/01, nedan EU:s mutkonvention) godkändes den 18 december 1998. Fin-

land har därtill den 10 december 1998 godkänt OECD:s konvention om bekämpande av bestickning av utländska offentliga tjänstemän i internationella affärsförbindelser (FördrS 14/1999), nedan OECD:s mutkonvention). Endast OECD:s mutkonvention är i kraft folkrättsligt. De ändringar av 16 och 40 kap. strafflagen som konventionerna kräver trädde i kraft den 1 januari 1999.

ER:s korruptionskonvention har till vissa delar ett större tillämpningsområde än de nyss nämnda konventionerna. Det gäller såväl aktiv som passiv bestickning som begås av inhemska eller utländska tjänstemän eller där dessa är mottagande part, samt bestickning som begås inom den privata sektorn. Konventionen utgör en del av Europarådets handlingsplan för förebyggande av korruption, godkänt i november 1996. I anknytning till konventionen och för att övervaka iakttagandet av den har det bildats en grupp av stater som motsätter sig korruption ("Group of States against Corruption", nedan GRECO), till vilken även Finland hör. GRECO övervakar också Europarådets resolution av den 6 november 1997 om principerna för bekämpande av korruption samt det civilrättsliga korruptionsavtal som Europarådets ministerråd godkänt den 9 september 1999. GRECO inledde sin verksamhet den 1 maj 1999.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Totalreformen av bestämmelserna om tjänstebrott trädde i kraft den 1 januari 1990. I 40 kap. strafflagen, som gäller tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare, ingår bestämmelser om straff för tagande av muta, brott mot tystnadsplikt, missbruk av tjänsteställning och brott mot tjänsteplikt. Området för det straffrättsliga tjänsteansvaret bestäms enligt definitionerna i 2 kap. 12 § strafflagen. Bestämmelserna om tjänstebrott gäller de personer som i paragrafen definieras som tjänstemän. För offentligt

anställda arbetstagare eller anställda vid offentliga självständiga inrättningar gäller samma bestämmelser om mutbrott och tystnadsplikt som för tjänstemän, och på dem tillämpas i vissa fall dessutom också bestämmelserna om missbruk av tjänsteställning.

För alla tjänstebrott är påföljden ett allmänt straff, dvs. böter eller fängelse. Om de särskilda straff till vilka tjänstemän kan dömas, avsättning och varning, finns bestämmelser i 2 kap. 1 § 2 mom. samt 7 och 10 § strafflagen.

Mutbrotten kan indelas i så kallat passivt mutbrott och aktivt mutbrott. Passivt mutbrott är det fråga om vid tagande av muta (SL 40:1), grovt tagande av muta (SL 40:2) och mutförseelse (SL 40:3). Bestämmelserna om straff för mutande av tjänsteman, så kallat aktivt mutande, ingår i 16 kap. strafflagen: givande av muta (SL 16:3) och grovt givande av muta (SL 16:4). Dessutom finns i 30 kap. strafflagen bestämmelser om givande av muta i näringsverksamhet (SL 30:7) och tagande av muta i näringsverksamhet (SL 30:8). Dessa sistnämnda bestämmelser tillämpas inte på sådan av staten eller andra offentliga samfund bedriven näringsverksamhet som sköts av personer vilka enligt strafflagen skall betraktas som tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare. I 40 kap. strafflagen finns också en separat bestämmelse om förverkandepåföljder vid mutbrott (SL 40:4). På de mutbrott som avses i 16 och 30 kap. strafflagen tillämpas också bestämmelserna i 9 kap. strafflagen om straffansvar för juridiska personer (SL 16:18 och 30:13).

Bestämmelser om brott mot tjänstehemlighet och brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet finns i 40 kap. 5 § strafflagen. Paragrafen fick sin nuvarande lydelse 1999, då också bestämmelsen i 6 § om olovligt röjande av uppgift i eller om en handling upphävdes. Övriga bestämmelser om brott mot tjänsteplikt i 40 kap. gäller missbruk av tjänsteställning (SL 40:7), grovt missbruk av tjänsteställning (SL 40:8) samt brott mot tjänsteplikt (SL 40:10) och brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet (SL 40:11). Dessutom finns i 40 kap. 9 § ett tillämpningsstadgande och i 12 § en hänvisning till bestämmelserna om militära tjänstebrott.

Enligt statistikcentralens statistik (Åtalade och dömda 1999; Rätt 2000:17, Finlands officiella statistik) åtalades år 1998 i första rättsinstans 32 personer för tjänstebrott. Av dem dömdes 9 till straff, i 7 fall meddelades åtalseftergift och i 16 fall förkastades åtalet. Av de 16 som befanns skyldiga konstaterades flertalet (10 personer) ha gjort sig skyldiga till brott mot tjänsteplikten, och påföljden blev böter, varning eller domseftergift. Ingen åtalades för tagande av muta. För tagande av muta och grovt missbruk av tjänsteställning dömdes 1998 en person för vardera brottet, den ena till ovillkorligt, den andra till villkorligt fängelsestraff. För givande av muta åt tjänsteman dömdes 1998 två personer och 1999 en person till bötesstraff. Därtill dömdes 1999 för grovt givande av muta en person till 7 månader villkorligt fängelse och i tre fall meddelades domseftergift.

Det verkliga antalet tjänstebrott är betydligt större än vad som framgår av domstolsstatistiken. Bara vart tionde tjänstebrott syns i statistiken som s.k. huvudsakligt brott. Under perioden 1994—1999 fick polisen kännedom om ca 200—400 tjänstebrott per år, 1999 var antalet 311.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftning i utlandet

Allmänt

I de nordiska bestämmelserna om tjänstebrott har inga större ändringar gjorts under 1990-talet. Under de senaste åren har det dock på grund av de internationella konventionerna mot korruption gjorts eller görs för närvarande vissa ändringar i tillämpningsområdet för mutbrott. Beträffande de nordiska bestämmelserna om tjänstebrott kan man alltså huvudsakligen hänvisa till redogörelsen i den regeringsproposition som föregick reformen av lagstiftningen om tjänstebrott (RP 58/1988 rd, s. 28—33). I följande beskrivning av bestämmelserna om tjänstebrott i olika länder behandlas därför närmast tillämpningsområdet för tjänstebrott och mutbrott, särskilt bestämmelserna om mutande av riksdagsledamöter.

I de flesta länder i Europa har riksdagsledamöter ställts till någon form av straffrättsligt ansvar för mutor som mottagits i riksdagsuppdraget. Detta har gjorts på olika sätt: riksdagsledamöterna har jämförts med tjänstemän, tillämpningen av bestämmelserna om tjänstemän eller bara om mutbrott har utsträckts att gälla riksdagsledamöterna eller för riksdagsledamöterna har fastställts särskilda bestämmelser om mutbrott. Tyskland, Österrike och Finland hör till de få europeiska stater där riksdagsledamöterna inte kan ställas till straffrättsligt ansvar för tagande av muta.

Rekvisiten för mutbrott varierar i de olika ländernas strafflagar. Mest vanligt är att straffbarhet gäller för aktivt och passivt mutbrott och försök till sådant (Belgien), för godkännande av lockbete eller belöning för någonting som görs eller lämnas ogjort (Irland), för krävande av materiella fördelar i samband med skötseln av offentliga tjänstemäns skyldigheter (Polen), för godkännande av förmåner (Schweiz) eller för indirekt mutande (Tjeckien). För sådant missbruk av inflytande (trading in influence) som nämns i ER:s korruptionskonvention gäller straffbarhet tills vidare i Belgien, Frankrike, Ungern, Italien och Polen, om än under något varierande förutsättningar.

Mutrekvisiten håller i och med de internationella avtalen på att bli allt mer heltäckande och enhetliga.

Sverige

I Sverige totalreviderades bestämmelserna om tjänsteansvar år 1975. Härvid inskränktes gränserna för tjänsteansvaret betydligt så att bara myndighetsmissbruk förblev straffbart. Grundprinciperna i reformen 1975 gäller alltså, men tillämpningsområdet för tjänstebrott har väsentligt breddats genom en reform år 1989.

I Sverige finns bara en bestämmelse om allmänt tjänstebrott, tjänstefel, i 20 kap. 1 § brottsbalken (1962:700). Till bestämmelserna om tjänstebrott i 20 kap. brottsbalken hör också bestämmelserna om mutbrott och brott mot tystnadsplikt. De tillämpas också på mutbrott och brott mot tystnadsplikt som be-

gås av andra än tjänstemän.

Paragrafen om tjänstefel fick sitt nuvarande namn år 1989, samtidigt som tillämpningsområdet breddades. Rekvisitet utövande av offentlig makt ansågs i praktiken begränsa tillämpningsområdet för tjänstefel alltför mycket. Tjänstefel avser inte endast fel och försummelse i myndighetsutövningen som sådan, utan också sådana fel i handläggningen av ärenden som indirekt kan leda till rättsliga följder för enskilda. En förutsättning är att det finns ett naturligt och nära tidsmässigt och funktionellt samband mellan handläggningen och myndighetsutövningen, såsom beredning av olika ärenden. Förseelser i myndighetsutövningen eller i direkt samband med den straffas som tjänstefel eller grovt tjänstefel. När straffbarheten tidigare förutsatte minst tillräknande på nivån grovt vållande, kan enligt den nuvarande bestämmelsen även vållande som inte är grovt leda till straffansvar.

I reformen 1989 ansågs dessutom att som myndighetsmissbruk bör bestraffas inte enbart felaktig tillämpning av föreskrifter, utan också förfarande i strid med sådana skyldigheter som självklart kan anses följa av uppgiftens karaktär. Ringa gärningar har dock lämnats utanför straffbarhetens område. Å andra sidan är en uppenbart klandervärd gärning straffbar även om den inte kan visas ha åsamkat skada eller olägenhet.

Straffansvaret för tjänstefel gäller medlemmarna i kommunala nämnder och styrelser. Däremot är medlemmarna i beslutande statliga och kommunala församlingar — framför allt riksdags- och kommunfullmäktigeledamöter — inte i denna egenskap underkastade ansvar för sina åtgärder enligt bestämmelserna om tjänstefel. Myndighetsmissbruk som uppdragas i riksdagens eller kommunfullmäktiges beslut kan således inte leda till ansvar för tjänstefel (BrB 20:1.3).

För mutbrott (BrB 20:2) döms en arbetstare som, för sig själv eller för annan, tar emot, låter åt sig utlova eller begär muta eller annan otillbörlig belöning för sin tjänsteutövning. Det avgörande rekvisitet är otillbörligheten. Innehållet i begreppet bestäms enligt motiveringen till brottsbalken och rättspraxis.

För bestickning (BrB 17:7) döms den som

till en arbetstagare eller annan person som avses i 20 kap. 2 § utlovar eller erbjuder muta eller annan otillbörlig belöning för hans tjänsteutövning.

Ett mutbrott kan också begås av en förtroendevald eller en person som utövar ett uppdrag som är reglerat i författning eller en militärperson. Paragrafen tillämpas också på personer som annars utövar myndighet eller som i annat än ovan nämnda fall på grund av förtroendeställning har fått till uppgift att för någon annan sköta rättsliga eller ekonomiska angelägenheter, genomföra vetenskapliga eller motsvarande utredningar eller självständigt sköta en kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka utförandet av en annan motsvarande uppgift, liksom också en ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission, Europaparlamentet eller Europeiska gemenskapernas revisionsrätt eller domare i Europeiska gemenskapernas domstol.

Straffet för tjänstefel och mutbrott är böter eller fängelse i högst två år, vid grova brott minst sex månader och högst sex år fängelse.

Bestämmelserna om mutbrott tillämpas också på aktivt och passivt mutande av riksdagsledamöter, eftersom dessa anses sköta uppdrag som är reglerat i författning.

Vid mutbrott eller bestickning kan gärningsmannen också vara en utländsk arbetstagare, oberoende av om anställningsförhållandet är privat eller offentligt. I syfte att kriminalisera aktivt mutande av utländska parlamentariker och ministrar bestämdes uttryckligen, att föremålet för aktivt mutande också kan vara en person som annars utövar främmande stats myndighet.

För att väcka åtal mot en riksdagsledamot i hans eller hennes riksdagsuppdrag krävs riksdagens samverkan. Riksdagsledamöternas uppdrag anses omfatta arbetet i utskotten och andra riksdagsorgan som har direkt samband med arbetet i riksdagen. Till riksdagsarbetet anses däremot inte höra arbete som utförs utanför riksdagen, i det egna valdistriktet och partiorganisationen. Därför anses de mutbrott som misstänks ha begåtts av en riksdagsledamot i regel vara av sådan karaktär att de inte begås inom ramen för riksdagsuppdraget, utan på dem tillämpas vanligen de vanliga bestämmelserna om väckande av åtal.

Norge

I bestämmelserna om tjänstebrott i den norska strafflagen (Almindelig borgerlig straffelov av 22 mai 1902) används om gärningsmannen benämningen "offentlig tjenesteman", som inte finns allmänt definierad, utan innehållet kan enligt syftet med bestämmelsen i fråga variera. Begreppet offentlig tjänsteman definieras funktionellt. Frågan om någon är en offentlig tjänsteman avgörs i rättspraxis beroende på om personen i fråga utövar offentlig myndighet, eller om han eller hon sköter en uppgift som en ansvarig tjänsteman annars skulle sköta. Lagen kräver inte att gärningsmannen har självständig beslutanderätt, utan också en handläggare eller den som deltar i utövandet av offentlig makt är en offentlig tjänsteman.

Paragrafen om aktivt mutande av en offentlig tjänsteman (128 §) har tillämpats endast på norska tjänstemän. Tidigare kunde dock konungen i jämlikhetens namn bestämma att paragrafen även skall gälla brott som riktats mot en offentlig myndighet i en annan stat. I och med att OECD:s mutkonvention trädde i kraft år 1998 slopades denna konungens rätt. Till paragrafen fogades en bestämmelse enligt vilken också utländska offentliga myndigheter och tjänstemän vid internationella organisationer betraktas som offentliga tjänstemän.

Också riksdagsledamöterna i Norge är offentliga tjänstemän. De har fått offentlig makt eller en särskild förtroendeställning. En riksdagsledamot i Norge står därmed under straffrättsligt ansvar även för tagande av muta (112 och 113 §).

Tagandet av muta kan vara grovt, om den handling för vilken mutan tas emot strider mot tjänsteplikten eller om tjänstemannen vägrar att utföra ett tjänsteuppdrag om han inte får en muta eller någon annan förmån.

Danmark

I Danmark ingår bestämmelserna om tjänstebrott i 16 kapitlet strafflagen (Straffeloven av 15 april 1930), som gäller brott i offentlig tjänst eller uppgift (förbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv). Offentliga tjänster har domstolarnas domare samt övriga tjänstein-

nehavare. I offentlig tjänst anses också vara de arbetstagare som står i arbetsförhållande till offentliga samfund och som utför administrativa uppgifter, oberoende av om dessa uppgifter innebär beslutsfattande eller verkliga administrativa uppgifter inom t.ex. trafik, utbildning eller hälsovård. Även tjänstemännen vid det danska parlamentet, justitieombudsmannen och ministerierna liksom medlemmarna i lagstadgade kommittéer och råd sköter offentliga tjänster. Med offentlig uppgift avses också uppdraget för personer som valts genom allmänna val.

I 144 § strafflagen finns en bestämmelse om tagande av muta i utövningen av offentlig tjänst eller uppgift (i udovelse av offentlig tjeneste eller hverv). En motsvarande bestämmelse om givande av muta finns i 122 § strafflagen, i kapitlet om brott mot offentliga myndigheter.

Också riksdagsledamöter och medlemmar av kommunstyrelsen kan göra sig skyldiga till mutbrott, eftersom de sköter offentliga uppgifter. För kommunfullmäktigeledamöter finns dock specialbestämmelser, enligt vilka en person som handlat i strid med sina skyldigheter kan dömas till böter.

För mutbrott inom den privata sektorn finns särskilda straffbestämmelser i 299 § 2 punkten strafflagen.

Den danska strafflagen tolkas så att begreppen offentlig tjänst och offentlig uppgift avser endast offentliga tjänster och uppgifter i Danmark.

I Danmark har de ändringar i strafflagen som krävts av EU:s och OECD:s mutkonventioner och ER:s korruptionskonvention införts samtidigt (Lov nr. 228 af 4. april 2000). Straffbestämmelserna om aktivt och passivt mutande utsträcktes att gälla utländska tjänstemän och tjänstemän vid internationella organisationer i samma omfattning som de gäller danska tjänstemän. Därmed gäller de också riksdagsledamöter i främmande stater och ledamöterna av internationella parlamentariska församlingar. Samtidigt slopades ur bestämmelserna om aktivt mutande kravet på att ett villkor för straffbarhet vid givande av muta är att den mutade personen handlar i strid med sina skyldigheter. Danmark har också ratificerat ER:s korruptionskonvention. Danmark har samtidigt gjort förbehåll beträf-

fande missbruk av inflytande (artikel 12), domsrätt (artikel 17.1.b) och inbördes rätts hjälp (artikel 26).

Tyskland

I Tyskland är regleringen av det straffrättsliga tjänsteansvaret uppbyggt ungefär på samma sätt som i Finland. I den tyska strafflagen (Strafgesetzbuch von 15. Mai 1871; RGBI.S.127) finns en särskild bestämmelse med definitioner av de begrepp som används i strafflagen (11 §), bland dem tjänsteinnehavare (Amtsträger), domare (Richter) och för offentlig tjänst särskilt förpliktad (für den öffentlichen Dienst besonders Verpflichteter).

Begreppet tjänsteinnehavare omfattar tjänsteman (Beamte), domare (Richter), person i annat offentligrättsligt tjänsteförhållande samt även sådan annan person som annars har förordnats att sköta uppgifter inom den offentliga förvaltningen. Personens ansvar bestäms enligt hans ställning och inte enligt uppgiftens innehåll.

I annat offentligrättsligt tjänsteförhållande står bland annat ministrarna, men inte riksdagsledamöter, advokater och militärer. Bland personer som annars har förordnats att sköta uppgifter inom den offentliga förvaltningen kan nämnas bl.a. de som sköter uppgifter i samband med utövande av verkställande och tvingande makt samt personer inom den s.k. indirekta förvaltningen. Nume- rra talas i detta sammanhang allt mer om offentlig förvaltning (öffentliche Verwaltung) och inte om utövande av offentligt makt (hocheitliche Aufgaben). Verksamhet som är att betrakta som offentlig förvaltning måste minst ha en offentlig målsättning, till skillnad från vad som gäller beträffande privaträttsliga företag.

Riksdagsledamöterna är inte tjänsteinnehavare och anses inte heller sköta uppgifter inom den offentliga förvaltningen, eftersom dessa inte inkluderar lagstiftning eller lagskipning. Till de delar som fullmäktiges uppgifter sammanfaller med administrativa uppgifter inom kommunala samfund, t.ex. kommunfullmäktige och stadsfullmäktige, måste man från fall till fall undersöka om den konkreta verksamheten är lagskipning eller of-

fentlig förvaltning.

Bestämmelserna om mutbrott, både aktivt och passivt mutbrott, har placerats i kapitlet om tjänstebrott (Straftaten im Amte). I bestämmelserna om de grövsta mutbrotten nämns bland rekvisiten avsiktligt brott mot tjänsteplikten.

När det gäller tagande av muta kan gärningsmannen vara en tjänsteinnehavare, en person som särskilt förpliktats till offentlig tjänst, en domare eller en förlikningsdomare. Även en militärperson kan vara föremål för aktivt mutande. För riksdagsledamöter gäller dessa mutbestämmelser inte. Däremot har man 1994 i strafflagen infört en paragraf om köp och försäljning av röster vid val (108 e §), som tillämpas på val och omröstningar vid förbundsdagarna och förbundsrepublikens folkrepresentationer liksom i Europaparlamentet. Paragrafen gäller också köp och försäljning av röster vid omröstning om lagförslag i parlamentet. Gärningsmannakretsen är inte begränsad. Således kan även en riksdagsledamot göra sig skyldig till röstförsäljning.

Definitionerna av tjänsteinnehavare och domare i den tyska strafflagen gällde ursprungligen endast nationella tjänstemän. Bestämmelserna kunde gälla också utlänningar i det fall att de innehade en tysk tjänst eller var särskilt förpliktade till offentlig tysk tjänst. I samband med införandet av OECD:s mutkonvention ändrades lagen så att mutbestämmelserna i den tyska strafflagen kan tillämpas på en motsvarande utländsk tjänsteinnehavare i en annan stat eller vid en internationell organisation då personen i fråga är gärningsman eller föremål för brottet.

I lagen om införande av OECD:s mutkonvention (Gesetz zu dem Übereinkommen von 17. Dezember 1997 über die Bekämpfung der Bestechung ausländischer Amtsträger im internationalen Geschäftsverkehr) finns en särskild bestämmelse om mutande av utländska parlamentsledamöter. Mutorna kan gälla en medlem i ett lagstiftande organ i en främmande stat och en medlem i en internationell organisations parlamentariska församling. Begreppet "parlamentariker inom internationella organisationer" gäller även tyska och utländska parlamentariker inom övernationella organisationer, såsom EG.

2.3. Bedömning av nuläget

Målen för tjänstebrottsreformen 1989 har uppnåtts relativt väl. De nya bestämmelserna har lett till att det har uppstått mindre tillämpningsproblem än förut, och att man t.ex. frångick de s.k. oegentliga tjänstebrotten, såsom försvinnning som tjänsteman, har inte visat sig problematiskt.

Efter tjänstebrottsreformen har det dock skett en utveckling som inte kunde förutses när reformen bereddes och infördes. Särskilt tendensen att överföra offentliga uppgifter på privata samfund och andra personer än tjänstemän var kraftig under 1990-talet. Definitionen av begreppet tjänsteman i 2 kap. 12 § strafflagen har visat sig vara i viss mån alltför snäv, särskilt när det gäller personer som arbetar med beredningen av myndighetsutövning. För att säkerställa att det straffrättsliga tjänsteansvaret tillräckligt väl omfattar alla uppgifter som har med myndighetsutövning att göra, har man särskilt under de senaste åren allt oftare tytt sig till reglering utanför strafflagen, så att det straffrättsliga tjänsteansvaret har utsträckts till skötseln av vissa uppgifter som nämns i någon annan lag. Därmed har det blivit allt svårare att av strafflagens bestämmelser utläsa hur långt det straffrättsliga tjänsteansvaret verkligen sträcker sig. Om tjänsteansvaret i enskilda fall breddas genom lagstiftning utanför strafflagen kan det också leda till inkonsekventa avgränsningar av tjänsteansvaret. I vissa bestämmelser förblir det dessutom oklart om avsikten har varit att utsträcka bestämmelserna om tjänstemän i 16 kap. strafflagen också till gärningar som är riktade mot de personer som avses där.

Strafflagens nuvarande definition av begreppet tjänsteman kan också kritiseras för att vara alltför strikt. Särskilt det faktum att straffansvaret för offentligt anställda arbetstagare är mindre än tjänstemännens ansvar även då uppgiften innebär utövande av offentlig makt, har väckt frågan om regleringen är korrekt ur jämställdhetssynvinkel, eftersom utövande av offentlig makt i andra anställningsförhållanden än som offentligt anställd arbetstagare leder till ett omfattande straffrättsligt tjänstemannaansvar.

Också tillämpningsområdet för mutbe-

stämmelelserna kan till vissa delar anses vara inkonsekvent. Bestämmelserna om mutbrott är inte tillämpliga om mutor ges eller tas emot av en finsk riksdagsledamot, medan det är straffbart att muta en utländsk riksdagsledamot. Denna situation uppstod när EU:s och OECD:s mutkonventioner infördes. Då ändrades strafflagstiftningen så att även aktivt mutande av ledamöterna vid internationella organisationers parlamentariska församlingar — även av finländska ledamöter — blev straffbart. Därmed är det straffbart att muta t.ex. en finsk medlem i EU-parlamentet eller en ledamot av riksdagen i Sverige, men inte en ledamot av Finlands riksdag.

Till målen för tjänstebrottsreformen 1989 hörde att minska tillämpningsområdet för det straffrättsliga tjänsteansvaret så att tjänstemännens straffrättsliga ansvar inte utan orsak skulle avvika från det straffrättsliga ansvaret för personer anställda i arbetsavtalsförhållande, åtminstone inte då förseelsen är riktad mot arbetsgivaren. Tjänstemännens disciplinära ansvar ansågs ge arbetsgivaren tillräckliga möjligheter att ingripa mot sådana överträdelse. Följaktligen lämnades de minsta brotten mot tjänsteplikten utanför straffansvaret genom att det i 40 kap. 10 och 11 § strafflagen togs in en särskild tröskel för ringa brott. Bestämmelserna kan tillämpas bara om gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet och skadlighet samt andra omständigheter som har samband med den är ringa, bedömd som en helhet.

Som särskilt problematisk betraktades då straffbarheten för tjänstebrott av oaktsamhet, som man inte ansåg att kunde slopas. Riksdagens lagutskott ansåg dock i sitt betänkande om tjänstebrottsreformen 1989 att man i det fortsatta arbetet med att revidera strafflagstiftningen bör försöka finna metoder att slopa straffbarheten för tjänstebrott av oaktsamhet (LaUB 7/1989 rd).

I reformen ville man samtidigt precisera tillämpningsområdet för s.k. allmänt tjänstebrott enligt 40 kap. 10 och 11 § strafflagen så att det bättre skulle motsvara den straffrättsliga legalitetsprincipens krav, genom att förutsätta att straffbara brott mot tjänsteplikten borde innebära brott mot de bestämmelser eller regler som skall iaktas i tjänsteutövningen. Med anledning av ändringen har tröskeln

för tillämpning av bestämmelsen om allmänt tjänstebrott kunnat stiga mer än väntat. När betydelsen av det disciplinära ansvaret har minskat avsevärt efter tjänstebrottsreformen, har den undre gränsen för det straffrättsliga tjänsteansvaret kunnat bli till och med alltför hög.

2.4. Affärsverkens personal

När tjänstebrottsreformen 1989 bereddes hade de första statliga affärsverken enligt lagen om statens affärsverk (627/1987) nyligen grundats. Då fann man det inte motiverat att befatta sig med de nya bestämmelserna om personalens anställningsförhållande. På affärsverkens tjänstemän, tjänster och tjänsteförhållanden tillämpas alltjämt enligt lagens 16 § 2 mom. bestämmelserna om tjänsteförhållande till staten och tjänstekollektivavtalens bestämmelser. På tjänstemännen vid affärsverken tillämpas därmed samma bestämmelser i strafflagen som på andra tjänstemän, och på affärsverkens anställda i arbetsförhållande tillämpas strafflagens bestämmelser om offentligt anställda arbetstagar.

Uppgifterna för de anställda vid affärsverken avviker från uppgifterna för de flesta administrativa tjänstemän. En del av de anställda har uppgifter av samma art som de som inom företagsverksamheten i allmänhet utförs utan tjänsteansvar. I de flesta fall utövar affärsverkens anställda inte offentlig makt i sina uppgifter.

Det straffrättsliga ansvaret för affärsverkens anställda kunde uppenbarligen till största delen ställas på nivå med ansvaret för andra än offentligt anställda arbetstagar. Å andra sidan kan också de offentliga samfunden bedriva affärsverksamhet, som det inte alltid är ändamålsenligt att reglera denna genom bestämmelser i 40 kap. strafflagen.

I denna proposition ingår inte förslag till ändring av den rättsliga ställningen för de anställda vid affärsverken eller andra offentliga samfund som bedriver affärsverksamhet. Det har inte funnits möjlighet att lägga fram något sådant förslag, utan det skulle kräva en separat utredning och en beredning på bredare bas än vad det nuvarande uppdraget medgav.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Målen för reformen av tjänstebrotten

Målen för totalrevideringen av bestämmelserna om tjänstebrott år 1989 bör alltså anses vara i grunden riktiga. Därför bör straffbarheten för tjänstebrott alltså gälla närmast bara sådana brott och försummelser som är att betrakta som särskilt klandervärda eller för vilka det inte på annat håll i lagstiftningen finns angivet ett tillräckligt hot om straff för att garantera att tjänsteutövningen sköts korrekt. Till dessa brott räknas mutbrott och brott mot tystnadsplikt samt missbruk av tjänsteställning och andra brott mot tjänsteplikten. Samtliga straffbestämmelser i 40 kap. strafflagen anger i sista hand ett förfarande som strider mot tjänsteplikten.

Avsikten med propositionen är framför allt att fastställa gränserna för det straffrättsliga tjänsteansvaret så att de motsvarar dagens uppfattningar. Den viktigaste principiella frågan är om en riksdagsledamot skall ställas till straffansvar för tagande av muta i sitt riksdagsuppdrag. Vidare måste det avgöras hur området för tjänsteansvaret skall anpassas till den utveckling som har skett efter tjänstebrottsreformen 1989, och som har inneburit att utövningen av offentlig makt och beredningsuppgifter som betjänar denna har flyttats utanför tjänstemannaförvaltningen.

Genom förslaget vill man samtidigt minska antalet fall i vilka personer i tjänsteförhållande respektive arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund på grund av sin utövning av offentlig makt ställs till olika straffrättsligt ansvar på ett sätt som strider mot jämlikhetsprincipen. För att förtydliga de begrepp som används i lagstiftningen är det ändamålsenligt att tjänstemannabegreppet i strafflagen så långt det är möjligt sammanfaller med det förvaltningsrättsliga tjänstemannabegreppet. Ett mål är också att öka flexibiliteten i tillämpningsområdet för bestämmelserna om tjänstebrott så att tillämpningen kan regleras så noggrant som möjligt enligt kraven för varje gärningsmannagrupp.

I samband med tjänstebrottsreformen 1989 uppställde riksdagen som mål att straffbarheten för tjänstebrott av oaktsamhet borde slo-

pas, dvs. att dessa brott borde dekriminaliseras. I dagens läge verkar detta inte befogat. Av alla brott som begåtts i tjänsteutövning har de flesta varit tjänstebrott av oaktsamhet, och av dem är en stor del förseelser mot tjänsteplikten som drabbat medborgarna eller som äventyrat tjänsteutövningens trovärdighet i ärenden som är av stor vikt för medborgarna eller för förtroendet för tjänsteutövningens opartiskhet. I en del av tjänsteutövningen är det frågan om utövande av så stor offentlig makt direkt mot människor att det ibland är motiverat med straffbarhet också för brott mot tjänsteplikten av oaktsamhet. Sådan maktutövning kan ingå i t.ex. domarnas, åklagarnas, polisernas och fängvaktarnas arbete.

Vidare saknar det inte betydelse att en dekriminalisering av tjänstebrott av oaktsamhet skulle försvaga de enskilda medborgarnas möjligheter att få skadestånd för en skada som en tjänsteman har orsakat och att militärerna på grund av sitt omfattande disciplinära ansvar i varje fall skulle förbli föremål för en strängare straffrättslig reglering än övriga tjänstemän.

I tjänstebrottsreformen 1989 ansågs det nödvändigt att bibehålla straffbarheten för brott mot tjänsteplikten av oaktsamhet även därför att det inte fanns något disciplinärt förfarande för domare, varför en dekriminalisering av de mest obetydliga tjänstebrotten skulle ha inneburit ett mera begränsat tjänsteansvar för domare än för andra tjänstemän. Samtidigt ansågs det disciplinära förfarandet i sig utgöra ett tillräckligt sätt att reagera på de minsta tjänstebrotten. Nu när det disciplinära förfarandet har frångåtts med undantag av den militära disciplinen, är problemet inte så mycket att olika kategorier av tjänstemän skulle behandlas oenhetligt som att en dekriminalisering av brott mot tjänsteplikten av oaktsamhet avsevärt skulle begränsa möjligheterna att effektivt reagera på tjänstefel. Det disciplinära förfarandet täcker inte längre den särskilda ansvarsställning som krävs av tjänstemän som utövar offentlig makt.

Det lagtekniska målet är att justera de nuvarande bestämmelserna om tjänstebrott så att skrivsättet så långt som möjligt motsvarar det som anammats i totalreformen av strafflagen.

3.2. Målet och det centrala innehållet i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption

Målet för ER:s korruptionskonvention är att genom gemensamma åtgärder på straffrättens område skydda samhället mot korruption bl.a. genom lämplig lagstiftning och preventiva åtgärder. I konventionen betonas att korruptionen utgör ett hot mot rättsstatsprincipen, demokratin och de mänskliga rättigheterna, att den minskar jämlikheten och snedvrider konkurrensen, förhindrar ekonomisk utveckling och äventyrar de demokratiska institutionernas stabilitet och grunden för samhällets moral. För en effektiv kamp mot korruption krävs ett mera omfattande, snabbt och välfungerande internationellt samarbete i straffrättsliga ärenden.

I artiklarna 2—11 i ER:s korruptionskonvention finns bestämmelser om skyldigheten att kriminalisera givande och tagande av mutor. Kriminaliseringen bör gälla aktiv och passiv bestickning som begås av följande person eller där dessa är mottagande part: nationella tjänstemän (art. 2 och 3), medlemmar av folkvalda församlingar (art. 4), utländska tjänstemän (art. 5), medlemmar av folkvalda församlingar i andra stater (art. 6), tjänstemän vid internationella organisationer (art. 9), medlemmar av internationella parlamentariska församlingar (art. 10) samt domare och tjänsteinnehavare vid internationella domstolar (art. 11). Också korruption inom den privata sektorn bör kriminaliseras (art. 7 och 8).

I artiklarna 12—14 i ER:s korruptionskonvention bestäms det om skyldigheten att kriminalisera vissa handlingar i samband med utnyttjande av inflytande, penningtvätt och bokföringsbrott. Även juridiska personer bör ställas till straffansvar för korruptionsbrott (art. 18).

Strafflagens nuvarande bestämmelser om mutbrott är relativt täckande. Därför kräver ER:s korruptionskonvention bara vissa mindre justeringar i den straffrättsliga lagstiftningen. Den största förändringen innebär frågan om bestämmelserna om mutbrott skall tillämpas också på riksdagsledamöter. Enligt lagstiftningen i Finland kan riksdagsledamöterna inte betraktas som tjänstemän. Det är

medvetet som de också i den nya grundlagen har lämnats utanför det straffrättsliga tjänsteansvaret.

I artikel 12 i ER:s korruptionskonvention förutsätts kriminalisering av givande av muta till en person som påstår eller visar sig kunna på ett osakligt sätt påverka en i artikel 2, 4—6 och 9—11 nämnd persons beslutsfattande, oberoende av vem fördelen är avsedd för. Straffbarheten bör också gälla mottagande av förmåner och andra former för passiv tectickning, om bectickningen är en belöning för utövande av inflytande på en person som avses i de nämnda artiklarna, oberoende av om inflytandet faktiskt används eller om inflytandet leder till önskat resultat. I finländska förhållanden kan en så omfattande kriminalisering inte anses nödvändig.

3.3. De viktigaste förslagen

Utvidgningarna av straffbarheten

Den största förändringen ingår i förslaget att införa straffbarhet för mutande av riksdagsledamöter och tagande av muta som riksdagsledamot. Straffbestämmelserna skall också gälla riksdagskandidater. Området för det straffrättsliga tjänsteansvaret breddas även i övrigt en aning, i och med att det utsträcks till en del av den beredning av utövningen av offentlig makt som inte längre sköts av myndigheterna. Vidare förslås att bestämmelserna om tjänstebrott i större omfattning skall tillämpas på utländska tjänstemän när det gäller tagande av muta.

Däremot innehåller förslaget inte någon sådan breddning av tillämpningsområdet för bestämmelserna om missbruk av tjänsteställning och brott mot tjänsteplikten att tillämpningsområdet också skulle omfatta brott mot den tjänsteplikt som följer av de krav som god förvaltning och rättvis rättegång klart ställer på korrekt handhavande av tjänsteåligganden, som den arbetsgrupp som förberett propositionen hade föreslagit.

Reglering av tillämpningsområdet för tjänstebrott

Bestämmelserna om straff för tjänstebrott kvarstår i detta skede i 40 kap. strafflagen,

och avvikande från dagens läge tas i detta kapitel in behövliga definitioner och tillämpningsbestämmelser. De ersätter definitionerna av begreppet tjänsteman i 2 kap. 12 § och av begreppet utländsk tjänsteman i 16 kap. 20 §.

I strafflagen skall inte längre användas ett eget tjänstemannabegrepp. I de bestämmelser som föreslås bli införda i 40 kap. 11 § ingår definitioner av de persongrupper som är centrala med tanke på det straffrättsliga tjänsteansvaret: en tjänstemannadefinition som motsvarar det förvaltningsrättsliga tjänstemannabegreppet, en definition av personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag, en definition av offentligt anställda arbetstagare, en definition av utländska tjänstemän och en definition av personer som utövar offentlig makt. I särskilda tillämpningsbestämmelser (40 kap. 12 §) regleras också omfattningen av dessa persongrupper straffrättsliga tjänsteansvar mera ingående än i dag.

Som gärningsman i straffbestämmelserna i 40 kap. nämns endast tjänstemän, men enligt tillämpningsbestämmelsen skall bestämmelserna om tjänstemän också tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt, liksom också på utländska tjänstemän som enligt ett internationellt avtal eller med stöd av en internationell skyldighet arbetar på finskt territorium i kontroll-, övervaknings- eller förföljelseuppgifter. Övriga utländska tjänstemän står under straffrättsligt tjänsteansvar endast för mutbrott.

På offentligt anställda arbetstagare tillämpas motsvarande bestämmelser om straff som i den nuvarande lagen uttryckligen nämns som brott av offentligt anställda arbetstagare, men inte heller offentligt anställda arbetstagare skall längre nämnas särskilt i straffbestämmelserna. Att också bestämmelserna om tjänstebrott tillämpas på offentligt anställda arbetstagare framgår av tillämpningsbestämmelsen. I motsats till vad som nu är fallet skall på offentligt anställda arbetstagare tillämpas alla bestämmelser om tjänstebrott, om personerna i fråga i sina uppgifter utövar offentlig makt.

Även om målet är att det på andra ställen än strafflagen skall behövas så få bestämmelser som möjligt om straffrättsligt tjänsteansvar,

skall det uttryckligen konstateras i strafflagen att det finns en möjlighet att bestämma om gränserna för det straffrättsliga tjänsteansvaret också i andra lagar än strafflagen. Ändringar av bestämmelser i andra lagar än strafflagen föreslås i denna proposition dock endast till den del som det är nödvändigt på grund av lagtekniska orsaker.

4. Propositionens verkningar

Propositionen har inga nämnvärda organisatoriska eller ekonomiska verkningar.

5. Beredningen av propositionen

Beredningen av propositionsförslaget inleddes på uppdrag av justitieministeriets strafflagsprojekt, som bereder totalreformen av strafflagen. Strafflagsprojektet tillsatte en arbetsgrupp med uppgift att lagtekniskt anpassa de 1989 reviderade bestämmelserna om tjänstebrott till strafflagens systematik och form, enligt vad man gått in för vid totalrevideringen av lagen, samt att i bestämmelserna om tjänstebrott göra de ändringar som samhällsutvecklingen och praktiska erfarenheter påkallade. När strafflagsprojektet upphört fortsatte arbetsgruppen som en arbetsgrupp tillsatt av justitieministeriet.

Justitieministeriet gav den 16 augusti 1999 arbetsgruppen ett nytt uppdrag, enligt vilken den också skulle lägga fram ett förslag beträffande de ändringar i lagstiftningen som krävdes för att ER:s korruptionskonvention skulle kunna träda i kraft. Samtidigt precisades behovet att revidera bestämmelserna om tjänstebrott att särskilt gälla regleringen av tillämpningsområdet för tjänstebrott.

Arbetsgruppen utarbetade under hösten 1999 preliminära förslag till bestämmelser och ordnade en diskussion för en begränsad krets av sakkunniga, där man närmast koncentrerade sig på de förslag som gällde tillämpningsområde, aktivt och passivt mutbrott som begås av riksdagsledamöter eller där dessa är mottagande part samt avgränsningen av brott mot den allmänna tjänsteplikten. I fråga om de två sistnämnda frågorna, och särskilt de förslag som gällde riksdagsledamöter, uttryckte de sakkunniga sinsemel-

lan mycket avvikande uppfattningar. Arbetsgruppens betänkande blev färdigt i maj 2000.

Sammanlagt 65 olika myndigheter och organisationer har gett utlåtanden om förslaget. Ett sammandrag av dessa har utarbetats. I allmänhet har man ställt sig positivt till förslaget och dess syften. Dock kom man i flera utlåtanden med anmärkningar och preciseringar till de enskilda bestämmelserna. Bestämmelserna om mutbrott som begås av riksdagsledamöter eller där dessa är mottagande parter ansågs vara behövliga, men många anmärkningar riktades mot detaljerna. Bestämmelserna om utvidgning av tillämpningsområdet för missbruk av tjänsteställning och brott mot tjänsteplikten betraktades allmänt som problematiska, närmast med tanke på legalitetsprincipen.

Förslaget har därefter beretts till en proposition som tjänstemannaarbete vid justitieministeriet. De anmärkningar som gjorts i utlåtandena har beaktats så långt det varit möjligt. Till sina centrala delar bygger förslaget på arbetsgruppens betänkande. Dock föreslås inte någon utvidgning av tillämpningsområdet för bestämmelserna om missbruk av tjänsteställning och brott mot tjänsteplikten. Däremot föreslås straffbarhet för tagande och givande av muta, när gärningen begås av riktas sig mot riksdagskandidater eller dessa är mottagande parter.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

6.1. Totalreformen av strafflagen

Ett av målen med propositionen är att så långt som möjligt anpassa bestämmelserna om tjänstebrott till de lagtekniska kraven enligt totalreformen av strafflagen. Detta mål har man dock varit tvungen att ge avkall på eftersom totalreformen inte är slutförd.

Enligt nuvarande planer skall det inte i framtiden i strafflagen finnas något separat kapitel med definitioner som gäller hela strafflagen, varför de definitioner som krävs för bestämmelserna om tjänstebrott måste placeras i kapitlet om tjänstebrott. Eftersom dessa definitioner också gäller vissa brott

mot myndighet, som givande av muta, skulle det vara ändamålsenligt att placera kapitlet om tjänstebrott omedelbart framför kapitlet om brott mot myndighet. Då bestämmelserna om tjänstebrott i dag ingår i 40 kap. och bestämmelserna om brott mot myndighet i 16 kap., skulle bestämmelserna om tjänstebrott passa in i ett nytt 15 a kap. eller något annat kapitel före det nuvarande 16 kap.

Enligt det skrivsätt som anammats i totalreformen av strafflagen borde bestämmelserna om brott mot tjänstehemlighet och brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet, vilka i dag ingår i 40 kap. 5 §, delas upp på två paragrafer.

Frågan om var kapitlet om tjänstebrott skall placeras i den nya strafflagen avgörs inom de närmaste åren, när kapitlen omgrupperas. Då måste kapitlet om tjänstebrott i varje händelse flyttas. Strafflagsprojektet har lagt fram sitt förslag beträffande bestämmelserna om de allmänna lärorna i strafflagen, vilka skall placeras i kapitlen i början av lagen. (Riksoikeuden yleisiä oppeja koskevat säännökset. Rikoslakiprojektin ehdotus. Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston julkaisuja 5/2000).

Om man nu tillfälligt grupperade om kapitlet eller delade upp 40 kap. 5 § på två paragrafer, borde man ändra tiotals bestämmelser som finns på andra ställen än i strafflagen och i vilka det hänvisas till 40 kap. 5 § strafflagen. Sedan borde alla dessa lagar ändras på nytt när strafflagens kapitel grupperas om. Det är inte ändamålsenligt att göra så omfattande lagtekniska ändringar för en kort period. Därför föreslås bestämmelserna i 40 kap. inte bli flyttade från sina nuvarande platser och 5 § inte bli delad i detta sammanhang. Dessa ändringar föreslås bli gjorda först i det skede när den slutliga ordningföljden för strafflagens kapitel slås fast.

6.2. Schengen-avtalets ikraftträdande

Riksdagen har den 15 juni 1998 godkänt lagen om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Finlands anslutning till tillämpningskonventionen till Schengenavtalet om gradvis avskaffande av kontroller vid de gemensamma gränserna (nedan Schengenkonventionen) och i slutakten till anslutningsavtalet samt i samarbetsavtalet mellan

Schengenstaterna och Island och Norge (nedan Schengen-reglerna; RP 20/1998 rd, RSv 62/1998 rd). Lagarna, bland dem också en lag om ändring av strafflagen, stadfästes den 10 juli 1998 och de skulle träda i kraft genom förordning. Enligt den nämnda lagen om ändring av strafflagen ändrades 16 kap. 1 § 2 mom. och 13 § 1 mom. samt 40 kap. 9 § 3 mom., och till 16 kap. 20 § fogades ett nytt 2 mom. Dessa ändringar var avsedda att nationellt sätta i kraft den viktigaste delen av Schengen-reglerna. Sedan Amsterdamfördraget trädde i kraft den 1 maj 1999 har Schengen-reglerna blivit en del av Europeiska unionen. Eftersom reglerna redan har trätt i kraft internationellt och inte längre hör till EU-staternas behörighet, kan de inte sättas i kraft nationellt.

De nöjdvändiga ändringarna i strafflagen sattes däremot i kraft den 25 mars 2001, då Finland började tillämpa Schengen-reglerna (234/2001). Samtidigt upphävdes nämnda lag av den 10 juli 1998 om ändring av strafflagen, som inte längre kunde sättas i kraft som sådan, eftersom bestämmelserna i den gällande lagen hade hunnit ändras (563/1998 och 815/1998).

De ändringar av strafflagen som föreslås i denna proposition, vilka i stor utsträckning beaktar kraven enligt Schengenkonventionen, kan träda i kraft trots att de centrala kraven enligt Schengenkonventionen har trätt i kraft redan tidigare.

6.3. Förslag av arbetsgruppen för ett disciplinärt system för domare

Justitieministeriet tillsatte den 2 mars 1999 en arbetsgrupp med uppgift att utreda olika alternativ till upprättande av ett disciplinärt system för domare och att i samband därmed utreda behovet av en etisk nämnd för domare.

Arbetsgruppen ansåg i sitt betänkande av den 14 mars 2000 att användningsområdet för ett eventuellt nytt disciplinärt system skulle placera sig i den mycket smala sektorn mellan anmärkning av arbetsledningen och avsättningsstraff. En majoritet inom arbetsgruppen fann att ett nytt och separat disciplinärt system för domare varken skulle vara det bästa eller mest ändamålsenliga sättet att

füll ut luckor. Däremot borde man utreda möjligheterna att ingripa i problemområdet genom att utveckla användningsområdet för de existerande systemen. Som ett alternativ föreslogs att man borde utreda möjligheten att ändra statstjänstemannalagen (750/1994) så att en skriftlig varning kunde utfärdas också åt en domare som handlar mot eller försummar sina tjänsteplikter. Då borde man överväga om bestämmelserna om avsättning i 2 kap. 10 § strafflagen borde ändras så att avsättning kunde utdömas också för ett brott som har bestraffats enbart med böter, om brottet visar att tjänstemannen är uppenbart olämplig för sin tjänst.

Om arbetsgruppens förslag leder till lagstiftningsåtgärder bör man sammanjämka de här föreslagna ändringarna i 2 kap. 10 § strafflagen och de ändringar i samma paragraf som föreslås av arbetsgruppen som utrett disciplinära system för domare.

6.4. Bestämmelserna om straffrättslig preskription

Regeringens proposition med förslag till ändring av bestämmelserna om straffrättslig preskription (RP 27/1999 rd) avläts till riksdagen den 18 juni 1999. Den särskilda korta preskriptionstiden för tjänstebrott, fem år, föreslås kvarstå. I propositionen konstateras att vissa av de brott som regleras i 40 kap. i dag har olika preskriptionstid beroende på om den som gjort sig skyldig till dem är tjänsteman eller offentligt anställd arbetstagar. Sådana brott är mutförseelse (SL 40:3) och brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet (SL 40:5.2). Om den som gör sig skyldig till dessa gärningar är en offentligt anställd arbetstagar är preskriptionstiden två år medan den för tjänstemän är fem år.

Enligt motiveringen till nämnda proposition (s. 18) skulle det med tanke på att systemet bör vara entydigt vara bättre om den särskilda preskriptionstiden gällde vissa brott och inte vissa gärningsmän. Dessutom är den allmänna trenden att allt fler av dem som utövar offentlig makt är anställda arbetstagar och inte tjänstemän. Därför föreslås i nämnda proposition att preskriptionstiden för brott som begåtts av offentligt anställda arbetstagar blir densamma som för tjänstebrott. Den

särskilda kortaste preskriptionstiden skall enligt propositionen gälla också brott som begåtts av en offentligt anställd arbetstagare, varför det i propositionen föreslås att bestämmelsen i fråga skall bli ändrad.

Det nuvarande 8 kap. 1 § 4 mom. strafflagen om preskription av tjänstebrott behöver inte ändras, om de här föreslagna tillämpningsbestämmelserna i 40 kap. 12 § godkänns. Då skall på personer som gjort sig skyldiga till tjänstebrott enligt 40 kap. — också offentligt anställda arbetstagare — tillämpas den särskilda preskriptionstid som gäller för tjänstebrott. Om riksdagen redan innan detta lagförslag godkänns har hunnit godkänna de föreslagna ändringarna i 8 kap. strafflagen, borde bestämmelsen om särskild preskriptionstid för tjänstebrott i 8 kap. ändras så att där endast nämns tjänstebrott.

6.5. Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen

Lagen om ikrafträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och om tillämpning av stadgan (1284/2000) gavs den 28 december 2000. Till de lagar som krävdes för att Romstadgan skulle godkännas hörde också en lag om ändring av strafflagen (1285/2000), genom vilken 1 kap. 11 § 2 mom. och 40 kap. 9 § 3 mom. ändrades samtidigt som till 15 kap. fogades en ny 12 a §, till 16 kap. fogades en ny 19 a § och till 16 kap. 20 § fogades ett nytt 4 mom. Genom förordning av republikens president skall bestämmas när dessa ändringar träder i kraft. Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen kommer uppenbarligen att träda i kraft internationellt och nationellt senare än de ändringar som nu föreslås bli gjorda i strafflagen.

I de nu föreslagna bestämmelserna om tjänstebrott har beaktats de ovan nämnda ändringar i strafflagen som godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen kräver. I förslaget ingår därför den nya 12 a § som föreslås bli fogad till 15 kap. och som enbart hänför sig till godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Detsamma gäller också den föreslagna ändringen av 1 kap. 11 § 2 mom., till

de delar som där med stöd av 15 kap. 12 a § hänvisas till 15 kap. 1—9 §. Om de nu föreslagna ändringarna i strafflagen godkänns, blir nämnda lag om ändring av strafflagen onödig. Lagen i fråga föreslås därför bli upphävd.

6.6. Lagstiftningen om förverkandepåföljder

Regeringens proposition med förslag till revidering av lagstiftningen om förverkandepåföljder (RP 80/2000 rd) gavs till riksdagen i juni 2000. I propositionen föreslås att till strafflagen fogas ett nytt 10 kap. med bestämmelser om förverkandepåföljder, vilka har ett allmänt tillämpningsområde. De föreslagna bestämmelserna skall till stor del erätta de nuvarande oenhetliga bestämmelserna om konfiskation strafflagen och i annan lagstiftning.

I den nämnda propositionen ingår också ett förslag till ändring av bestämmelsen om förverkandepåföljd i 40 kap. 4 § strafflagen. I paragrafen finns en specialbestämmelse som gäller mutbrott. I sak förblir paragrafen oförändrad, men till den fogas en hänvisning till 10 kap. som gäller förverkandepåföljder. Att i lagen behålla kvar specialbestämmelsen om förverkande av muta har ansetts nödvändigt därför att man då kan undvika behovet att i varje enskilt fall ta ställning till vilken art av förverkandepåföljd det är frågan om när konfiskering av muta döms ut. Ett bibehållande av specialbestämmelsen har också ett värde däri att rättspraxis kan upprätthållas, samt ett pedagogiskt värde.

På ovan nämnda grunder föreslås det i denna proposition att bestämmelsen om förverkandepåföljd som gäller muta i sak strafflagen oförändrad, men bestämmelsen flyttas till i 40 kap. 14 § skall förbli.

Om riksdagen innan denna proposition godkänns redan har hunnit godkänna de ändringar i 40 kap. 4 § strafflagen som ingår i totalreformen av förverkandepåföljden, borde till den 14 § som i denna proposition föreslås bli fogad till kapitlet i fråga fogas en hänvisning till 10 kap. Om däremot totalreformen av förverkandepåföljden inte har godkänts innan detta förslag godkänns, bör den sist-

nämnda propositionen ändras så att 40 kap. 4 § inte ändras och att det till 14 §, som riksdagen godkänt i enlighet med detta förslag, fogas en hänvisning till 10 kap.

DETALJMOTIVERING

1. Lagstiftningsmässiga krav som Europarådets konvention mot korruption medför och Finlands lagstiftning

1.1. Definition av begreppen tjänsteman, domare och juridisk person (artikel 1) och bestickning av nationell tjänsteman (artikel 2 och 3)

Artikel 1 i ER:s konvention mot korruption innehåller definitioner. "Tjänsteman" anses enligt punkt a betyda "tjänsteinnehavare", "myndighet", "kommundirektör", "minister" eller "domare" enligt den nationella lagstiftningen i den stat där personen i fråga utför sina uppgifter och på det sätt som definitionen tillämpas i den statens strafflagstiftning. Enligt punkt b omfattar "domare" även åklagare och tjänsteinnehavare vid domstolarna. Enligt punkt c får dessutom vid en rättegång som berör en tjänsteman i en annan stat, den stat som för talan tillämpa definitionen av tjänsteman endast i den omfattning som definitionen överensstämmer med dess nationella lagstiftning.

Också en "juridisk person" som enligt konventionen åläggs ansvar, definieras nationellt. Enligt artikel 1 d avses med "juridisk person" en helhet som är en juridisk person enligt tillämplig nationell lagstiftning, med undantag av stater och andra offentliga samfund, som utövar statlig myndighet, och offentliga internationella organisationer.

Både ER:s korruptionskonvention och EU:s mutkonvention kräver att ansvaret vid korruptionsbrott utsträcks till *nationella tjänstemän* i den omfattning som det straffrättsliga tjänsteansvaret definieras i den nationella lagstiftningen. ER:s korruptionskonvention kräver därmed ingen ändring av definitionen av tjänsteman i 2 kap. 12 § strafflagen.

Begreppet tjänsteman kan ha olika innehåll i olika länder. Konventionens krav på kriminalisering av korruptionsbrott ingår i artikel 2—12.

Artiklarna om aktivt och passiv bestickning som begås av nationella tjänstemän eller där

dessa är mottagande part (artikel 2 och 3) i ER:s korruptionskonvention förutsätter att givande och tagande av orättmätiga förmåner ("undue advantage") kriminaliseras. Detta kräver inga ändringar i Finlands lagstiftning. I strafflagens nuvarande bestämmelser om mutbrott används redan orättmätighetsrekvisitet (40:1,1 1). Också det andra sättet att beskriva gåvans eller förmånens orättmätiga karaktär med att kalla det "en gåva eller någon annan förmån som påverkar eller som syftar till eller är ägnad att påverka en tjänsteman i hans verksamhet i anställningsförhållandet" (16:13:1 och 40:1.1.2) uppfyller konventionens krav.

I artikel 2 och 3 har som förutsättning för straffbarheten för aktiv och passiv bestickning uppställts "för att tjänstemannen (eller en person som avses i artikel 4—12) skall handla eller avhålla sig från att handla på ett visst sätt i utförandet av sina tjänsteåligganden". Till denna del är bestämmelserna om mutande av tjänstemän i den finska strafflagen mera omfattande än vad konventionen kräver. T.ex. i 40 kap. 1 § nämns "verksamhet i anställningsförhållande" eller "förmån som ... är ägnad att påverka denna hans verksamhet". Motsvarande uttryck finns också i 16 kap. 13 § strafflagen, som gäller givande av muta. Även bestämmelserna om givande och tagande av muta i näringsverksamhet (30:7 och 8) motsvarar konventionens krav. Straffbarheten för mutförseelse förutsätter enligt 40 kap. 3 § strafflagen att gärningen "är ägnad att minska tilltron till tjänsteutövningens opartiskhet". ER:s korruptionskonvention kräver inte en så omfattande kriminalisering.

I propositionen föreslås att aktivt och passivt mutbrott som begås av riksdagsledamöter eller där dessa är mottagande part skall bli straffbart (SL 16:14 a och 40:4). De föreslagna bestämmelserna är vad straffbarheten beträffar något mer begränsade än bestämmelserna om mutande av tjänstemän. Uttrycket för passivt mutbrott "lovar eller låter förstå att han i sitt riksdagsuppdrag på grund av förmånen skall handla för att något ärende som är eller kommer att bli föremål för be-

handling i riksdagen skall bli avgjort på ett visst sätt, så att förfarandet är ägnat att ..." motsvarar dock kraven i ER:s korruptionskonvention. I bestämmelsen om aktivt mutbrott där en riksdagsledamot är mottagande part används motsvarande uttryck. De föreslagna mutbestämmelserna motsvarar därmed även till dessa delar kraven i ER:s korruptionskonvention.

1.2. Bestickning av medlem av nationell folkvald församling (artikel 4)

I artikel 4 i ER:s korruptionskonvention krävs straffbarhet för bestickning av *en medlem av en folkvald församling*. En medlem av en folkvald församling måste ställas till svars för korruptionsbrott även i det fall att riksdagsledamöterna inte omfattas av den nationella straffrättsliga definitionen av begreppet tjänsteman. I Finland betraktas inte riksdagsledamöterna som tjänstemän enligt 2 kap. 12 § strafflagen och de är inte straffrättsligt ansvariga för mutbrott på annan grund heller. Till denna del motsvarar lagstiftningen i Finland inte konventionens krav.

Enligt artikel 37.1 i konventionen kan dock en stat när den undertecknar konventionen eller deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument förbehålla sig rätten att i sin nationella lagstiftning helt eller delvis låta bli att straffbelägga aktiv och passiv bestickning av riksdagsledamöter. I propositionen föreslås att i strafflagen tas in bestämmelser om straff för tagande av muta som riksdagsledamot (40:4) och för givande av muta åt riksdagsledamot (16:14 a, se avsnitt 2.2.). De föreslagna bestämmelserna har formulerats så att Finland inte behöver göra ens någon partiellt förbehåll.

1.3. Bestickning av medlem av folkvald församling i en annan stat (artikel 6) och bestickning av medlemmar i internationella parlamentariska församlingar (artikel 10)

ER:s korruptionskonvention förutsätter också kriminalisering av aktiv och passiv bestickning av *medlemmar av folkvalda församlingar i andra stater och medlemmar i*

internationella parlamentariska församlingar (artikel 6 och 10). Bestämmelserna om aktivt mutbrott i 16 kap. strafflagen kan tillämpas på de församlingar som avses i konventionen. Däremot kan bestämmelserna om tagande av muta i 40 kap. strafflagen inte tillämpas på alla de personer som avses i artikel 6 och 10. Därmed förutsätter ER:s korruptionskonvention att strafflagen ändras så att det blir straffbart att ge mutor åt riksdagsledamöter också i andra stater än EU:s medlemsstater samt medlemmar i internationella organisationers parlamentariska församlingar. I propositionen ingår också ett sådant förslag. Enligt propositionen skall på medlemmar av utländska parlament tillämpas bestämmelserna om mutande av riksdagsledamot (se avsnitt 2.2.).

Enligt definitionen av begreppet utländska tjänstemän i 16 kap. 20 § 3 mom. strafflagen kan kapitlets 13 §, som gäller givande av muta, också tillämpas på mutande av en parlamentarisk medlem av en sådan internationell organisation där Finland inte är medlem. I artikel 10 i ER:s korruptionskonvention krävs det endast att kriminaliseringen utsträcks till bestickning av medlemmar i sådana internationella parlamentariska församlingar, där staten i fråga är medlem. Det är motiverat att skydda verksamheten inom internationella organisationers parlamentariska församlingar mot bestickning även i de fall då Finland inte är medlem i organisationen. Därför är det skäl att bibehålla straffbarheten i sin nuvarande omfattning.

Däremot kan man fråga om det är motiverat att i Finlands lagstiftning kriminalisera tagande av muta som medlem av en internationell organisations parlamentariska församling, om Finland inte hör till organisationen i fråga. I ett sådant fall kan gärningsmannen knappast ha någon anknytning till Finland. Eftersom ett sådant brott kan begås i Finland och den som ger mutan kan vara finländare, verkar det dock ändamålsenligt att göra det möjligt att utfallet som helhet behandlas i en finsk domstol. Därför föreslås också tillämpningsområdet för tagande av muta bli utsträckt till medlemmarna av parlamentariska församlingar i även sådana internationella organisationer i vilka Finland inte är medlem.

1.4. Bestickning av utländska tjänstemän (artikel 5, 9 och 11)

ER:s korruptionskonvention förutsätter kriminalisering av aktiv och passiv bestickning även då gärningsmännen eller objekten är *tjänstemän i en annan stat* (artikel 5), tjänstemän eller arbetstagare hos sådana internationella eller övernationella organisationer eller organ i vilka avtalsparten är medlem, eller personer som sköter motsvarande uppgifter som dessa tjänstemän eller arbetstagare, oberoende av om de är utsända av avtalsparten i fråga eller inte (artikel 9), och domare eller tjänsteinnehavare hos en sådan internationell domstol, vars domsrätt avtalsparten har godkänt (artikel 11).

ER:s korruptionskonvention gäller således *tjänstemän* i alla stater och *vid alla internationella organisationer* och förutsätter kriminalisering av både aktiv och passiv bestickning. Dock skall straff fastställas bara för aktiv eller passiv bestickning som har begåtts av eller gällt tjänstemän vid sådana internationella organisationer i vilka staten i fråga själv är medlem samt aktiv och passiv bestickning som begås av eller involverar domare och tjänsteinnehavare endast vid sådana internationella domstolar vilkas domsrätt Finland har godkänt.

Definitionen av begreppet utländsk tjänsteman i 16 kap. 20 § 3 mom. strafflagen motsvarar därmed kraven på gärningsmannakretsen i ER:s korruptionskonvention. Definitionen begränsas inte som i korruptionskonventionen till tjänstemännen vid sådana internationella organisationer i vilka Finland är medlem eller till domarna och tjänsteinnehavarna vid sådana internationella domstolar vilkas domsrätt Finland har godkänt. Där emot kan de nuvarande bestämmelserna om passivt mutbrott i 40 kap. strafflagen inte i lika stor utsträckning tillämpas på utländska tjänstemän. Enligt 40 kap. 9 § 3 mom. strafflagen tillämpas kapitlets 1—4 §, vilka gäller passivt mutbrott, endast på en sådan anställd hos Europeiska gemenskaperna, en sådan tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen som avses i 16 kap. 20 § eller tjänsteman i en främmande stat som avses i Schengenkonventionen. Korruptionskonvention förutsätter därmed att tillämp-

ningsområdet för bestämmelserna om passivt mutbrott utvidgas till alla utländska tjänstemän och till domare och tjänsteinnehavare vid alla internationella domstolar.

En stat kan dock enligt artikel 36 ge en förklaring enligt vilken den straffbelägger aktiv och passiv bestickning som begås av eller involverar utländska tjänstemän enligt artikel 4, tjänstemän vid internationella organisationer enligt artikel 9 eller domare och tjänsteinnehavare vid internationella domstolar enligt artikel 11, endast i de fall där tjänstemannen eller domaren i strid med sina tjänsteplikter handlar eller avhåller sig från att handla på ett visst sätt. Bestämmelserna om mutbrott i den finska strafflagen innehåller inga sådana bestämmelser, så Finland behöver inte ge någon förklaring enligt artikel 36.

Tillämpningsområdet för bestämmelserna om passivt mutbrott i 40 kap. strafflagen föreslås bli utvidgat till utländska tjänstemän i samma omfattning som den nuvarande definitionen av utländska tjänstemän i 16 kap. anger och i samma omfattning som en utländsk tjänsteman enligt 16 kap. kan vara föremål för mutande. Den nuvarande definitionen i lagen täcker också medlemmar av andra staters parlament och medlemmarna i internationella parlamentariska församlingar. Eftersom ansvaret för en medlem i ett utländskt parlament vid mutbrott borde motsvara det föreslagna ansvaret för tjänstemän, föreslås i propositionen att definitionen av begreppet utländsk tjänsteman inte längre skall omfatta medlemmar av utländska parlament, utan att dessa skall definieras separat. Samtidigt preciseras definitionen (se avsnitt 2.2.).

Staten kan enligt artikel 37.1 förbehålla sig rätten att helt eller delvis låta bli att straffbelägga passiv bestickning enligt artikel 5. Inte heller något sådant förbehåll behöver göras, eftersom bestämmelserna om aktivt och passivt mutbrott i den finska strafflagen till denna del enligt förslaget skall motsvara varandra.

1.5. Delaktighet (artikel 15)

Enligt artikel 15 i ER:s korruptionskonvention skall också medhjälp och anstiftan till de gärningar enligt i artikel 2—14 i fråga om

vilka inget förbehåll görs straffbeläggas. Även till denna del motsvarar strafflagen konventionen.

1.6. Missbruk av inflytande (artikel 12)

Enligt artikel 12 i ER:s korruptionskonvention skall också bestickning av personer som påstår eller visar sig kunna utöva osakligt inflytande på beslut som fattas av en person som avses i artikel 2, 4—6 och 9—11 kriminaliseras, oberoende av vem förmånen är avsedd för. Straffbarhet skall också införas för mottagande av en förmån eller motsvarande, om detta utgör belöning för utövande av inflytande på en sådan person, oavsett om inflytandet utövas eller om det förmodade inflytandet leder till önskat resultat.

En stat kan dock enligt artikel 37.1 när den undertecknar konventionen eller när den deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument förbehålla sig rätten att i sin nationella lagstiftning helt eller delvis låta bli att straffbelägga bland annat handlande enligt artikel 12.

Till de delar mutandet enligt artikel 12 avser tjänstemän eller offentligt anställda arbetstagare, torde de, om de förfar på det sätt som avses i denna artikel, ha gjort sig skyldiga till tagande av muta. Men om någon där emot åberopar sitt inflytande på beslutsfattarna på basis av ställning i ett parti eller släktskap, gör han eller hon eller den som erbjuder honom eller henne förmåner sig inte nödvändigtvis skyldig till mutbrott. Inte heller bestämmelserna om delaktighet i 5 kap. strafflagen räcker till för att täcka alla de fall som avses i artikel 12.

En del av de gärningar som avses i artikel 12 är uppenbart inte straffbara enligt den finska strafflagen. Dock är det knappast nödvändigt att utvidga området för straffbart förfarande utöver den nuvarande straffbarheten för mutbrott, med beaktande av bestämmelserna om försök och delaktighet. Den nuvarande begränsningen av straffbarheten innebär att de mest klandervärda formerna av missbruk av inflytande i varje händelse är straffbara. Att med tillräcklig noggrannhet definiera vad som är en straffbar gärning är svårt, och i praktiken har det inte förekommit något behov att utvidga straffbarhetsområdet

för de nuvarande mutbrotten till dessa typer av gärningar.

På basis av ovanstående borde Finland enligt artikel 37.1 vid ratificeringen av ER:s korruptionskonvention förbehålla sig rätten att delvis inte kriminalisera de gärningar som beskrivs i artikel 12.

1.7. Bestickning inom den privata sektorn (artikel 7 och 8)

ER:s korruptionskonvention omfattar också inom affärslivet förekommande direkt eller indirekt utlovande, erbjudande eller givande samt begärande eller mottagande av orättmätiga förmåner eller godtagande av ett erbjudande eller ett löfte om en sådan förmån för egen eller annans räkning. Föremål för bestickning kan inom den privata sektorn vara både personer i ledande ställning och anställda. Kriminaliseringsskyldigheten gäller gärningar som begås i syftet att förmä den som tar emot mutorna att handla i strid med sina plikter eller avhålla sig från att handla i enlighet med sina plikter.

Bestämmelserna i 30 kap. strafflagen om straff för aktivt (30:7) och passivt (30:8) mutbrott som begås i näringsverksamhet uppfyller konventionens krav. Begreppet näringsverksamhet är uppenbarligen till och med mera omfattande än begreppet affärsliv, som används i konventionen. Också rekvisitet "orättmätig" som karakteriserar en muta, räcker till för att täcka konventionens uttryck "undue". Även beskrivningarna av gärningssätten täcker förutsättningarna enligt konventionen.

Strafflagens mutbestämmelser gäller anställda hos näringsidkare, personer som fullgör uppdrag för näringsidkarens räkning samt medlemmar i övriga organ som ansvarar för näringsidkarens administration, revisorer och likvidatorer. Till denna del kan bestämmelsen i sak anses motsvara konventionens uttryck "personer i ledande ställning eller annars anställda".

Enligt den rapport i vilken konventionen förklaras avses med uttrycket "i strid med sina plikter" inte enbart plikterna enligt ett visst avtal, utan också en garanti för att man inte bryter mot de allmänna lojalitetsprinciperna inom affärslivet. Strafflagens uttryck

"förmå den mutade att ... gynna den som givit mutan eller någon annan eller att belöna den mutade för sådant gynnande" torde täcka konventionens avsikt om handlande i strid med plikterna (jfr RP 66/1988 rd s. 89, där det konstateras att en gärning även kan kränka konkurrerande näringsidkares intresse). Utöver gynnande och belönande finns det knappast annat handlande i strid med plikter enligt konventionen.

1.8. Penningtvätt av fördel av korrupsionsbrott (artikel 13)

Parterna skall med vissa begränsningar vidta lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att straffbelägga gärningar enligt artikel 6.1 och 6.2 i Europarådets konvention (ETS nr 141;1990) om penningtvätt, efter forskning, beslag och för verkande av virming, enligt de villkor som anges i artikeln, när förbrottet utgörs av något av de brott som har kriminaliserats i enlighet med artikel 2—12 i ER:s korrupsionskonvention. En part kan låta bli att kriminalisera dessa gärningar bl.a. om den anser att brotten i fråga inte är så grova att lagstiftningen om penningtvätt kunde tillämpas på dem. I bestämmelserna i den nämnda konventionen om penningtvätt förbjuds bl.a. omsättning eller överlåtande av egendom eller döljande av egendomens ursprung eller av äganderätten till den med vetskap om att egendomen utgör vinning av brott.

Bestämmelserna om penningtvätt i 32 kap. 2 § 2 mom. strafflagen kvalificerar vilket som helst brott som en gärning som föregår penningtvätt. De i momentet nämnda verkställighetsgärningarna motsvarar också konventionens krav. Den finska lagstiftningen motsvarar även till övriga delar kraven i artikel 13 i ER:s korrupsionskonvention.

1.9. Bokföringsbrott (artikel 14)

Enligt artikel 14 i ER:s korrupsionskonvention skall avtalsparterna, om de inte har gjort ett förbehåll, kriminalisera gärningar eller försummelser som skall leda till straffrättsliga eller andra påföljder, då dessa skett i syfte att begå, hemlighålla eller dölja korrupsionsbrott enligt artikel 2—12. I artikeln nämns a)

upprättande eller användande av fakturor eller andra bokföringshandlingar eller anteckningar i vilka ingår felaktiga eller bristfälliga uppgifter samt b) olaglig underlåtenhet att göra betalningsbokningar.

Konventionen kräver straffbarhet för dessa gärningar endast under förutsättning att de har begåtts i syfte att begå, hemlighålla eller dölja ett korrupsionsbrott. Bland gärningssätten vid bokföringsbrott enligt 30 kap. 9 § strafflagen nämns bl.a. underlåtenhet att registrera affärshändelser och intagande av oriktiga eller vilseledande uppgifter i bokföringen. För att bestämmelsen skall kunna tillämpas förutsätts inte att gärningen begås i syfte att begå eller hemlighålla vissa typer av brott, t.ex. mutbrott. För att gärningarna skall vara straffbara förutsätts dock att de gör det väsentligt svårare att få en riktig bild av det ekonomiska resultatet av den bokföringskyldiges verksamhet. Finlands lagstiftningen torde uppfylla konventionens krav.

1.10. Immunitet (artikel 16)

Bestämmelserna i ER:s korrupsionskonvention begränsar inte tillämpningen av bestämmelserna i något avtal eller protokoll eller någon grundstadga eller i dokument om verkställighet av dem i fråga om återtagande av immunitet. I artikeln ges immunitet enligt internationell rätt företräde när det gäller lagskipningsrätt, när det är frågan om utsträckande av statens lagskipningsrätt till exempelvis anställda vid internationella eller övernationella organisationer.

1.11. Domsrätt (artikel 17)

I artikel 17 i ER:s korrupsionskonvention finns bestämmelser om parternas domsrätt. Varje part skall enligt stycke 1 utsträcka sin domsrätt till de brott som enligt artikel 2—14 i konventionen utgör straffbara gärningar. Parten skall ha domsrätt om (a) brottet helt eller delvis har begåtts inom dess territorium eller (b) gärningsmannen är medborgare, tjänsteman eller medlem i en folkvald församling i landet eller (c) brottet berör en tjänsteman eller en medlem i en folkvald församling i landet i fråga eller en i artikel 9—11 nämnd person, som samtidigt är medbor-

gare i landet.

En part kan enligt artikel 17.2 i en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare förbehålla sig rätten att inte tillämpa bestämmelserna om domsrätt i stycke 1.b och 1.c eller i endera av dem. Om en stat utnyttjar rätten att göra förbehåll enligt stycke 2, skall den enligt stycke 3 dock utsträcka sin domsrätt till de fall då den påstådde gärningsmannen befinner sig inom dess territorium och den trots begäran om utlämning vägrar att utlämna gärningsmannen till en annan part enbart på grund av hans eller hennes nationalitet. Enligt stycke 4 utesluter konventionen inte straffrättslig domsrätt i enlighet med den nationella lagstiftningen.

Stycke 1

Enligt 1 kap. 1 § strafflagen tillämpas finsk lag på brott som har begåtts i Finland. Enligt 10 § i samma kapitel anses ett brott vara begånget såväl där den brottsliga handlingen företogs som där den rekvisitsenliga följden av brottet framträdde. Därmed skall finsk lag tillämpas också om en gärning bara till någon del har begåtts i Finland. Bestämmelserna uppfyller därmed kraven enligt artikel 17.1 a.

Finsk lag tillämpas enligt 1 kap. 6 § 1 mom. strafflagen även på brott som en finsk medborgare har begått utanför Finland. En förutsättning är enligt 11 § dock att gärningen är straffbar också enligt lagen på gärningsorten och att även en domstol i den främmande staten kunde ha dömt ut straff för gärningen (kravet på s.k. dubbel straffbarhet). För brottet får då inte dömas ut ett strängare straff än vad som anges i lagen på gärningsorten.

Aktivt mutbrott där en tjänsteman mutas skall inte anses vara riktat mot den tjänsteman som blir mutad. Aktivt och passivt mutbrott som begås av eller involverar en tjänsteman kan anses vara riktat mot myndigheten i fråga och finska staten.

Dubbel straffbarhet krävs inte om brottet riktar sig mot Finland, enligt 1 kap. 3 § strafflagen. Enligt dess 2 mom. 3 punkt skall ett brott anses rikta sig mot Finland om det riktar sig mot en finsk myndighet. Med myndighet avses i detta sammanhang finska statens myndigheter (RP 1/1996 rd). Vidare

förutsätts att brottet riktas mot en tjänsteman i hans tjänsteutövning.

Enligt paragrafens 2 punkt anses ett brott rikta sig mot Finland om det allvarligt har kränkt eller äventyrat Finlands statliga, militära eller ekonomiska rättigheter eller intressen.

När det gäller till exempel den kommunala och privata sektorn eller riksdagsledamöter kan därmed endast de allvarligaste mutbrotten anses rikta sig mot staten på det sätt som avses i 3 §. Om således en finsk medborgare är gärningsman vid aktivt eller passivt mutbrott inom den privata eller offentliga sektorn är 1 kap. 3 § strafflagen bara delvis tillämplig.

Enligt 1 kap. 4 § strafflagen tillämpas finsk lag på brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts av en person som avses i 2 kap. 12 §. Paragrafen förutsätter inte dubbel straffbarhet. En finsk tjänsteman och en offentligt anställd arbetstagare kan med stöd av 1 kap. 4 § strafflagen dömas för ett utomlands begånget brott enligt 40 kap. utan krav på dubbel straffbarhet. En finsk tjänsteman kan också vara medborgare i en annan stat än Finland. Vid passivt mutbrott som involverar en tjänsteman uppfyller således 1 kap. 4 § strafflagen kraven i artikel 17.1 b.

I propositionen föreslås dock att definitionen av tjänsteman inskränks väsentligt från vad den är i dag, även om straffbestämmelserna för tjänstemän i tidigare omfattning tillämpas på förtroendevalda och personer som utövar offentlig makt. Därför är det skäl att i 1 kap. 4 § strafflagen ta in dessa personkategorier (se paragrafmotiveringen nedan). Bestämmelsen gäller dock inte givande av muta åt tjänsteman eller de mutbrott som berör riksdagsledamöter. Den blir inte heller tillämplig på aktivt eller passivt mutbrott som involverar utländska tjänstemän, ens om en finsk medborgare har en sådan post, eller på en medlem av ett utländskt parlament som samtidigt är finsk medborgare.

Bara finska medborgare kan väljas in i riksdagen i Finland. I propositionen föreslås straffbarhet för aktivt och passivt mutbrott som involverar riksdagsledamöter. Om ett sådant mutbrott inte är allvarligt och 3 § därmed inte kan tillämpas, gäller också för mutbrott som berör riksdagsledamöter kravet

på dubbel straffbarhet enligt 11 §.

Finlands lagstiftning uppfyller därmed inte i alla fall kraven enligt artikel 17.1 b i konventionen, utan en del mutbrott som begåtts av finländare, tjänstemän eller riksdagsledamöter förutsätter ett krav på dubbel straffbarhet för att kunna bli bestraffade enligt finsk lagstiftning. När Finland 1998 godkände EU:s mutkonvention, där det fanns motsvarande bestämmelser om behörighet i fråga om tjänstemän, gav Finland en förklaring enligt vilket man inte avstod från kravet på dubbel straffbarhet när det gällde egna medborgare.

Det kan dock vara förenligt med Finlands nationella intressen att avstå från kravet på dubbel straffbarhet för egna medborgare också i de fall när ett enskilt mutbrott inte som sådant kan anses allvarligt kränka Finlands nationella intressen. När det internationella samarbetet mot korruption ökar kunde det vara i Finlands intresse att i större omfattning utsträcka den nationella lagstiftningen att gälla mutbrott som begåtts av finska medborgare, tjänstemän eller riksdagsledamöter. I samband med godkännandet av Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen i december 2000 har man redan frångått kravet på dubbel straffbarhet i fråga om brott som begåtts av finska medborgare, när det är frågan om aktivt eller passivt mutande av en person som anställd vid Internationella brottmålsdomstolen. Kravet på dubbel straffbarhet får allt mindre praktisk betydelse i och med att fler stater ratificerar ER:s korruptionskonvention. Trots detta kan det av principiella skäl vara nödvändigt att frångå den dubbla straffbarheten vid mutbrott.

Kravet på dubbel straffbarhet i fråga om egna medborgare borde dock inte frångås när det gäller mutbrott inom den privata sektorn. Om det är frågan om allvarligt kränkande eller äventyrande av Finlands statliga, militära eller ekonomiska intressen omfattas mutbrott inom näringslivet oberoende av lagstiftningen på gärningsorten av den finska strafflagen med stöd av dess 1 kap. 3 §, eftersom de anses utgöra brott som riktar sig mot Finland. På aktivt mutande inom näringslivet, där mutorna riktar sig mot ett finskt företag eller en finsk stiftelse eller juridisk person, blir i många fall 1 kap. 5 § tillämplig, även om den

förutsätter dubbel straffbarhet.

Finland borde därför ge en förklaring enligt artikel 17.2 i vilken Finland förklarar att bestämmelsen i artikel 17.1.b när det gäller egna medborgare tillämpas så att för gärningen gäller kravet på dubbel straffbarhet enligt 11 § strafflagen när det är frågan om bestickning inom den privata sektorn enligt artikel 7 och 8, om gärningen inte allvarligt kränker eller äventyrar Finlands statliga, militära eller ekonomiska rättigheter eller intressen.

Vilka ändringar som behövs i 1 kap. 11 § 2 mom. strafflagen om kravet på dubbel straffbarhet frångås förklaras nedan i paragrafmotiveringen.

Artikel 17.1 c bygger på vilken ställning den person som ges mutorna innehar. Den mutade måste vara antingen tjänsteman eller medlem i en folkvald församling eller en sådan utländsk tjänsteman eller medlem i ett utländskt parlament, som samtidigt är finsk medborgare.

De brott som avser givande av muta kan i många fall anses kränka Finlands statliga rättigheter på det sätt som avses i 1 kap. 3 § strafflagen (RP 1/1996 rd s. 20). Dessa brott kan anses rikta sig mot finska staten eller ett finskt offentligt samfund eller en finsk myndighet. Däremot kan de inte anses rikta sig mot den tjänsteman åt vilken mutan ges eller erbjuds.

De mutbrott som berör finska tjänstemän i enlighet med artikel 17.1 c riktar sig mot finska staten (i allvarliga fall) eller mot en finsk myndighet (statlig myndighet). Till denna del omfattas de i punkt c nämnda gärningarna av den finska strafflagen med stöd av 1 kap. 3 §, och då föreligger inte kravet på dubbel straffbarhet. Bestämmelsen kan dock enligt vad som konstaterades i samband med punkt b inte i alla lindrigare fall anses omfatta samtliga tjänstemän eller de olika personer som med stöd av den föreslagna 16 kap. 20 § kunde bli föremål för aktivt mutande. Inte heller 1 kap. 5 § blir tillämplig, och inte alltid heller 6 §, eftersom mutgivaren kan vara en person som inte är finsk medborgare. Den nämnda 1 kap. 3 § kan inte heller tillämpas i samtliga fall, om mutandet gäller en riksdagsledamot eller en sådan utländsk tjänsteman eller medlem i ett utländskt parlament

som samtidigt är finsk medborgare.

Den finska strafflagen blir således inte i vissa fall som avses i stycke 1 c alls tillämplig, eller i vissa fall förutsätter tillämpligheten dubbel straffbarhet.

I propositionen föreslås på ovan nämnda grunder att kravet på dubbel straffbarhet kunde frångås också i de fall som avses i artikel 17.1 c. Finland behöver då inte avge någon förklaring enligt artikel 17.2, eftersom punkt c inte gäller bestickning inom den privata sektorn.

För att kravet på dubbel straffbarhet skall kunna frångås måste 1 kap. 11 § 2 mom. ändras. Ändringarna förklaras nedan i paragrafmotiveringen.

Stycke 3

Enligt artikel 17.3 skall en stat, om den gjort ett förbehåll enligt stycke 2, vidta åtgärder för att utvidga sin domsrätt i de fall då den påstådde gärningsmannen befinner sig inom dess territorium och den trots begäran om utlämning vägrar att utlämna gärningsmannen till en annan part enbart på grund av hans eller hennes nationalitet. Finlands förbehåll skulle gälla endast de fall som avses i stycke 1 b när det är frågan om bestickning inom den privata sektorn.

I 1 kap. 8 § strafflagen finns bestämmelser om sådana situationer av "utlämna eller straffa". Enligt paragrafen skall finsk lag tillämpas om den stat inom vars område brottet har förövats har begärt att åtal för brottet skall väckas vid finsk domstol eller med anledning av brottet har framställt begäran om att gärningsmannen skall utlämnas men begäran har avslagits. Bestämmelsen förutsätter dubbel straffbarhet och att gärningen enligt finsk lag kan bestraffas med fängelse i mer än sex månader. Samma princip ingår också i den europeiska konventionen om utlämning för brott (FordrS 32/1971) nedan europeiska utlämningskonventionen och i lagen om utlämning för brott (456/1970), nedan almäna utlämningslagen. Enligt dessa bestämmelser utlämnar Finland också finska medborgare.

Straffet för mutbrott kan vara fängelse i över sex månader, med undantag av mutförseelse enligt 40 kap. 3 § strafflagen. ER:s korrupsionskonvention förutsätter dock inte

straffbarhet för de gärningar som skall straffas som mutförseelser.

Finlands lagstiftning uppfyller också kraven enligt stycke 3.

1.12. Samfundsansvar (artikel 18)

Enligt artikel 18 i ER:s korrupsionskonvention borde en juridisk person kunna ställas till straffansvar aktiv bestickning, missbruk av inflytande och penningvävt enligt konventionen, då brottet för den juridiska personens räkning har begåtts av en fysisk person, antingen ensam eller som en del av ett organ i ledande ställning inom den juridiska personen. Den ledande ställningen kan bygga på rätt att företräda den juridiska personen, rätt att fatta beslut för den juridiska personens räkning eller rätt att utöva intern tillsyn inom den juridiska personen. Också en sådan fysisk persons delaktighet i ovan nämnda brott som medhjälpare eller anstiftare borde medföra samfundsansvar.

Samfundsansvar borde följa också när en person som är underställd den fysiska personen begår ett ovan nämnt brott och hans gärning har blivit möjlig på grund av bristfällig övervakning av en fysisk person i den juridiska personens tjänst. Ansvar för en juridisk person får inte utgöra hinder för rättegång i brottmål mot en sådan fysisk person som har begått ett ovan nämnt brott eller varit anstiftare eller medhjälpare till brottet.

Bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer tillämpas enligt den finska strafflagen på givande av muta och grovt givande av muta (16 kap. 13, 14 och 18 §), på givande av muta i näringsverksamhet (30 kap. 7 och 13 §) och på häleribrott (32 kap. 1—3 och 8 §). Bestämmelserna om straffansvar för juridiska personer är dock inte tillämpliga på givande av muta åt riksdagsledamot. Därför föreslås 16 kap. 18 § bli ändrad att omfatta även detta brott (se avsnitt 2.2.). Förutsättningarna för straffansvar för juridiska personer enligt 9 kap. strafflagen motsvarar kraven i korrupsionskonventionen.

1.13. Påföljder och åtgärder (artikel 19)

Enligt artikel 19.1 och 19.2 i ER:s korrupsionskonvention skall avtalsparterna tillämpa

effektiva, rätt avvägda och avskräckande påföljder på de brott som enligt artikel 2—14 utgör straffbara gärningar. Till påföljderna skall för fysiska personer höra fängelsestraff som kan leda till utlämning, och för fysiska personer bötesstraff.

Fängelse och böter är enligt den finska strafflagen alternativa påföljder för mutbrottens grundformer i 16, 30 och 40 kap. strafflagen. För de övriga brotten kan utdömas fängelse i högst två år, men vid utförseelse är maximistraffet fängelse i sex månader. I mutbestämmelserna i 16 och 40 kap. strafflagen finns särskilt angivet en grov gärningsform, där straffskalan är fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Straffbestämmelserna i strafflagen uppfyller kraven på effektiva, rätt avvägda och avskräckande påföljder enligt artikel 19.1 och 19.2.

Enligt 4 § allmänna utlämningslagen är en förutsättning för utlämning att den gärning för vilken utlämning begärs kan leda till ett strängare straff än fängelse i ett år. Utlämning till en medlemsstat i Europeiska unionen och till ett nordiskt land kan ske också för lindrigare brott. Enligt finsk lag kan den som misstänks för mutbrott i de flesta fall utlämnas. Finsk lag uppfyller artikelns krav på påföljder även till denna del.

Enligt artikel 19.3 skall avfalsparterna möjliggöra förverkande eller beslag av hjälpmedel eller fördel av brott eller egendom av motsvarande värde i samband med de brott som avses i konventionen. Bestämmelserna i 2 kap. 16 § och 40 kap. 4 § strafflagen motsvarar konventionens krav på förverkandepåföljder.

1.14. Specialmyndigheter (artikel 20)

Varje avtalspart skall säkerställa att den har tillräckligt självständiga, tillräckligt utbildade personer eller enheter som har specialiserat sig på bekämpning av korruption. Enligt den motiveringspromemoria som finns fogad till ER:s korruptionskonvention gäller kravet på specialisering inte alla nivåer av straffverkställighet. Det innebär inte heller att det vid varje åklagarämbete och varje polismyndighet skall finnas personal som specialiserat sig på mutbrott. I Finland finns det på olika nivåer inom både polis- och åklagarorganisa-

tionen personal som särskilt har utbildats för att undersöka tjänstebrott och mutbrott. Vid åklagarväsendet håller man också på att inrätta ett system med s.k. nyckelåklagare, där vissa åklagare specialiserar sig på tjänstebrott. Detta motsvarar artikelns krav.

1.15. Samarbete mellan nationella myndigheter (artikel 21)

Varje avtalspart skall enligt artikeln säkerställa att myndigheter och tjänstemän inom ramen för den nationella lagstiftningen samarbetar med de myndigheter som ansvarar för brottsutredningen och för väckande av åtal. Det finns två alternativa sätt att genomföra samarbetet. Enligt det första måste myndigheterna på eget initiativ underrätta undersökningsmyndigheterna i fråga om det finns skälig anledning att tro att ett brott enligt artikel 2—14 har begåtts. Ett annat alternativ är att undersökningsmyndigheterna på begäran får all den information som behövs för utredningen.

I Finland gäller ingen allmän skyldighet att på eget initiativ underrätta polisen eller åklagaren om brott. Endast underlåtenhet att anmäla vissa grova brott som är på färde är enligt 15 kap. 10 § strafflagen straffbart. I vissa fall finns särskilda bestämmelser om anmälningsskyldighet, t.ex. vid penningtvätt. Lagstiftningen i Finland motsvarar inte det första alternativet.

Enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) är utgångspunkten att myndigheternas handlingar är offentliga. Enligt 29 § kan en myndighet till en annan myndighet lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar t.ex. om det i lag särskilt har tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter. Polisen har enligt 35 § polislagen (493/1995) rätt att utan hinder av en myndighets tystnadsplikt för ett tjänsteuppdrag avgiftsfritt få behövliga uppgifter och handlingar av myndigheten och en sammanslutning som tillsatts för att handha en offentlig uppgift, om inte lämnande av uppgiften eller handlingen till polisen eller användning av uppgiften som bevis förbjudits eller begränsats i lag. Bestämmelserna kompletteras av en mängd bestämmelser om överlämnande av uppgifter ur

olika myndigheters personregister, vilka i allmänhet uttryckligen tillåter överlämnande av personuppgifter till myndigheter som sköter brottsutredning. Bestämmelserna är dock ingen absolut garanti för att polisen på begäran får de uppgifter den behöver.

Enligt motiveringspromemorian till ER:s korrupsionskonvention är avsikten inte att den behövliga samarbetsnivån redan skall existera i samtliga fall. I den nationella lagstiftningen skall det dock finnas tillräckliga specialbestämmelser som garanterar ett ändamålsenligt myndighetssamarbete. Finlands lagstiftning torde uppfylla det andra alternativet för samarbete mellan nationella myndigheter.

1.16. Skydd av vittnen och personer som samarbetar med rättsmyndigheterna (artikel 22)

I artikeln förutsätts av de avtalsslutande staterna åtgärder för att ge ett effektivt och adekvat skydd åt personer som samarbetar med rättsmyndigheterna och åt vittnen. Hit räknas för det första personer som anmäler ett brott enligt artikel 2—14 i korrupsionskonventionen eller som på annat sätt samarbetar med de myndigheter som ansvarar för brottsutredningen eller väckandet av åtal. Enligt motiveringspromemorian avses här personer som samtidigt misstänks ha gjort sig skyldiga till eller vara delaktiga i ett brott om vilket de ger uppgifter åt polisen. Den andra kategorin av personer som behöver skydd är angivare och andra vittnen, som ger sagor om sådana brott.

Med effektivt och adekvat skydd avses bl.a. att de berörda personernas namn hålls hemliga under processen, i vissa fall att vakter används vid skyddandet och i vissa särskilda fall byte av identitet, arbete eller hemort.

I Finland är skyddet av vittnen internationellt sett på god nivå. Till exempel enligt 24 § 31 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall handlingar som innehåller uppgifter om bl.a. hemliga telefonnummer, boningsort och annan kontaktinformation hemlighållas, om personen har begärt detta och har befogad anledning att misstänka att hans eller hennes egen eller

familjens hälsa eller säkerhet kan komma att hotas. Rätten att ge ut kontaktinformation om målsäganden, vittnen eller andra som skall höras är begränsad i samband med stämningensansökan och besvär. Av säkerhetsskäl kan man förhindra att uppgifter i befolkningsregistret och körkortsregistret som annars är offentliga lämnas åt andra än myndigheter. Det är straffbart att hota en person som skall höras vid rättegång. Vittnen, parter och målsäganden kan i vissa fall höras utan att allmänheten eller en annan part är närvarande. De personer som kommer till en rättegång kan av säkerhetsskäl visiteras. Polisen har en omfattande tystnadsrätt. Lagstiftningen i Finland motsvarar de förutsättningar som anges i artikeln.

1.17. Åtgärder för att underlätta insamling av bevis och konfiskering av nyttan av brottet (artikel 23)

I artikel 23.1 förutsätts att det skall vara möjligt att använda särskilda undersökningsmetoder för att underlätta insamlandet av bevis och för att genomföra förverkandepåföljder. Enligt motiveringspromemorian kunde dessa särskilda undersökningsmetoder inkludera framför allt täckoperationer, avlyssning, teleavlyssning och intrång i datasystem. Eftersom dessa metoder innebär ett kraftigt ingrepp i de grundläggande rättigheterna, har det fått bli beroende av varje stats prövning vilka undersökningsmetoder som skall tillåtas. I Finland har polisen bl.a. rätt till teknisk avlyssning och teknisk spaning för att utreda misstänkta fall av de grävsta mutbrotten. Detta uppfyller redan konventionens krav.

Enligt artikel 23.2 skall domstolarna eller andra myndigheter ges rätt att granska bankers, finansinstituts och företags bokföring i syfte att utföra de åtgärder som avses i stycke 1 i artikeln.

Enligt 4 kap. 1 § tvångsmedelslagen (450/1987) får ett föremål alltid tas i beslag om det finns skäl att anta att det kan ha betydelse som bevis i brottmål eller att det avhänts någon genom brott eller att en domstol förklarar det förbrutet. Beslaget kan utföras i avsikt att säkerställa en förverkandepåföljd, om någon av sannolika skäl misstänks för ett

brott.

Banksekretess får enligt stycke 3 inte utgöra hinder för de ovan nämnda åtgärderna. I 94 § kreditinstitutslagen (1607/1993) talas om banksekretess. Enligt dess 2 mom. måste sådana handlingar som enligt 1 mom. skall hemlighållas lämnas till åklagar- och förundersökningsmyndigheterna samt andra myndigheter som enligt lag har rätt att få dessa uppgifter. Polisen har enligt 36 § polislagen rätt att utan hinder av företags-, bank- eller försäkringshemlighet av privata sammanslutningar eller privatpersoner få uppgifter som behövs för avvärjande eller utredning av brott. Bankhemligheten förhindrar därmed inte i Finland de åtgärder som avses i artikeln. Även till denna del motsvarar lagstiftningen i Finland ER:s korrupsionskonventions krav.

1.18. Övervakning (artikel 24)

Gruppen av stater mot korrupsion (GRECO) övervakar hur parterna verkställer konventionen. Europarådets ministerkommitté gav vid sitt 102 sammanträde den 5 maj 1998 fullmakt att grunda detta övervakande organ, GRECO. Till dess funktioner hör bl.a. att inhämta utredningar av medlemsländerna och att på basis av dem utarbeta en utvärderingsrapport. Utvärderingsgruppen kan besöka medlemsländerna för att få ytterligare utredningar.

Utvärderingsrapporten för ett land kan innehålla rekommendationer till förfarande för att effektivisera kampen mot korrupsion. Medlemslandet i fråga skall till GRECO rapportera vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av rekommendationerna. Vid behov kan man ge ut ett offentligt meddelande ("Public Statement") om medlemslandet i fråga.

1.19. Allmänna principer för och åtgärder inom det internationella samarbetet (artikel 25)

I artikeln bestäms om de allmänna principerna för det internationella samarbetet och om åtgärder för utredning av brott enligt konventionen eller för rättegång med anledning av dem. Enligt artikeln bedriver avtals-

parterna sinsemellan ett så omfattande samarbete som möjligt enligt bestämmelserna i tillämpliga internationella dokument om internationellt samarbete i brottmål eller enligt arrangemang som avtalats på basis av enhetlig eller ömsesidig lagstiftning samt enligt sin nationella lagstiftning. Om det avtalsparterna emellan inte gäller något sådant internationellt dokument eller arrangemang, tillämpas artikel 26—31. I dessa finns detaljerade bestämmelser om inbördes rättshjälp, utlämning, lämnande av information, centralmyndigheter, direkta kontakter och information. Dessa bestämmelser i avtalet tillämpas enligt stycke 3 i denna artikel även när de är fördelaktigare än bestämmelserna i de internationella dokument eller arrangemang som nämns i stycke 1.

De principer som slås fast i artikeln ger i regel Finland en möjlighet att flexibelt tillämpa redan existerande internationella konventioner, som den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 30/1981), nedan europeiska rättshjälpskonventionen, och europeiska utlämningskonventionen (FördrS 32/1971) samt sin nationella lagstiftning, som lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden (4/1994) och allmänna utlämningslagen, lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (748/1999) och lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen omett förenklat förfarande för utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater (750/1999) som har samband med den, samt lagen om utlämning för brott Finland och de övriga nordiska länderna emellan (270/1960), nedan nordiska utlämningslagen. I Finland finns också täckande lagstiftning om samarbete vid verkställighet av domar i brottmål.

Enligt stycke 3 skall artikel 26—31 i konventionen dock tillämpas om de är fördelaktigare än bestämmelserna i alternativt tillämpliga internationella dokument eller bilaterala avtal. Artikel 26—31 i ER:s korrupsionskonvention kan därmed bli tillämpliga även när staterna i fråga skulle vara redo att iakttä redan existerande internationella konventioner. En sådan situation blir enligt motiveringen aktuell om konventionens artiklar

tillåter en sådan samarbetsform, t.ex. ett förfarande enligt artikel 26.3, 27.1, 27.3 eller 28, vilket annars inte skulle vara möjligt. Garanterande av samarbetet innebär att tillämpningen av artikel 26—31 måste leda till ett enklare, lättare eller snabbare samarbete.

1.20. Inbördes rättslighjälp (artikel 26)

Enligt stycke 1 i artikel 26 ger avtalsparterna varandra så omfattande hjälp som möjligt genom att utan dröjsmål behandla begäran från sådana myndigheter som enligt sin nationella lagstiftning har rätt att undersöka eller väcka åtal för brott enligt denna konvention. Rättshjälpen kan enligt stycke 2 förvägras, om den part som mottagit begäran tror att tillgodoseende av begäran skulle skada dess grundläggande intressen (fundamental interests of the country), suveränitet, nationella säkerhet eller allmänna ordning (ordre public). En stat kan enligt artikel 37.3 i samband med ratificeringen av konventionen förklara att den kan vägra att lämna inbördes rättslighjälp enligt artikel 26.1 om begäran gäller ett brott som den mottagande parten betraktar som ett politiskt brott.

Finlands lagstiftning tillåter genomförande av bestämmelserna om rättslighjälp i artikel 26.1 och 26.2 i konventionen. Till exempel den allmänna utlämningslagen förpliktar de finska myndigheterna att lämna omfattande rättshjälp i behandlingen av straffrättsliga ärenden. Enligt Finlands lagstiftning om utlämning för brott får en finsk medborgare dock inte utlämnas för ett politiskt brott (2 § 2 mom. allmänna utlämningslagen och 2 § 1 mom. nordiska utlämningslagen). Inte heller andra personer får utlämnas för politiska brott annat än till en medlemsstat i Europeiska unionen (6 § allmänna utlämningslagen) och till ett nordiskt land, under förutsättning att brottet eller en motsvarande gärning är straffbart enligt finsk lag (3 § nordiska utlämningslagen).

De grunder för vägran som anges i stycke 2 gör det uppenbarligen i de flesta fall möjligt att neka till utlämning för ett brott av politisk karaktär (t.ex. grundläggande nationella intressen eller "ordre public"). Därför behöver Finland inte göra något förbehåll enligt artikel 37.3.

Enligt stycke 3 kan parterna inte åberopa banksekretessen för att neka till samarbete enligt detta kapitel. Dock kan man i enlighet med nationell lagstiftning för en begäran som innebär åsidosättande av banksekretessen kräva tillstånd av en domare eller en annan rättslig myndighet.

I 94 § kreditinstitutslagen bestäms om tystnadsplikt. Enligt 2 mom. skall uppgifter som enligt 1 mom. är hemliga lämnas till åklagar- eller förundersökningsmyndigheterna samt till andra myndigheter som enligt lag har rätt att få sådana upplysningar. Polisen har med stöd av 36 § polislagen rätt att utan hinder av företags-, bank- eller försäkringshemlighet av privata sammanslutningar eller privatpersoner få uppgifter som behövs för avvärande eller utredning av brott. Bankhemligheten förhindrar därmed inte i Finland sådan rättslighjälp som avses i artikeln.

1.21. Utlämning för brott (artikel 27)

Artikel 27 innehåller bestämmelser om effektiv utlämning vid de brott som avses i konventionen enligt existerande utlämningsavtal eller om sådana inte finns, enligt denna konvention. De brott som nämns i konventionen är av sådan art att de enligt Finlands lagstiftning berättigar till utlämning. Med utlämningen kan förknippas sådana villkor som lagstiftningen i den stat som mottagit begäran eller tillämpliga utlämningsavtal tillåter.

Stycke 5 i artikeln gäller det fall att en avtalspart neka till utlämning enbart på grundvalen av den berörda personens nationalitet eller för att brottet i fråga hör till dess domsrätt. Då skall den part som mottagit begäran föra saken till behandling av sina behöriga myndigheter för väckande av åtal, om inte annat avtalas med den part som framställt begäran, och vid lämplig tidpunkt underrätta den part som framställt begäran om det slutliga resultatet.

Enligt 9 § i Finlands grundlag får en finsk medborgare inte mot sin vilja utlämnas eller föras till ett annat land. Enligt 2 § i den allmänna utlämningslagen får en finsk medborgare inte utlämnas. En finsk medborgare kan dock under vissa förutsättningar utlämnas till en stat som är medlem i Europeiska unionen för rättegång. Också till de andra nordiska

länderna kan finska medborgare utlämnas under vissa förutsättningar. Huvudregeln i finsk lag är därmed att finska medborgare inte kan utlämnas. En finsk medborgare kan dock enligt 1 kap. 6 § strafflagen i Finland dömas till straff för ett brott som han eller hon har begått utanför Finland. Dessutom tillämpas enligt 1 kap. 8 § finsk lag, om den stat inom vars område brottet har förövats har begärt att åtal för brottet skall väckas vid finsk domstol eller med anledning av brottet har begärt att gärningsmannen skall utlämnas men begäran har avslagits. Denna bestämmelse förutsätter dubbel straffbarhet och att av gärningen enligt finsk lag kan följa fängelse i över sex månader (se även vad som sägs i samband med artikel 17). Bestämmelserna strider inte mot Finlands lagstiftning.

1.22. Frivillig information (artikel 28)

Enligt artikeln kan en part även utan föregående begäran överlämna information till en annan part, när den anser att lämnandet av denna information skall kunna hjälpa den mottagande parten att inleda eller genomföra en utredning eller en rättegång med anledning av ett brott enligt konventionen eller att informationen kan föranleda parten i fråga att framställa en begäran enligt detta kapitel.

1.23. Centralmyndighet (artikel 29)

Artikeln förutsätter att varje avtalspart utser en eller flera centralmyndigheter som skall svara för att begäran som framställts enligt detta kapitel avsänds respektive besvaras samt för att en sådan begäran verkställs eller överlämnas till de behöriga verkställande myndigheterna. Parterna meddelar Europarådets generalsekreterare namnen och adresserna på dessa myndigheter när de undertecknar konventionen eller när de deponerar sina ratifikations-, godkännande- eller avslutningsinstrument.

Enligt 3 § lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden är justitieministeriet central myndighet med ansvar för uppgifterna enligt lagen i fråga. I denna proposition föreslås därför att justitieministeriet skall vara central myndighet enligt artikel 2 i ER:s korruptionskonvention. Detta fastslås i 2 §

lagen om införande av ER:s korruptionskonvention.

1.24. Direkt översändande (artikel 30)

I artikel 30 ingår bestämmelser om direkt kontakt mellan centralmyndigheterna. I brådskande fall kan rättsmyndigheterna och åklagarmyndigheterna översända begäran direkt. En begäran kan också framställas via Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol). Om inga tvångsåtgärder är förknippade med begäran kan de behöriga myndigheterna framställa en begäran som kräver brådskande åtgärder direkt till den behöriga myndigheten i den mottagande parten.

Enligt 20 § 1 mom. lagen om polisens personregister (509/1995) har polisen under de förutsättningar som anges i lagens 17 § 1—3 mom. och 18 § rätt att lämna ut uppgifter ur polisens personregister till internationella kriminalpolisorganisationen eller till polismyndigheter i länder som är medlemmar i organisationen eller till andra sådana myndigheter vilka bl.a. har till uppgift att förebygga och utreda brott samt att föra brott till åtalsprövning. Förutsättningar för att uppgifterna skall kunna lämnas ut är bl.a. att på brottet i fråga kan följa fängelse (17 § 2 mom. 3 punkten, 18 § 1 mom. 3 punkten) eller att det är frågan om förebyggande och utredning av brottslighet som hör till Europeiska polisbyråns behörighet samt andra allvarliga former av brottslighet (17 § 2 mom. 4 punkten). Polisen har enligt 20 § 2 mom. även rätt att lämna ut uppgifter till andra utländska myndigheter för förebyggande eller utredning av ett brott för vilket i Finland skulle kunna utdömas fängelsestraff. Finsk lag ställer inte hinder för överlämnande av sådan information som avses i konventionen i de fall som nämns i artikeln heller när det är frågan om information som finns hos en annan förundersökningsmyndighet. Riksdagen har nyligen godkänt en ändring av tullagen så att möjligheterna att överlämna uppgifter kommer att motsvara de bestämmelser som gäller för polisen (241/2001; RP 2/2001 rd).

Enligt stycke 6 kan varje stat i samband med ratificeringen meddela Europarådets generalsekreterare att en begäran enligt bestämmelserna i kapitlet om internationellt

samarbete (artikel 24—31) för effektivitetens skull skall riktas till dess centralmyndighet. Denna bestämmelse har enligt motiveringspromemorian tagits in med tanke på de avtalsstater där informationsgången via de rättsliga myndigheterna kan vara långsam.

I Finland kan en begäran skickas dels via centralmyndigheten, dels till den myndighet till vars behörighet det hör att uppfylla begäran. Därför behövs inget meddelande enligt stycke 6.

1.25. Information (artikel 31)

Artikel 31 ålägger den avtalspart som motagit en begäran att utan dröjsmål underrätta den part som framställt begäran om de åtgärder som den har vidtagit eller om att åtgärder inte kan vidtas eller att de försenas, samt om resultatet av åtgärderna.

1.26. Slutbestämmelser (kapitel V, artikel 32—42)

Artikel 32—42 i konventionen innehåller bestämmelser om undertecknande av konventionen och dess ikraftträdande (artikel 32), om anslutning till konventionen (artikel 33), om territoriell tillämpning (artikel 34), om konventionens förhållande till andra konventioner och överenskommelser (artikel 35) samt om förklaringar (artikel 36) och förbehåll (artikel 37) och deras giltighet (artikel 38), om ändring av konventionen (artikel 39) och lösning av tvister i samband med den (artikel 40), om uppsägning av konventionen (artikel 41) och om underrättelser av Europarådets sekreterare (artikel 42). Slutbestämmelserna är till största delen sådana sedvanliga bestämmelser som ingår i Europarådets konventioner.

Artikel 32.1 i ER:s korrupsionskonvention ger också stater som inte hör till Europarådet men som har deltagit i utarbetandet av konventionen en möjlighet att ansluta sig till den. Dessa länder är Vitryssland, Bosnien-Herzegovina, Canada, Grusien, Vatikanen, Japan, Mexiko och Förenta staterna. När konventionen har trätt i kraft kan också andra stater som inte är medlemmar i Europarådet ansluta sig, i enlighet med artikel 33.1. Denna artikel gäller endast de nämnda staterna

som inte hör till Europarådet.

Konventionen träder enligt artikel 32.3 i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då 14 stater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av konventionen i enlighet med stycke 1. Bakom det ovanligt stora antal ratificeringar som krävs ligger tanken att kriminaliseringen av korrupcion, särskilt internationell korrupcion, kan vara effektiv endast om tillräckligt många stater samtidigt vidtar de åtgärder som behövs. En signatärstat som inte är medlem i GRECO när den undertecknar konventionen, blir automatiskt medlem i gruppen den dag då konventionen träder i kraft. Konventionen har ännu inte trätt i kraft internationellt. Där emot har GRECO, där Finland är medlem, inlett sin verksamhet den 1 maj 1999.

Enligt artikel 35.2 kan konventionens parter sinsemellan ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser som kompletterar, stärker eller underlättar tillämpningen av konventionen. Detta innebär ett förbud mot överenskommelser som försvagar konventionen. Enligt stycke 3 kan dock redan existerande bi- eller multilaterala överenskommelser om frågor som har samband med konventionen eller andra avtal om förhållanden som gäller denna fråga alltjämt tillämpas eller relationerna i närbesläktade frågor regleras enligt dem i stället för enligt konventionen, om det underlättar det internationella samarbetet. I motiveringspromemorian nämns här som ett exempel det nordiska samarbetet.

På grund av konventionens omfattning tillåts i artikel 37 en mångfald förbehåll. På detta sätt ville man säkerställa att så många stater som möjligt skall ansluta sig till konventionen. Dock kan förklaringar och förbehåll göras endast i samband med ratificeringen och endast beträffande vissa artiklar. I stycke 4 begränsas antalet förbehåll till högst fem. Som bilaga till motiveringspromemorian finns en vädjan från ministerkommittén, där man hoppas att staterna skall begränsa antalet förbehåll så mycket som möjligt och bemöda sig om att undanröja dem så snabbt som möjligt.

Giltighetstiden för förklaringar och förbehåll enligt artikel 38.1 har begränsats till tre år, om de inte förnyas för en lika lång period.

Giltigheten upphör automatiskt, om inte förklaringarna och förbehållen förnyas under giltighetstiden enligt det förfarande som beskrivs i stycke 2. Förnyandet av förklaringarna och förbehållen måste enligt stycke 3 motiveras till GRECO. Motiveringar skall på begäran av GRECO lämnas till GRECO också vid andra tidpunkter.

Europarådets samarbetskommitté för brottsfrågor skall enligt artikel 40.1 hållas underrättad om tolkningen och tillämpningen av konventionen. Enligt stycke 2 skall man söka fredliga lösningar på eventuella tvister om tolkningen och tillämpningen av konventionen, så att avtalsparterna kommer överens om dessa.

2. Lagförslagen

2.1. Lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption

1 §. Paragrafen innehåller en ikraftträdelsebestämmelse. De ändringar i lagstiftningen som förutsätts av ER:s korruptionskonvention föreslås bli gjorda i 1, 2, 16, 21, 30 och 40 kap. strafflagen enligt vad som förklaras i motiveringen till propositionen. Konventionen innehåller dock också andra bestämmelser som hör till lagstiftningens område, och för dessa redogörs närmare i avsnitt 4. Dessa bestämmelser inom lagstiftningens område sätts i kraft genom den här föreslagna lagen.

2 §. I paragrafen föreslås bli bestämt om den centralmyndighet som avses i artikel 29 i ER:s korruptionskonvention. Denna myndighet skulle i Finland vara justitieministeriet. Centralmyndigheten ansvarar för att begäran om internationellt samarbete enligt bestämmelserna i korruptionskonventionen skickas ut och tas emot, för att de verkställs och för att de förmedlas till verkställighetsmyndigheten.

3 §. I paragrafen föreslås en fullmakt att utfärda en förordning med närmare bestämmelser om verkställigheten av den föreslagna lagen.

4 §. Paragrafen föreslås innehålla en ikraftträdelsebestämmelse. ER:s korruptionskonvention träder internationellt i kraft från bör-

jan av den månad som följer tre månader efter det att 14 stater har ratificerat konventionen, varför man ännu inte vet när den träder i kraft. Lagen borde träda i kraft så samtidigt som möjligt med att konventionen träder i kraft internationellt. Därför föreslås i lagen ingå en bestämmelse om att bestämmelser om lagens i kraftträdande utfärdas genom förordning av republikens president.

2.2. Strafflagen

1 kap. Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

4 §. *Tjänstebrott och militära brott.* Tillämpningsområdet för tjänstebrott och militära brott avviker från tillämpningsområdet för andra brott däri, att på ett tjänstebrott eller ett militärt brott som begåtts av en person som enligt den finska strafflagen skall betraktas som tjänsteman eller av en person som lyder under den finska strafflagens militära straffbestämmelser tillämpas alltid den finska strafflagen, även om brottet begåtts utomlands. Tillämpningsområdet för tjänstebrott enligt 1 kap. 4 § 1 mom. strafflagen behöver inte ändras för att ER:s korruptionskonvention träder i kraft. Men ändringen av definitionen av begreppet tjänsteman kräver en lagteknisk ändring i 1 mom., eftersom de bestämmelser som anger tillämpningsområdet för bestämmelserna om tjänstebrott föreslås bli flyttat från 2 kap. till 40 kap. Enligt förslaget skall bestämmelserna om tjänstebrott tillämpas på tjänstebrott som begåtts av tjänstemän, personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag, offentligt anställda arbetstagare och personer som utövar offentlig makt, också när brottet begåtts utomlands, vilket i sak motsvarar regleringen enligt den gällande lagen.

11 §. *Kravet på dubbel straffbarhet.* I paragrafen ingår bestämmelser om kravet på så kallad dubbel straffbarhet. På brott som en finsk medborgare har begått utomlands tillämpas enligt 1 kap. 6 § strafflagen finsk lag. En förutsättning är dock i detta fall dubbel straffbarhet, vilket innebär att gärningen bör vara straffbar också enligt lagen i gärningslandet och att straff hade kunnat dömas ut även i en domstol i denna främmande stat.

För brottet får då inte i Finland utdömas en strängare påföljd än vad som anges i lagen på gärningsorten.

Den finska strafflagen tillämpas också när det är frågan om tjänstebrott eller militära brott (4 §) eller när brottet riktar sig mot Finland (3 §) eller en finsk medborgare (5 §). Till det sistnämnda ansluter sig också kravet på dubbel straffbarhet. Mutande av en tjänsteman är med stöd av 4 § 1 kap. strafflagen straffbart enligt finsk lag, oberoende av lagen på gärningsorten. I de fall då mutbrottet på det sätt som avses i 3 § i samma kapitel bör anses vara riktat mot Finland, krävs inte heller dubbel straffbarhet.

I artikel 17 i ER:s korruptionskonvention förutsätts att de avtalslutande staterna i vissa fall utsträcker sin domsrätt till de brott som avses i konventionen även när brottet begås utanför den berörda statens territorium. Domsrätten borde utsträckas till nämnda brott i de fall då gärningsmannen är medborgare, tjänsteman eller medlem i en folkvald församling i den avtalslutande staten samt i de fall då dess tjänsteman eller en medlem i en folkvald församling eller en sådan person som avses i artikel 9—11 i konventionen är föremål för brottet. Beträffande dessa punkter i artikel 17 kan göras ett förbehåll.

I paragrafens 2 mom. finns en förteckning över de brott på vilka dubbel straffbarhet inte tillämpas om gärningsmannen är finsk medborgare. I propositionen föreslås att kravet på dubbel straffbarhet skall frångås vid mutbrott inom den offentliga sektorn, men inte inom den privata sektorn. Ett partiell förbehåll borde därför göras till artikel 17.1 b i ER:s korruptions konvention. Kravet på dubbel straffbarhet frångås vid mutbrott i enlighet med ER:s korruptionskonvention genom de föreslagna 3 och 7 punkterna i 1 kap. 11 § 2 mom.

Den lag om ändring av strafflagen som gavs den 28 december 2000 i samband med godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning. Genom nämnda lag gjordes i strafflagen de ändringar som artikel 70.4 a i stadgan förutsätter. Stadgan förutsätter att de avtalslutande staternas lag tillämpas på brott som avses i stadgan och som begåtts av deras respektive

medborgare, också när brottet begåtts utomlands. Detta kräver vissa undantag i 1 kap. 11 § 2 mom., som gäller kravet på dubbel straffbarhet.

De ändringar som ER:s korruptionskonvention förutsätter i 2 mom. skulle endast delvis ersätta de ändringar som gjordes i lagrummet i samband med Romstadgan. Av lagtekniska och ändamålsenlighetsskäl föreslås i propositionen att även de övriga ändringar i strafflagen som gjordes på grund av stadgan skall träda i kraft samtidigt som de här föreslagna ändringarna. De behövliga ändringarna genomförs genom bl.a. de ändringar som föreslås i 2 mom. 1 och 2 punkten. De här föreslagna ändringarna av strafflagen gör därmed hela den lag om ändring av strafflagen som gavs i samband med Romstadgan onödig, och den lagen föreslås därför bli upphävd.

I propositionen föreslås att kravet på dubbel straffbarhet enligt 2 mom. 1 punkten inte skall tillämpas, om en finsk medborgare med stöd av 15 kap. 12 a § har gjort sig skyldig till ett brott enligt 1—9 § i samma kapitel. Förslaget motsvarar den ändring som gjorts i 1 punkten i samband med godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Till denna del hänvisas till motiveringen till propositionen om godkännande av Romstadgan (RP 161/2000 rd s. 91).

En hänvisning till bestämmelserna i 16 kap. 1—3 § om våldsamt motstånd mot tjänsteman, motstånd mot tjänsteman och hindrande av tjänsteman föreslås bli införda i moments 2 punkt. Delvis beror det föreslagna skrivsättet på att benämningen "tjänsteman" inte skall omfatta samma personkategorier som tidigare. Med uttrycket "och även om" säkerställs att kravet på dubbel straffbarhet slopas också när föremålet för de brott som nämns i paragraferna är någon annan än tjänstemannen själv. Genom att kravet på dubbel straffbarhet slopas åtnjuter en finsk medborgare som i egenskap av tjänsteman stöter på motstånd samma skydd utanför Finland som i Finland. Bestämmelsen tillämpas också när gärningsmannen är en utländsk tjänsteman som är anställd hos Internationella brottmålsdomstolen.

Till innehållet motsvarar bestämmelsen den ändring som gjordes i 2 punkten i samband med godkännandet av Romstadgan för Inter-

nationella brottmålsdomstolen och som gäller nämnda brott och personer. Till denna del hänvisas till den motivering som framlades i propositionen om godkännande av Romstadgan (RP 161/2000 rd s. 91). Med anställd hos Internationella brottmålsdomstolen avses en person som hos domstolen tjänstgör som domare, åklagare, registrator eller tjänsteman vid åklagarens kansli eller vid domstolens registratorskontor. För definitionen redogörs närmare i motiveringen till 16 kap. 20 § i den nys nämnda propositionen (s. 92). Den definition av begreppet utländsk myndighet som föreslås i denna proposition omfattar också domare och tjänsteinnehavare vid Internationella brottmålsdomstolen.

Till 3 punkten föreslås bli fogade bestämmelser om givande av muta till tjänstemän och riksdagsledamöter. Det slojade kravet på dubbel straffbarhet gäller också de personer som med stöd av den föreslagna 16 kap. 20 § jämföras med tjänstemän eller riksdagsledamöter som är föremål för mutbrott. Vid tillämpningen av 16 kap. 13 och 14 § betraktas som sådana personer i 40 kap. 11 § nämnda personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag, offentligt anställda arbetstagare, utländska tjänstemän och personer som utövar offentlig makt samt militärer. Vid tillämpningen av 16 kap. 14 § jämföras med en riksdagsledamot som är föremål för en brottslig gärning också medlemmar av utländska parlament. Förslaget motsvarar, fränsett mutor inom den privata sektorn, kraven i artikel 17.1 i ER:s korruptionskonvention och i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen.

Momentets nuvarande 1—3 punkt föreslås bli 4—6 punkt.

Kravet på dubbel straffbarhet föreslås i 7 punkten bli slopat också när en finsk medborgare utanför Finlands gränser gör sig skyldig till ett brott enligt 40 kap. 1—4 §, om han eller hon samtidigt är riksdagsledamot, riksdagskandidat, utländsk tjänsteman eller medlem av ett utländskt parlament. På mutbrott som begås av tjänstemän tillämpas finsk lag med stöd av 1 kap. 4 §.

2 kap. Om straffen

7 §. Avsättning. Bestämmelser om avsätt-

ning ingår i 2 kap. 7 § i den nuvarande strafflagen. I 1 mom. bestäms om s.k. begränsad avsättning, dvs. avsättning på grund av tjänstebrott, och i 2 mom. bestäms om s.k. utvidgad avsättning, dvs. avsättning på grund av något annat brott än ett tjänstebrott.

En begränsad avsättning skulle innebära förlust av den tjänst eller det offentliga uppdrag i vilket brottet begicks. Om en tjänsteman, som står i ett tjänste- eller därmed jämförligt anställningsförhållande till ett offentligt samfund eller en självständig institution under ett sådant, har övergått från den tjänsten till en annan motsvarande tjänst, innebär avsättningen förlust av den nya tjänsten. Det föreslås att 1 mom. skall förenklas lagtekniskt, eftersom begreppet tjänsteman enligt den föreslagna definitionen i 40 kap. 11 § redan i sig avser endast personer som står i tjänste- eller därmed jämförliga anställningsförhållanden till offentliga samfund eller till vissa institutioner i samband med offentliga samfund. Enligt förslaget skall hänvisningen till anställningsförhållandets art strykas. I paragrafens 2 mom. föreslås inga ändringar.

Begreppet offentligt uppdrag har inte definierats i lagen, utan det bestäms i samband med avsättningen enligt uppgiftsområdet för de personer som straffrättsligt kan betraktas som tjänstemän. Eftersom man med offentligt uppdrag enligt förslaget kan avse också sådana uppgifter som inbegriper beredning av offentlig maktutövning enligt den föreslagna 40 kap. 11 § 5 b punkten, skall också en person som sköter en sådan uppgift kunna avsättas. Men om den berörda personens uppgifter bara till en del innebär utövande av offentlig makt, skall man om avsättning döms ut se till att denna inte gäller personens uppgifter av privat karaktär. I vissa fall är rätten att utöva offentlig makt i personens arbetsuppgifter så begränsad att den inte kan betraktas som ett sådant separat offentligt uppdrag att avsättning kunde komma i fråga. Avsättningen kan inte avse en offentligt anställd arbetstagares anställningsförhållande, eftersom ett anställningsförhållande varken är en tjänst eller ett offentligt uppdrag. Avsättning kan inte heller i fortsättningen tillämpas på utländska tjänstemän eller uppdrag.

10 §. I denna paragraf föreslås endast lag-

tekniska ändringar. Enligt nuvarande 1 mom. kan avsättning tillämpas på alla de tjänstemän som definieras i 2 kap. 12 § strafflagen, dvs. förutom administrativa tjänstemän också förtroendevalda och personer som utövar offentlig makt. Enligt den föreslagna definitionsbestämmelsen i 40 kap. 11 § avses med tjänsteman inte längre en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag eller en person som utövar offentlig makt. Därför föreslås 2 kap. 10 § bli kompletterad så att avsättning kan tillämpas inte bara på tjänstemän utan också på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och personer som utövar offentlig makt, enligt definitionen i 40 kap. 11 §. Trots att det inte av det nuvarande 2 kap. 10 § 1 mom. närmare framgår vilken uppgift avsättningen kan avse, framgår det av 7 § 2 mom. i samma kapitel, att en utvidgad avsättning kan avse också offentliga uppdrag.

Enligt paragrafens 1 och 2 mom. måste avsättningsbeslutet delvis bygga på att brottet visar att den dömda är olämplig eller uppenbart olämplig som tjänsteman, vilket enligt den nuvarande lagen förutsätter att man bedömer olämpligheten hos alla de personer som enligt 2 kap. 12 § 1 mom. har definierats som tjänstemän. Eftersom begreppet tjänsteman inte längre skall omfatta personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag eller personer som utövar offentlig makt, kan bedömningen av dessa personers olämplighet inte längre bygga på deras olämplighet som tjänstemän. Därför föreslås i slutet av 1 och 2 mom., i de bestämmelser som gäller olämplighetsbedömning, bli intaget ett nytt bedömningskriterium som gäller lämpligheten att sköta offentliga uppdrag.

12 §. Straffbarheten för brott som begåtts av tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare bestäms i dag enligt definitionen av begreppet tjänsteman respektive offentligt anställd arbetstagare i 2 kap. 12 § strafflagen och enligt den kapitel och den paragraf i strafflagen där en tjänsteman och en offentligt anställd arbetstagare nämns som gärningsman. Enligt förslaget skall straffbarheten för tjänstebrott bestämmas enligt definitionerna och tillämpningsbestämmelsen i 40 kap. Bestämmelser om tillämpningsområde tas också in i 16 och 21 kap., där man använder de begrepp som definieras i 40 kap. Där-

för föreslår 2 kap. 12 § strafflagen bli upphävt.

15 kap. Om brott mot rättsskipning

12 a §. *Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättsskipning.* Paragrafen är tagen ur den lag om ändring av strafflagen som gavs den 28 december 2000 i samband med godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen. Paragrafen behövs, eftersom den nämnda lagen föreslås bli upphävd. För orsakerna till detta redogörs i den allmänna motiveringen, avsnitt 6.5. För den föreslagna paragrafens del hänvisas till motsvarande paragrafmotivering i propositionen med förslag till den nyss nämnda lagen om ändring av strafflagen (RP 161/2000 rd, s. 91—92).

16 kap. Om brott mot myndigheter

Föreslagna ändringar i kapitlet

För att tillämpningsområdet för det straffrättsliga tjänsteansvaret skall kunna begränsas på nytt sätt genom de definitioner och tillämpningsbestämmelser som föreslås bli intagna i 40 kap. strafflagen måste också i 16 kap. strafflagen tas in separata tillämpningsbestämmelser. Samtidigt kan man förenkla de bestämmelser i 16 kap. i vilka i den nuvarande lydelsen nämns andra personer än tjänstemän som handhar offentliga uppgifter, genom att i tillämpningsbestämmelsen slå fast hur bestämmelserna tillämpas på andra personkategorier. Dessa bestämmelser gäller våldsamt motstånd mot tjänsteman (1 §), hindrande av tjänsteman (3 §) och givande av muta (13 §). Bestämmelser om tillämpningsområdet för kapitlets Straffbestämmelser tas in i stället för de nuvarande definitionsbestämmelserna (20 §). Definitionerna av de begrepp som används i kapitlet ingår i fortsättningen i definitionsbestämmelserna i 40 kap. 11 §.

Till kapitlet föreslås bli fogad en paragraf om givande av muta åt riksdagsledamot (14 a §). Det som bestäms om straffansvar för juridiska personer föreslås bli tillämpat också på givande av muta åt riksdagsledamot (18 §).

1 §. *Våldsamt motstånd mot tjänsteman.* I paragrafens 1 mom. föreslås inga ändringar, trots att begreppet tjänsteman som används där får en ny innebörd som motsvarar tjänstemannabegreppet enligt 1 punkten i 40 kap. 11 § strafflagen, sådan den lyder i lagförslaget. Paragrafens tillämpningsområde förblir dock nästan oförändrat, eftersom det i de föreslagna tillämpningsbestämmelserna i 16 kap. 20 § sägs att med tjänsteman mot vilken gärningen är riktad när paragrafen tillämpas jämföras personer som nämns i 40 kap. 11 § 2 punkten och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som avses i 11 § 4 punkten och är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller en internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande samt i 11 § 5 punkten avsedda personer som utövar offentlig makt och tjänstgörande krigsmän. Tillämpningsområdet växer för det första till den del som definitionen i 40 kap. 11 § 5 punkten strafflagen blir mer omfattande än den nuvarande definitionen av begreppet tjänsteman och även till den del som 16 kap. 1 § tillämpas på utländska tjänstemän. Sådana utländska tjänstemän är bl.a. personer som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen och uttryckligen nämns i 16 kap. 20 § samt tjänstemän som avses i Schengenkonventionen och som kommit över gränsen till Finland för att utföra övervakning eller förföljande. Med anställd hos Internationella brottmålsdomstolen avses en person som vid Internationella brottmålsdomstolen tjänstgör som domare, åklagare, registrator eller tjänsteman vid åklagarens kansli eller vid domstolens registratorskontor. Definitionen förklaras den motiveringen till 16 kap. 20 § strafflagen som finns i regeringens proposition om godkännande av Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen (RP 161/2000 rd, s. 92).

Ur paragrafens 2 mom. stryks omnämmandet av tjänstgörande krigsman, eftersom det av tillämpningsbestämmelsen i 20 § framgår hur bestämmelsen kan tillämpas på dessa personer.

3 §. *Hindrande av tjänsteman.* Ur paragrafens 2 mom. stryks omnämmandet av tjänst-

görande krigsman, eftersom det av tillämpningsbestämmelsen i 20 § framgår hur bestämmelsen kan tillämpas på dessa personer. I fråga om paragrafens 1 mom. hänvisas till motiveringen till 1 §.

13 §. *Givande av muta.* Den gällande paragrafen motsvarar kraven enligt ER:s korrupcionskonvention och i den föreslås inga nämnvärda ändringar i sak. Som föremål för givande av muta nämns enligt den föreslagna avgränsningen av tillämpningsområdet endast tjänstemän. Vilka andra personkategorier som passar som föremål för gärningen framgår av tillämpningsbestämmelsen i 20 §, enligt vilken föremål för straffbart givande av muta kan vara de personer som nämns i 40 kap. 11 §: personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag, offentligt anställda arbetstagare, utländska tjänstemän och personer som utövar offentlig makt samt krigsmän. Tillämpningsområdet växer till den del som definitionen enligt 40 kap. 11 § 5 punkten strafflagen av personer som utövar offentlig makt blir vidare än den nuvarande definitionen av begreppet tjänsteman. Tillämpningsområdet krymper samtidigt, eftersom begreppet utländsk tjänsteman inte längre omfattar medlemmar av ett utländskt parlament, vilka definieras separat. På givande av muta åt en medlem av ett utländskt parlament tillämpas den föreslagna 14 a §.

14 a §. *Givande av muta åt riksdagsledamot.* Till de brott som avser givande av muta föreslås bli fogat givande av muta åt riksdagsledamot. På motsvarande sätt fogas till de brott som avser tagande av muta i 40 kap. en bestämmelse om tagande av muta som riksdagsledamot. Syftena och problemen med straffregleringen av givande av muta åt och tagande av muta som riksdagsledamot behandlas mera ingående i motiveringen till 40 kap. 4 §, som gäller tagande av muta som riksdagsledamot.

De gärningssätt som beskrivs i denna paragraf motsvarar de gärningssätt som beskrivs i 13 § i detta kapitel. Straffbarheten förutsätter därmed att en gåva eller någon annan förmån utlovat som beskrivs, erbjuds eller ges åt en riksdagsledamot eller riksdagskandidat. De övriga centrala rekvisiten i paragrafen motsvarar huvudsakligen rekvisiten i den föreslagna 40 kap. 4 § om tagande av muta som

riksdagsledamot. Straffbarheten förutsätter att gärningsmannen försöker förmå riksdagsledamoten att på grund av gåvan eller förmånen i sitt riksdagsuppdrag agera för att ett ärende som är eller kommer att bli föremål för behandling i riksdagen skall avgöras på ett visst sätt. Dessutom skall det eftersträvade agerandet av riksdagsledamoten i sin helhet vara sådant att det är ägnat att försvaga förtroendet för riksdagens beslutsfattande. För straffbarhet räcker därmed gärningsmannens avsikt att få riksdagsledamoten att på grund av förmånen agera på ett visst sätt i ett visst ärende. Dessutom skall gärningsmannen vara medveten om att det förfarande han eller hon eftersträvar hos riksdagsledamoten är ägnat att försvaga förtroendet för i riksdagens beslutsfattande. Straffbarheten i utlovandet, erbjudandet eller givandet av muta förutsätter därmed inte ett löfte av den som mutas eller att denne annars förhåller sig godkännande till gärningsmannen strävanden. För innehållet i dessa rekvisit redogörs i motiveringen till 40 kap. 4 §.

18 §. *Juridiska personers straffansvar.* Straffansvaret för juridiska personer vid brott som avser givande av muta föreslås i konsekvensens namn bli utsträckt till givande av muta åt riksdagsledamot. Den föreslagna breddningen av straffansvaret för juridiska personer motsvarar för riksdagsledamöternas del också kraven enligt ER:s korruptionskonvention (artikel 18). Eftersom rekvisiten för ett mutbrott kan bli fyllda också när muta utlovas, erbjuds eller ges åt en riksdagskandidat, blir det naturligtvis även här aktuellt med straffansvar för juridiska personer.

20 §. *Tillämpningsbestämmelser.* På grund av det sätt på vilket det straffrättsliga tjänsteansvaret föreslås bli begränsa föreslås det att även tillämpningsområdet för brott som riktar sig mot tjänstemän regleras på nytt sätt.

I paragrafens 1 mom. bestäms vilka personkategorier som skall jämföras med tjänstemän vid tillämpningen av bestämmelserna om straff för motstånd mot tjänsteman i kapitlens 1—3 §. Ändringarna är närmast lagtekniska, och tillämpningsområdet förblir huvudsakligen oförändrat. För ändringarna redogörs närmare i motiveringen till 1 och 3 §.

I paragrafens 2 mom. bestäms om tillämp-

ningen av 16 kap. 9 § som gäller usurpation av tjänstemannabefogenhet i de fall då gärningsmannen på det sätt som avses i 2 punkten uppträder i föregiven egenskap av tjänsteman som utövar offentlig makt i tjänsteuppdrag. Enligt det gällande 2 kap. 12 § 1 mom. gäller paragrafen uppträdande som vilken som helst tjänsteman som i straffrättsligt avseende omfattas av begreppet tjänsteman. Det är alltså befogat att bestämmelsen tillämpas även då någon uppträder t.ex. som en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag, exempelvis som en medlem i en kommunal nämnd, eller som en person som utövar offentlig makt, t.ex. som fiskeövervakare. På den som uppträder som utländsk tjänsteman har bestämmelsen inte tillämpats. Eftersom en utländsk tjänsteman enligt förslaget kan utföra kontroll, övervakning eller förföljande på Finlands territorium, är det skäl att som usurpation av tjänstemannabefogenhet betrakta också uppträdande som en sådan tjänsteman.

Paragrafens 3 mom. gäller tillämpningsområdet för paragraferna om givande av muta (13 §) och grovt givande av muta (14 §). Också tillämpningsområdet för 13 och 14 § förblir i stort sett oförändrat, med de obetydliga ändringar som anges i motiveringen till 13 §.

På grund av specialbestämmelsen om givande av muta åt riksdagsledamot föreslås 14 mom. att medlemmar av utländska parlament skall jämföras endast med riksdagsledamöter. En medlem av ett utländskt parlament skall inte längre betraktas som en utländsk tjänsteman enligt definitionen i 40 kap. 11 § 4 punkten. I dag är det straffbart att muta en medlem av parlamentet i en främmande stat och en medlem av en internationell parlamentarisk församling, trots att det inte är straffbart att muta en finsk riksdagsledamot. Enligt förslaget blir straffbarheten i framtiden lika omfattande.

Paragrafens 5 mom. motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 40 kap. 12 § 5 mom., som handlar om bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar i andra lagar än strafflagen.

De bestämmelser om tjänsteansvar på andra ställen strafflagen är utformade på varierande sätt. För det mesta konstateras, att de i lagen nämnda förtroendevalda eller funktio-

närerna ”utför under tjänsteansvar de uppgifter som avses i denna lag” eller att de ”sköter sina uppgifter under tjänsteansvar”, eller används något annat likartat uttryck som anger tjänsteansvar. Dessa uttryck gör det inte klart om de avsedda personerna i straffrättsligt avseende kan jämföras med tjänstemän även som föremål för brott eller endast som gärningsmän. Om det är oklart huruvida en viss person skall betraktas som straffrättslig tjänsteman redan med stöd av 2 kap. 12 § strafflagen, leder tolkningsmöjligheten till problem vid tillämpningen av 16 kap. 1—3, 9, 13 och 14 § samt 21 kap. 2 § strafflagen.

Enligt förslaget skall alla personer som genom sådana bestämmelser omfattats av ett straffrättsligt ansvar jämföras med tjänstemän också som föremål för brott.

Särskilt i nyare lagar hänvisas ofta direkt till 2 kap. 12 § strafflagen genom att det t.ex. konstateras att personen ”betraktas som tjänsteman enligt 2 kap. 12 § strafflagen”. Dessa bestämmelser föreslås bli ändrade så att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar skall tillämpas på personerna i fråga. Därmed jämföras de alltså med tjänstemän, både som gärningsmän och som föremål för brott.

I vissa lagar konstateras att personer som utövar offentlig makt handlar under domaransvar. Uttrycket betonar de krav som ställs på personen i fråga i uppgiften och det kan påverka möjligheten att avsätta personen från den offentliga uppgiften i fråga, men det förändrar inte grunderna för hans straffrättsliga ansvar. De personer som handlar under domaransvar är vanligen otvivelaktigt personer som utövar offentlig makt och på dem tillämpas bestämmelserna om personer som utövar offentlig makt, både som gärningsmän och som föremål för brott.

21 kap. Om brott mot liv och hälsa

18 §. *Tillämpningsbestämmelse.* På grund av de föreslagna bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar behövs det en separat bestämmelse också om tillämpningsområdet för brott som riktar sig mot tjänstemän som avses i 21 kap. 2 § 4 punkten. I den nya 18 § som föreslås bli fogad till 21 kap. bestäms vilka personkategorier som skall jämföras

med tjänstemän vid tillämpning av kapitlets 2 §, som gäller mord. Ändringen är närmast lagteknisk. Paragrafens tillämpningsområde förblir i stort sett oförändrat.

Vid tillämpning av 2 § 4 punkten jämföras enligt förslaget med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad de personer som nämns i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller en internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande och utövar offentlig makt samt personer som avses i 16 kap. 20 § 5 mom. Den sistnämnda hänvisningen innebär att om det i någon annan lag bestäms om straffrättsligt tjänsteansvar, skall en person med tjänsteansvar jämföras med en tjänsteman också om han blir offer för mord. Att en person som är anställd hos Internationella brottmålsdomstolen jämföras med en tjänsteman och att detta utgör grund för skärpning av ett dråpbrott kan anses stå i samklang med artikel 70 i Romstadgan, enligt vilken bl.a. repressalier mot en tjänsteman på grund av de uppgifter han utfört skall kriminaliseras.

30 kap. Om näringsbrott

8 §. *Tagande av muta i näringsverksamhet.* I bestämmelsen om tagande av muta i näringsverksamhet föreslås motsvarande ändring i beskrivningen av gärningssättet som i 1 § i 40 kap. som gäller tjänstebrott. Det gärningssätt som gäller krävande av muta beskrivs enligt vad som omfattats i rättspraxis mera omfattande än tidigare, så att gärningen kunde ta sig uttryck i begäran om muta och i andra initiativ för att få en muta. För den föreslagna ändringen i beskrivningen av gärningssättet redogörs närmare i motiveringen till paragraferna om tagande av muta.

40 kap. Om tjänstebrott

1 §. *Tagande av muta.* Bestämmelserna i 1 mom., som gäller gärningssätten vid tagande av muta, föreslås huvudsakligen förbli oförändrade i sak. Det gärningssätt som innebär krävande av en gåva eller någon annan

orättmätig förmån (1 punkten) föreslås dock bli beskrivet på ett nytt sätt. Uttrycket ”kräver” i den gällande 1 punkten har i praktiken tolkats bredare än vad en snävt språklig tolkning skulle föranleda. Som ett straffbart ”krävande” har både i rättspraxis som i den juridiska litteraturen betraktats också andra initiativ än direkta krav för att få gåvor eller förmåner. Till exempel i riksrettens dom (29.10.1993) mot en f.d. handels- och industriminister ansågs ett rätt försiktigt formulerat förslag om sammankoppling av ministrarnas tjänsteuppgifter och en oberättigad förmån till ministern utgöra ett sådant krav som avsågs i lagrummet.

För att beskriva det verkliga tillämpningsområdet för 1 § 1 punkten föreslås för det första att ordet ”kräver” ersätts med ordet ”begär”, och för det andra att för tagande av muta straffas också den som på annat sätt tar initiativ för att få en gåva eller förmån. Att begäran skall vara straffbar förutsätts uttryckligen också i ER:s korruptionskonvention. Genom uttrycket ”tar initiativ” vill man också uppnå att en tjänsteman som på ett ”mjukare” sätt än genom en begäran i form av en antydan tar initiativ för att få en oberättigad förmån kan straffas för tagande av muta. Om en tjänsteman genom sitt ordval eller på annat sätt klart låter förstå att han väntar sig en gåva eller annan orättmätig förmån för sitt agerande, är det frågan om ett sådant initiativ som avses i 1 punkten.

I övrigt förblir de i 1 mom. angivna gärningssätten vid tagande av muta oförändrade. Som straffbart tagande av muta kunde därmed betraktas även mottagande av en gåva eller annan förmån eller godtagande av en sådan eller godtagande av ett löfte eller ett erbjudande om en gåva eller förmån.

Tagande av muta förblir straffbart oberoende av för vems räkning — egen eller annans — tjänstemannen har avsett gåvan eller förmånen när han begärt eller godkänt den.

Sådant givande av en muta eller annan förmån åt någon annan eller godtagande av ett löfte eller ett erbjudande om en sådan som beskrivs i bestämmelserna i 2 mom. skall uppenbarligen tolkas som straffbart redan på basis av 1 mom., varför man har övervägt att upphäva 2 mom. som obehövlig. Men om momentet upphävs kan det ge en felaktig

uppfattning av att avsikten har varit att ändra straffbarhetsgränsen, och därför föreslås att 2 mom. skall kvarstå.

I den juridiska litteraturen har det diskuterats hur långt kriminaliseringen av tagande av muta borde utsträckas till gåvor som ges efter utförda tjänsteåtgärder. Om det bara är frågan om att en muta som utlovats före en tjänsteåtgärd ges i efterskott, påverkar tidpunkten för när mutan gavs inte bedömningen. Situationen är en annan om det är frågan om en gåva som ges åt en tjänsteman som tack efter tjänsteåtgärden, utan föregående löften eller antydningar. I praktiken förekommer det fall där någon vill tacka en tjänsteman för väl utfört arbete. Till exempel en patient som skrivs ut från sjukhuset kanske vill uttrycka sin tacksamhet mot läkarna och sjukskötarna genom att ge dem en gåva.

Straffbarheten vid tagande av muta bygger på tanken att mottagandet av en muta eller godtagandet av ett löfte om en sådan kan påverka utförandet av tjänsteåtgärden. Mottagandet av en gåva som givits som tack är inte förknippat med någon sådan risk och kan inte på den grund betraktas som tagande av muta.

Däremot finns det tillfällen då det kan vara olämpligt att ta emot en gåva som givits som tack, eftersom den kan äventyra förtroendet för att tjänsteutövningen sker oberoende av sådana gåvor. Till exempel kan andra patienter få den uppfattningen att personalen väntar sig sådana gåvor och att de kan påverka åtminstone eventuell framtida vård. Även om en sådan gåva i vissa fall kan påverka mottagarens framtida tjänsteåtgärder mera allmänt, är detta inte i allmänhet syftet med gåvor som ges som tack. Mottagande av mycket betydande personliga gåvor som ges som tack kan på grund av att de äventyrar den opartiska tjänsteutövningen vara straffbart som mutförselse eller brott mot tjänsteplikt. Om givarens syfte inte bara är att visa tacksamhet utan även att påverka framtida tjänsteåtgärder och mottagaren är medveten om detta, kan bestämmelserna om tagande av muta tillämpas även på mottagaren av en gåva so givits som tack.

2 §. *Grovt tagande av muta.* Tagandet av muta måste anses vara särskilt klandervärt om tjänstemannen anger mutan som villkor för sina tjänsteåtgärder. Varje krav på en li-

ten förmån för att en tjänsteåtgärd skall bli utförd äventyrar allvarligt förtroendet för att tjänsteuppgifterna sköts korrekt. I länder där korruption är vanligt kämpar man ofta särskilt mot det faktum att tjänstemännen inte sköter sina åligganden utan "smörjning". I den nuvarande lagen har detta dock inte beaktats som en grund för grovt mutbrott. Trots att fenomenet är uppenbart sällsynt i Finland, föreslås på grund av gärningens principiellt allvarliga art att punkt 1 i paragrafen om grovt tagande av muta kompletteras så att som grovt tagande av muta kunde klassificeras även de fall då en tjänsteman anger mutan som villkor för sin verksamhet.

Enligt den nuvarande 1 punkten kan det vara frågan om grovt tagande av muta om en tjänsteman har för avsikt att handla i strid mot sin plikt till avsevärd nytta för givaren eller någon annan eller till kännbar skada eller olägenhet för någon. Trots att man kan utgå från att denna skärpningsgrund uppfylls även när gärningsmannen även de facto handlar på detta sätt, föreslås att till 1 punkten för tydlighets skull fogas ett uttryckligt omnämnande av ett sådant handlande. Därmed blir inte bara tjänstemannens avsikt att handla på det sätt som anges i lagrummet utan också hans verkliga handlande straffbart. Ett handlande i strid med tjänsteplikterna utgör dessutom ett separat brott.

Till övriga delar förblir paragrafen oförändrad. Därmed kunde grovt tagande av muta enligt 2 punkten även i fortsättningen komma i fråga om värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt. Vidare förutsätts alltid att tagandet av muta även bedömt som en helhet är grovt.

3 §. *Mutförseelse*. I fråga om gärningssätten för mutförseelse föreslås motsvarande ändringar som i 1 §. Därmed ersätts ordet "kräver" med ordet "begär" och dessutom nämns som gärningssätt andra initiativ för att få en gåva eller förmån. För tydlighets skull skrivs samtidigt gärningssätten för mutförseelse in i en 1 och en 2 punkt.

Enligt den gällande lagen skall den utkrävda, mottagna eller godtagna gåvan eller andra förmånen eller utfästelsen eller erbjudandet om en sådan och vara ägnat att minska tilltron till tjänsteutövningens opartiskhet. Genom detta uttryck vill man beskriva ett förfarande som är ägnat att försvaga denna tilltro.

Det nuvarande uttrycket kan dock i alltför hög grad inrikta uppmärksamheten på gåvans eller förmånens art och inte tillräckligt beakta hela händelseförloppet i samband med utkrävandet, mottagandet eller godtagandet av gåvan eller förmånen eller löftet eller erbjudandet om en sådan. Ofta beror hotet mot tilltron till en opartisk myndighetsverksamhet i hög grad på att erhållandet av gåvan eller förmånen är förknippat med omständigheter som är främmande för ett korrekt handhavande av tjänsteuppgifterna. Därför förtydligas paragrafen genom att kännetecknet "är ägnad" tydligare än vad som nu är fallet fogas till tjänstemannens förfarande. Tjänstemannens agerande enligt paragrafen är straffbart, om tjänstemannens förfarande är ägnat att minska tilltron till tjänsteutövningens opartiskhet. De gärningar som straffas som mutförseelser täcker därmed till dessa delar ett bredare fält än vad som förutsätts i ER:s korruptionskonvention.

4 §. *Tagande av muta som riksdagsledamot*. ER:s korruptionskonvention förutsätter att parlamentsledamöter ställs till straffrättsligt ansvar för tagande av muta, om avtalsparten inte har gjort ett förbehåll enligt artikel 37 i konventionen. Konventionen förutsätter också straffbarhet för givande av muta åt riksdagsledamöter. Sambandet mellan kriminaliseringen av givande av muta till en riksdagsledamot och kriminaliseringen av tagande av muta som riksdagsledamot är så stort, att nedan behandlas också behovet att kriminalisera mutande av riksdagsledamöter. Förslaget till bestämmelse om straff för givande av muta åt riksdagsledamot ingår i 16 kap. 14 a §.

Enligt den gällande 2 kap. 12 § 1 mom. 2 punkten i strafflagen står en riksdagsledamot inte i sitt riksdagsmannauppsdrag under straffrättsligt tjänsteansvar. En riksdagsledamot kan därmed inte göra sig skyldig till något slag av tjänstebrott. Inte heller en riksdagsledamot som kräver eller tar emot en ekonomisk förmån som ersättning för sin verksamhet som folkvald representant gör sig skyldig till något brott.

Innan de nuvarande bestämmelserna om tjänstebrott gavs var frågan om riksdagsledamöternas tjänsteansvar länge i viss mån omstridd. Särskilt 13 § riksdagsordningen

(7/1928) har ansetts tala mot tjänsteansvar eftersom den begränsade rätten att väcka åtal mot riksdagsledamöter. En motsvarande bestämmelse ingår i dag i 30 § 2 mom. grundlagen. När 1906 års riksdagsordning stiftades ansåg det dåvarande grundlagsutskottet inte att lagrummet i fråga hindrade att en riksdagsledamot ställdes till straffrättsligt ansvar t.ex. för tagande av muta i sitt riksdagsuppdrag (GrUB 1/1905—1906 rd). Motsvarande synsätt uttrycks i grundlagsutskottets ställningstagande från 1932 i samband med behandlingen av frågan om godkännande av begäran av rätt att väcka åtal mot en riksdagsman (GrUB 18/1932 rd).

Synen på riksdagsledamöternas straffrättsliga ansvar i riksdagsuppdraget har dock senare klart förändrats. Ett entydigt ställningstagande till riksdagsledamöternas tjänsteansvar ingår i grundlagsutskottets betänkande med anledning av riksdagens justitieombudsmans verksamhetsberättelse för år 1981 (GrUB 54/1982 rd). Enligt betänkandet har riksdagsledamöterna när grundlagarna stiftades medvetet uteslutits från tjänsteansvar. De aktuella bestämmelserna i riksdagsordningen, närmast 13 och 17 §, 51 § 3 mom. samt 58 § ansågs uttömmande reglera de fall i och genom vilka man kan ingripa i en riksdagsledamots handlingsfrihet i hans eller hennes riksdagsuppdrag. Samma ställningstagande ingår också i utskottets utlåtande (GrUU 1/1986 rd) om regeringens proposition med förslag till lagstiftning om jämställdhet mellan kvinnor och män (RP 57/1985 rd). Enligt dessa ställningstaganden kunde en riksdagsledamot inte heller innan tjänstebrottsreformen 1989 trädde i kraft göra sig skyldig till tagande av muta, trots att de dåvarande bestämmelserna om tjänstebrott inte uttryckligen uteslöt en riksdagsledamot från straffrättsligt tjänsteansvar.

Riksdagsuppdraget avviker klart från tjänstemannens uppgifter och från de uppgifter som sköts av andra personer som utövar offentlig makt. I fråga om andra personer än riksdagsledamöter kännetecknas utövandet av offentlig makt av att de gör olika av lag beroende avgöranden, såsom domstolsbeslut eller administrativa beslut. Den makt de utövar kan också vara konkret, som polisens åtgärder för att upprätthålla ordning. För så-

dan maktutövning måste man kunna uppställa strikta krav på opartiskhet. Också beslut som gäller offentliga entreprenader och upphandling måste bygga på att det offentliga intresset beaktas på korrekt sätt. Riksdagsuppdraget för sin del kännetecknas av beslut om lagstiftning som reglerar förvaltningen och den dömande verksamheten. Riksdagsledamöternas lagstiftningsuppdrag är i allmänhet inte särskilt känsligt för osakligt yttre inflytande.

Riksdagsledamöternas lagstiftningsuppdrag förutsätter att ledamöterna har en stark ställning, som garanterar deras självständiga beslutanderätt. I grundlagen liksom i den tidigare riksdagsordningen har man därför försökt ge riksdagsledamöterna immunitet mot styrning utifrån. Enligt 29 § grundlagen är varje riksdagsledamot skyldig att i sitt uppdrag handla som rätt och sanning bjuder. Ledamoten skall därvid iaktta grundlagen och är inte bunden av andra bestämmelser. Riksdagsledamöternas ansvar i sitt uppdrag bygger på så kallat politiskt ansvar. I deras fall kommer det politiska ansvaret till synes så att en riksdagsledamot inte blir omvald om han eller hon har förlorat väljarnas förtroende. Hos oss har man ansett att detta ansvarssystem är det bäst lämpade för riksdagsledamöternas ställning och uppdrag. För övrigt kan myndighetsövervakning svårligen inriktas på riksdagens verksamhet som det högsta statsorganet.

I riksdagsmannaupdraget ingår dock även sådana beslut som direkt inverkar på medborgarnas eller samfundens verksamhet. Ett speciellt undantag utgör 15 § kärnenergilagen (990/1987), där det i 1 mom. sägs att riksdagen i sista hand beslutar om byggande av en kärnanläggning av stor samhälls betydelse. Ett sådant beslut är till sin innebörd helt jämförbart med ett administrativt beslut. Också lagstiftningslösningar för att stöda någon industrigren eller för att begränsa eller förbjuda någon näring kan till sina verkningar jämföras med myndigheternas beslut vid tillämpning av lag. Särskilt när det gäller sådana beslut kan också en riksdagsledamot bli föremål för osaklig yttre påverkan, även om påverkandet också kan ha samband med det mera sedvanliga lagstiftnings- och utskottsarbetet. I vissa fall påminner således riksdag-

gens beslut rätt mycket om tillämpning av lag i enskilda fall.

Ett system som bygger på politiskt ansvar är oundvikligen i någon mån grovt. Väljarna kan godkänna ett enstaka fall av missbruk också om det är ganska allvarligt, om de anser att riksdagsledamoten i fråga trots allt totalt sett är deras bästa val. Om man för riksdagsledamöterna vill ha en strängare ansvar för deras förfarande i enskilda avgöranden behövs det ett ansvarssystem som kompletterar det politiska ansvaret.

I syfte att trygga riksdagsledamöternas oberoende i beslutsfattandet i enskilda fall och att garantera det politiska beslutsfattandets allmänna tillförlitlighet och trovärdighet behövs det bestämmelser om straff för givande av muta åt riksdagsledamöter och för tagande av muta som riksdagsledamot. För en sådan kriminalisering talar också internationella exempel. De flesta av de länder som har undertecknat ER:s korruptionskonvention har redan kriminaliserat eller kommer att kriminalisera mutande av riksdagsledamöter och tagande av muta som riksdagsledamot. Vår nuvarande lagstiftning är dessutom inkonsekvent såtillvida att det är straffbart att muta en medlem av en främmande stats parlament medan mutande av en finsk riksdagsledamot inte är det.

På grund av riksdagsledamöternas ställning i staten och uppdragets karaktär är det inte motiverat att ställa ledamöterna till straffrättsligt tjänsteansvar, och en kriminalisering av aktivt och passivt mutande av riksdagsledamöter förutsätter inte heller detta. Enligt förslaget betraktas riksdagsledamöterna inte straffrättsligt som tjänstemän, utan deras straffrättsliga ansvar i riksdagsuppdraget utsträcks bara till tagande av muta som riksdagsledamot, inte till övriga brott enligt 40 kap. strafflagen. Detta innebär att en riksdagsledamot inte har ett straffrättsligt tjänsteansvar, även om straffbestämmelsen av lagtekniska skäl tas in i 40 kap. strafflagen, som gäller tjänstebrott. Den föreslagna ändringen leder inte heller till att riksdagsledamöterna i framtiden skulle bli underställda de högre laglighetsövervakarnas, statsrådets justitiiekanslers och riksdagens justitieombuds tillsyn.

I vissa länder, t.ex. i Sverige, tillämpas på

riksdagsledamöternas mutbrott samma straffbestämmelser som på tjänstemäns mutbrott. Bestämmelsen om tagande av muta i den svenska brottsbalken fastställer straff för mottagande av en "otillbörlig" fördel. Vad som är otillbörligt varierar beroende på vem som tar emot fördelen. Ett förfarande som är otillbörlig för en tjänsteman kan vara helt godtagbart för en riksdagsledamot. Kännetecknet "otillbörlig" är därmed flexibelt beroende på om gärningsmannen är en tjänsteman eller en riksdagsledamot.

I den finska strafflagen skulle det dock vara problematiskt att tillämpa samma bestämmelse på riksdagsledamöter och tjänstemän, eftersom bestämmelserna i 16 och 40 kap. strafflagen om mutbrott där en tjänsteman antingen är den mottagande eller den givande parten har gjorts mer detaljerade än motsvarande bestämmelser i många andra länders lagstiftning. Där finns inte samma "flexmån" som i till exempel den svenska brottsbalkens motsvarande bestämmelser. Bestämmelserna om mutande av tjänsteman och tagande av muta som tjänsteman bygger nämligen i avgörande grad på tanken att opartiskheten i tjänstemannens verksamhet i anställningsförhållandet inte får äventyras genom förmåner som påverkar, är tänkta att påverka eller ägnade att påverka hans verksamhet i anställningsförhållandet. Riksdagsledamöternas uppgift kännetecknas av att de främjar olika åsiktsgrupper, t.ex. intressegruppers och partiets mål, och inte ens ett ekonomiskt stöd som en sådan grupp ger en riksdagsledamot är i sig klandervärd. Riksdagsledamöternas arbete förutsätter täta kontakter med stödgrupperna samt att riksdagsledamöterna bekantar sig med organisationers och företags verksamhet och t.ex. att de upprätthåller kontakter med affärsföretag, vilket i vissa situationer kan vara olämpligt för en tjänsteman, men detta medför inte i sig någon risk för att riksdagsledamoten inte skulle utföra sitt uppdrag på ett korrekt sätt. Av ovan nämnda orsaker kan bestämmelserna om givande av muta åt riksdagsledamot eller tagande av muta som riksdagsledamot inte bygga på samma grund som motsvarande bestämmelser för tjänstemän. De föreslagna bestämmelserna om tagande av muta som riksdagsledamot avviker därför i viss mån från motsva-

rande bestämmelser för tjänstemän.

När bestämmelserna om riksdagsledamots mutbrott utarbetats har man dessutom beaktat att riksdagsuppdraget är känsligt för negativ publicitet. Särskilt inför val kan också en misstanke om brott förhindra omval. Bestämmelserna gäller också endast klart klandervärda gärningar, och de bör inte ge möjlighet att svartmåla en riksdagsledamot genom grundlösa eller tvivelaktiga brottsanmälningar eller antydningar.

Syftet med grundlagens 30 §, som gäller riksdagsledamöternas immunitet, är att trygga riksdagens verksamhetsbetingelser bl.a. genom att begränsa användningen av tvångsmedel (RP 1/1998 rd s. 86). Enligt nämnda paragrafs 3 mom. är det inte möjligt att anhålla eller häkta en riksdagsledamot på grund av mutmisstankar. Det vore i överensstämmelse med denna princip och med det i grundlagens 10 § garanterade skyddet för också en riksdagsledamots heder och privatliv (GrUB 10/1998 rd s. 14) att sträva efter att minimera de skador som grundlösa polisanmälningar åsamkar riksdagsledamöter eller riksdagen.

Enligt förundersökningslagen (449/1987) skall polisen göra förundersökning när det på grund av anmälan till den eller annars finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts. Av rättssäkerhetsskäl skall förundersökning och åtalsprövning utföras så snabbt som möjligt. Grundlösa polisanmälningar motverkas av det faktum att förfarandet kan bestraffas såsom falsk angivelse (SL 15:6). I sådana fall när utredning begärs anonymt är tröskeln för att inleda förundersökning högre än normalt.

För att en riksdagsledamot skall kunna åtalas för sitt förfarande vid behandlingen av ett ärende i riksdagen måste riksdagen enligt 30 § 2 mom. grundlagen ha samtyckt till att åtal väcks. Största delen av riksdagsledamöternas mutbrott enligt förslaget skulle uppenbarligen omfattas av tillämpningsområdet för denna grundlagens bestämmelse. Också åtalet mot ledamöterna i andra parlament än Finlands riksdag har ofta begränsats genom särskilda s.k. immunitetsbestämmelser som skyddar parlamentsmedlemmarna. På samma sätt åtnjuter företrädarna i internationella parlamentariska organisationer ofta särskild immunitet. Dessa begränsande bestämmelser

omintetgör dock inte den föreslagna straffbestämmelsen, eftersom immunitetsskyddet i allmänhet kan upphävas av organisationen i fråga.

Gärningsmannen måste vara antingen riksdagsledamot eller riksdagskandidat. Vem som är riksdagskandidat definieras i 11 §. Eftersom syftet med bestämmelserna är att garantera att det uppdrag som en riksdagsledamot fått vid valet blir korrekt skött, är de tillämpliga på i synnerhet sådana fall när förmånen tas emot med ett löfte att agera för att något ärende som under följande valperiod kommer upp till behandling i riksdagen skall bli avgjort på ett visst sätt. Ju längre tid som har förflutit från den tidpunkt när stödet togs emot tills beslutet fattas, desto mindre sannolikt kan det i allmänhet anses vara att det finns ett samband mellan stödet och beslutet.

Straffbestämmelsen gäller också sådana riksdagskandidater som när de begår den gärning som uppfyller rekvisiten ännu inte är riksdagsledamöter. Trots att det största hotet om mutor som påverkar följande valperiod gäller redan sittande riksdagsledamöter, finns det likställighetsaspekter som talar för att alla riksdagskandidater vid riksdagsval skall försättas i samma straffrättsliga situation.

Kandidaternas valfinansiering är en viktig förutsättning för att valkampanjen skall lyckas. Lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering (414/2000) trädde i kraft den 15 maj 2000 och genom den regleras valfinansieringen. Syftet med anmälningsskyldigheten är att öka öppenheten i valfinansieringen och på det sättet ge väljarna en möjlighet att bedöma kandidaternas eventuella bindningar. I propositionen (RP 8/2000 rd, s. 32) konstateras, att det inte är motiverat att eftersträva en ökad öppenhet i valfinansieringen genom straffrättsliga medel. Detta anses kunna ge en felaktig signal om karaktären av valfinansieringen, som i sig är godtagbar och rent av nödvändig.

Utgångspunkten i propositionen är att de föreslagna bestämmelserna skall garantera beslutsfattandets okränkbarhet och inte så mycket valfinansieringens saklighet. Dessa bestämmelser kan därför inte ersätta anmälan om valfinansiering. Att stödja kandidaternas valkampanjer är nödvändig samhälllig verksamhet. Sedvanlig valfinansiering, där en

kandidat stöds på grund av de allmänna samhällspolitiska åsikter han eller hon företräder är naturligtvis godtagbar valfinansiering och skall absolut inte straffas som mutbrott. Om en kandidat t.ex. lovar en finansiär att försvara pensionärernas eller studerandenas ställning eller socialistiska, borgerliga, centerinriktade, gröna, kristna eller andra motsvarande värden är det utan vidare godtagbart att stöd ges och tas emot. Samtidigt är det också klart att en otillbörlig förmån som tagits emot i samband med valfinansiering inte gör förmånen berättigad.

Det är uppenbart att valfinansieringens öppenhet gör det svårare att dölja aktivt och passivt mutande av riksdagsledamöter. När valfinansieringen är tillräckligt offentlig får väljarna en möjlighet att bedöma valstödet lämplighet. Det är mycket osannolikt att det vid mutande av en riksdagsledamot kunde vara frågan om alldeles obetydliga ekonomiska fördelar, varför öppenhet i valfinansieringen kunde avslöja betalningar på olämpliga grunder som har getts formen av valfinansiering. Att en olämplig förmån anmäls som en del av valfinansieringen gör den inte laglig. Anmälan gör det i varje fall lättare att bedöma lämpligheten. Å andra sidan är allt vad väljarna betraktar som olämplig valfinansiering inte nog för att göra finansieringen kriminell. Förutsättningarna för straffbart beteende definieras i lagen på andra grunder. Avsikten har varit att göra de föreslagna rekvisiten för givande av muta åt riksdagsledamot och tagande av muta som riksdagsledamot så tydliga att om man lyckas reda ut händelseförloppet finns det ingen risk för att straffbestämmelsen utsträcker hotet om straff till godtagbar valfinansiering.

Enligt tillämpningsbestämmelsen i 12 § skall bestämmelserna om riksdagsledamöter också tillämpas på ledamöter av utländska parlament och ledamöter av internationella parlamentariska generalförsamlingar, t.ex. Europeiska unionens parlament. För gärningsmannakretsen redogörs till denna del närmare i motiveringen till 12 §.

De föreslagna gärningssätten vid tagande av muta motsvarar i huvudsak gärningssätten enligt 1 §. Det blir således straffbart att begära, ta emot eller godta en muta liksom även att godta ett löfte eller ett erbjudande om en

sådan. Vid sidan av begäran kommer här in också den lindrigare gärningsform som föreslås i 1 och 3 §: andra initiativ för att få en förmån. I de fall där tagande av muta som riksdagsledamot överhuvudtaget kan komma i fråga, är det skäl att straffbelägga en koppling mellan en sådan antydning om ett omröstningslöfte i ett visst avgörande eller något annat löfte om påverkande av riksdagens beslut och erhållande av en otillbörlig förmån. För tydlighets skull föreslås gärningssätten bli grupperade i två punkter.

En förutsättning för straff är därtill i samtliga fall att gärningsmannen lovar eller låter förstå att han eller hon skall agera på det sätt som framgår av paragrafen. Utöver ett löfte blir därmed också ett mera antydande uttryck för viljan att agera straffbart. Som straffbart tagande av muta räknas därmed inte enbart gärningsmannens avsikt att agera på det sätt som avses i paragrafen, inte ens om han senare förfar som han har avsett. Det väsentliga med tanke på gärningens brottslighet är att gärningsmannen dels har för avsikt att på grund av förmånen agera på ett visst sätt, dels att han uttrycker denna avsikt antingen genom att ge ett löfte om saken eller genom att på annat sätt låta förstå hur han kommer att agera.

Löftet att agera på det sätt som avses i paragrafen måste bero på förmånen. Sambandet mellan förmånen och löftet är tydligast när riksdagsledamoten ändrar åsikt på grund av förmånen. Bestämmelsen förutsätter dock inte detta. Det kan också vara frågan om att riksdagsledamoten på grund av förmånen lovar att för en sak som han redan understödjer. Också ett sådant åtagande kränker oförtvitligheten i riksdagens beslutsfattande.

Gärningen enligt 1 eller 2 punkten och löftet att agera behöver inte nödvändigtvis ha ett tidsmässigt samband. En förmån kan t.ex. tas emot samtidigt som ett löfte ges, men också efter det att löftet har givits.

Förmånens art finns inte angiven i bestämmelsen, utan vilken gåva eller förmån som helst kommer i fråga. Förmånen kan vara ekonomisk, men också immateriella förmåner är tänkbara. Till denna del kan man hänvisa till exempel som lagts fram i annat material vid beredningen av lagstiftning om mutbrott och exempel i rättspraxis. En för-

mån kan bestå av pengar, presentföremål, ersättning eller betalande av reskostnader eller andra tjänster och andra ekonomiska förmåner men dessutom kan förmånen vara immateriell, t.ex. ett löfte om en statlig eller annan samhälleligt viktig hedersbetygelse åt mottagaren av mutan. I praktiken är det mest sannolikt att det blir frågan om pengar eller andra ekonomiska förmåner, som gratis tjänster.

Förmånen kan ges direkt åt riksdagsledamoten själv, men straffbarheten gäller också sådana fall där förmånen kanaliseras till någon annan, t.ex. riksdagsledamotens släktingar eller till ett samfund som för honom är viktigt eller som stöder honom.

En central förutsättning för straffbarhet är att löftet att agera gäller att "ett ärende som är eller skall bli föremål för behandling i riksdagens skall bli avgjort på ett visst sätt". Med uttrycket "ett ärende...skall bli avgjort" avses sådant ovan nämnt beslutsfattande i riksdagen i enskilda fall som är jämfällbart med ett avgörande av en myndighet och som har direkta verkningar för medborgare eller samfund. Ett ärende "skall bli föremål för behandling" om det är sannolikt att det kommer upp till behandling inom de närmaste åren enligt de uppgifter som finns att tillgå vid den tidpunkt när löftet ges.

Vid bedömningen av om ett ärende som skall bli föremål för behandling utgör sådant beslutsfattande i ett enskilt fall som avses i paragrafen skall även de faktiska verkningarna av det beslut som avses i löftet att agera beaktas. Ju färre de samfund är vilkas ställning de facto skulle påverkas av ett lagstiftningsprojekt som verkar vara av allmän natur, desto sannolikare är det att det skall anses vara olämpligt att knyta den mottagna förmånen till de beslut som fattas i fråga om det.

Riksdagsledamoten eller riksdagskandidaten skall agera "i sitt riksdagsuppdrag" i syfte att avgöra ärendet. Att agera i riksdagsuppdraget innebär i den föreslagna paragrafen bland annat att rösta enligt ett tidigare löfte och att be om ordet i plenum men också motsvarande förfarande när ett utskott behandlar ett sådant ärende som är aktuellt. I fråga kommer också ett löfte att i riksdagsuppdraget agera för att uppnå ett visst resultat i ett administrativt beslut. Riksdagsuppdraget kan

t.ex. omfatta medverkan i riksdagens kansli-kommission, som fattar beslut om riksdagens administration, t.ex. utnämningar.

Straffbarheten förutsätter inte att en riksdagsledamot verkligen handlar på det sätt han eller hon har lovat. Gärningen begås redan genom att ett löfte ges, om det på det sätt som förutsätts i paragrafen är ägnat att påverka tilltron till sakligheten i riksdagens beslutsfattande.

Syftet med den föreslagna bestämmelsen är att tillsammans med bestämmelsen om givande av muta år riksdagsledamot skydda opinionsbildningen i riksdagen mot otillbörlig utomstående påverkan och att garantera förtroendet för sakligheten i den folkvalda församlingens beslutsfattande. Därför föreslås en allmän förutsättning för straffbarhet vara att förfarandet är ägnat att försvaga förtroendet för riksdagens beslutsfattande. Att någon tar emot ekonomiska fördelar mot löfte att som riksdagsledamot driva någon enskild sak utgör inte i samtliga fall ett hot mot sakligheten i riksdagens beslutsfattande. Om en riksdagsledamot begär väljarnas stöd och lovar att agera t.ex. för att ändra beskattningen i den riktning som väljarna önskar, äventyrar löftet inte det parlamentariska beslutsfattandets trovärdighet, ens om han eller hon samtidigt också ber om ekonomiskt stöd för följande val. Det finns heller ingen orsak att begränsa riksdagsledamöternas kontakter med sådana intressegrupper som vill påverka riksdagens beslut t.ex. genom att berättas om sin verksamhet för riksdagsledamöterna.

En koppling mellan en förmån som försvagar förtroendet och ett löfte kan sannolikt i allmänhet gälla endast sådana beslut som har ganska direkt inverkan på de mål som den som erbjuder förmånen har, t.ex. viktiga energipolitiska beslut, upptagande av ett visst stöd i budgeten eller en skattereglering av stor vikt för en viss grupp. Inte heller i dessa fall kan man som olämpligt betrakta sedvanligt stödjande av riksdagsledamotens lagliga valfinansiering, och än mindre traktering vid ett tillfälle där ett samfund presenterar sina egna målsättningar eller ersättning av riksdagsledamotens övriga kostnader på grund av presentationen, t.ex. reskostnader. Förtroendet försvagas troligen mest tydligt om någon t.ex. lyckas köpa en riksdagsledamots

åsikt i en omröstning där marginalen på förhand har bedömts bli mycket liten.

Att ett förfarande måste vara ägnat att försvaga förtroendet för riksdagens beslutsfattande förutsätter inte att förfarandet de facto har försvagat detta förtroende. Det räcker inte heller att förfarandet verkligen har försvagat en eller några personers förtroende för sakens saklighet i riksdagens beslutsfattande. Förfarandets hot mot förtroendet måste bedömas enligt en allmän skala och med beaktande av de förfaringssätt som normalt är godkända i riksdagsarbetet.

Eftersom en gärning är straffbar endast om den är avsiktlig, måste den riksdagsledamot som tagit emot gåvan eller förmånen också ha förstått att gärningen har utgjort ett hot mot det förtroende som bestämmelsen är avsedd att skydda. Vid bedömningen av detta måste man beakta i vilken mån förfarandet avviker från allmänt accepterad praxis vid stödande av riksdagsledamöter.

Vid tagande av muta som riksdagsledamot finns bara en gärningsform. Någon separat grov gärningsform föreslås inte, men straffskalan föreslås bli så bred att den erbjuder en tillräcklig möjlighet att bedöma gärningar av olika klandervärdhet. Särskild klandervärdhet framgår t.ex. av den otillbörliga förmånens värde, men här inverkar också den samhälleliga betydelsen av det avgörande som löftet avser och löftets väntade inverkan på utgången av beslutet i riksdagen.

Straffet föreslås bli böter eller fängelse i högst fyra år. Det maximala fängelsestraffet är detsamma som vid grovt tagande av muta enligt 3 §.

I 28 § 4 mom. grundlagen finns en bestämmelse om skiljande av en riksdagsledamot som dömts för ett brott från sitt uppdrag. Om en riksdagsledamot döms till fängelse för ett uppsåtligt brott eller till straff för valbrott, kan riksdagen pröva om han eller hon skall få fortsätta som riksdagsledamot. Om brottet visar att den dömda inte är värd det förtroende och den aktning som riksdagsuppdraget förutsätter, kan riksdagen, efter att ha inhämtat ställningstagande av grundlagsutskottet, förklara att uppdraget som riksdagsledamot har upphört. En riksdagsledamot som döms till bötesstraff för något brott kan således inte skiljas från uppdraget annat än vid valbrott.

Att ta emot mutor som riksdagsledamot är ägnat att allvarligt försvaga det förtroende och den aktning som den skyldige riksdagsledamoten åtnjuter, oberoende av om vederbörande döms till fängelse- eller bötesstraff. I vissa fall kan det vara motiverat att riksdagen får pröva om riksdagsledamoten borde skiljas från sitt uppdrag på grund av ett sådant brott, även om han eller hon bara har dömts till bötesstraff. Detta förutsätter en ändring av grundlagens 28 § 4 mom. så att i den vid sidan av valbrott även uttryckligen nämns tagande av muta som riksdagsledamot. Men eftersom grundlagen nyligen har totalreviderats, föreslås i detta sammanhang ingen ändring av den.

5 §. *Brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet.* Bestämmelserna om straff för brott mot tjänsthemlighet ingår i den nuvarande 40 kap. 5 §, som gäller både uppsåtligt brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet. Paragrafen avviker därmed från praxis i totalrevideringen av strafflagen, enligt vilken bestämmelserna om uppsåtliga gärningar respektive gärningar av oaktsamhet placeras i olika paragrafer. Enligt förslaget skall paragrafen trots allt inte ändras i detta avseende, eftersom det i annan lagstiftning finns flera tiotal hänvisningar till 40 kap. 5 § strafflagen, vilka för undvikande av missförstånd borde ändras om bestämmelsen om brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet avskiljs till en egen paragraf. Eftersom den ändring som nu görs uppenbarligen kommer att vara i kraft endast i några år, är det inte ändamålsenligt att gå in för en tillfällig reform. Strafflagens systematik måste nämligen i totalreformens slutskede omformas, vilket innebär att också bestämmelserna om tjänstebrott omplaceras. Därvid måste alla ovan avsedda hänvisningarna än en gång revideras.

I enlighet med det nya sätt att reglera tillämpningsområdet som föreslås i propositionen nämns som gärningsmän endast tjänstemän. Enligt tillämpningsbestämmelsen i 12 § kan gärningsmännen vara också personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag, offentligt anställda arbetstagare och personer som utövar offentlig makt samt i vissa fall även utländska tjänstemän.

I paragrafens nuvarande 1 mom. 2 punkt

bestäms om straff för utnyttjande av uppgifter som nämns i 1 punkten till egen eller någon annans nytta. Däremot är det inte straffbart att utnyttja en sådan uppgift till skada för någon annan. En motsvarande begränsning finns i 38 kap. 1 § strafflagen, som gäller enskilda personers sekretessbrott. I de flesta fall är tjänstehemligheterna sådana att det inte är särskilt sannolikt att någon utnyttjar dem för att skada någon annan utan avsikt att själv dra nytta av dem eller utan att samtidigt göra sig skyldig till röjande av uppgifter enligt 1 punkten. Det är dock tänkbart att man t.ex. i utnämningsärenden kunde utnyttja sekretessbelagda uppgifter om en sökande för att skada denne, dock utan att röja dem för en utomstående. På motsvarande sätt kan en tjänsteman eventuellt utnyttja sekretessbelagda affärshemligheter eller uppgifter som rör privatlivet för att skada någon, även om det i sådana fall vanligen också är frågan om vinningssyfte. Därför föreslås att det skall göras straffbart att utnyttja uppgifter till skada för någon annan.

I den gällande 5 § 2 mom. har gärningssättet i de fall då gärningen begås av oaktsamhet beskrivits med uttrycket "vårdslöshet eller oförsiktighet". Vid brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet kunde oförsiktighet innebära t.ex. att gärningsmannen inte tillräckligt noggrant försäkras sig om att utomstående inte kan höra en framställning som gäller sekretessbelagda uppgifter eller att dokument som innehåller sådana uppgifter oförsiktigt har lämnats synliga för utomstående. Särskilt vid tjänstebrott av oaktsamhet har oförsiktigheten ansetts ge uttryck för en nonchalant inställning när det gäller att säkerställa någonting, medan vårdslöshet snarare har uttryckt glömska.

I samband med totalreformen av strafflagen beskrivs en oaktsam inställning regelmässigt med ordet "oaktsamhet". Med oaktsamhet förstås också sådan attitydmässig oförsiktighet som avses ovan. Inte heller vid röjande av tjänstehemligheter av oaktsamhet finns det behov att särskilt nämna oförsiktighet som en form av oaktsamhet eller vållande, utan oaktsamhet förstått på det sätt som godtagits i totalreformen av strafflagen förslår för att täcka även sådan oaktsamhet som i den nuvarande lagen beskrivs som oförsik-

tighet. Därför föreslås att ur bestämmelsen som onödigt stryks uttrycket "eller av oförsiktighet". Bestämmelsens tillämpningsområde förändras inte.

7 §. *Missbruk av tjänsteställning.* Enligt den linje som anammats i förslaget nämns också i paragrafen om missbruk av tjänsteställning endast tjänstemän som gärningsmän, och då avses tjänstemän enligt definitionen i 11 § 1 punkten i detta kapitel. Av tillämpningsbestämmelsen i 12 § framgår att bestämmelserna om missbruk av tjänsteställning också skall tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag eller utövar offentlig makt samt i vissa fall också på utländska tjänstemän, vilka alla nämns i 11 §. En offentlig anställd arbetstagare kan inte längre göra sig skyldig till missbruk av tjänsteställning. Förändringen är i praktiken inte stor, eftersom en offentligt anställd arbetstagare i egenskap av en person som utövar offentlig makt kan göra sig skyldig till missbruk av tjänsteställning. När därtill också i de fall som avses i 11 § 5 b-punkten till kategorin personer som utövar offentlig makt anses höra även personer som deltar i beredningen av utövningen av offentlig makt, förändras uppenbarligen det straffrättsliga ansvaret för offentligt anställda arbetstagare i praktiken knappast alls.

I bestämmelserna om brott mot den allmänna tjänsteplikten har gärningssättet beskrivits med uttrycket "bryter mot eller underlåter att uppfylla". Uttrycket beskriver på sätt och vis gärningssättet två gånger, eftersom också en underlåtelse att uppfylla tjänsteplikten är ett brott mot tjänsteplikten. I allmänhet beskriver brott mot olika plikter även det gärningssätt som innebär att en person är skyldig att göra någonting, men försummar sin plikt. I totalreformen av strafflagen nämns därför inte längre underlåtenhet att uppfylla en plikt som ett självständigt gärningssätt och gärningen beskrivs enbart med uttrycket "bryter mot". Så har skett t.ex. i paragrafen om äventyrande av trafiksäkerheten (SL 23:1), trots att en stor del av de bestämmelser som skall iakttas i trafiken innebär en skyldighet att handla på föreskrivet sätt. I enlighet med det skrivsätt som har godtagits i totalreformen av strafflagen föreslås att underlåtelse att uppfylla tjänsteplikten skall be-

skrivs som brott mot tjänsteplikten.

9 §. *Brott mot tjänsteplikt.* Enligt den antagna linjen nämns endast tjänstemän som gärningsmän i paragrafen om brott mot tjänsteplikt, och därvid avses tjänstemän enligt 11 § 1 punkten i detta kapitel. Av tillämpningsbestämmelserna i 12 § framgår att gärningsmän vid dessa brott även kan vara personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag eller som utövar offentlig makt samt i vissa fall också utländska tjänstemän.

Dessutom görs i paragrafen de ändringar som gäller gärningssättet vid brott mot tjänsteplikt för vilka redogjorts i motiveringen till 7 §.

10 §. *Brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet.* I paragrafen föreslås de ändringar som gäller gärningsmannakretsen och gärningssättet vid brott mot tjänsteplikt för vilka redogjorts ovan.

11 §. *Definitioner.* I paragrafen definieras begreppen tjänsteman, person som sköter offentligt tjänsteuppdrag, offentligt anställd arbetstagare, utländsk tjänsteman, person som utövar offentlig makt, ledamot av ett utländskt parlament och riksdagskandidat. Definitionerna skall gälla hela strafflagen. De definierade begreppen används förutom i 40 kap. särskilt i 16 kap.

Enligt 1 punkten kommer strafflagens tjänstemannabegrepp i sak att motsvara det förvaltningsrättsliga tjänstemannabegreppet. Definitionen har stöd i myndighetsbegreppet i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Med tjänsteman avses en person som står i tjänsteförhållande till staten, till en kommun, till en samkommun, eller något annat samarbetsorgan för kommuner, till riksdagen, till ett statligt affärsverk, till den evengelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkosamfundet eller deras församlingar eller ett samarbetsorgan för någonderas församlingar, eller till landskapet Åland eller Finlands Bank, Folkpensionsanstalten, Institutet för arbetshygien, kommunala pensionsanstalten, Kommunernas garanticentral eller kommunala arbetsmarknadsverket. Som statliga tjänstemän betraktas alltjämt också personer som är anställda i tjänsteförhållande vid statens affärsverk. Statens affärsverk är en del av staten som offentligt samfund. Därför är det

inte nödvändigt att nämnda dem särskilt.

Den föreslagna 1 punkten motsvarar i stort sett 1 mom. 1 punkten i 2 kap. 12 §, som föreslås bli upphävd. Till bestämmelsen fogas för tydlighets skull riksdagen för att det inte skall bli oklart att bestämmelsen också tillämpas på de personer som står i tjänsteförhållande till riksdagen. Av samma anledning tas också statens affärsverk in i lagrummet. Frågan om ställningen för de anställda vid statens affärsverk behandlas närmare i avsnitt 2.4 i den allmänna motiveringen. Med anledning av den nya kommunallagen (365/1995) nämns samkommuner i stället för kommunalförbund. Till uttrycket "samarbetsorgan för kommuner" fogas ordet "offentligt" för att det skall stå klart att kommunernas samarbetsorgan av privat natur står utanför bestämmelsens tillämpningsområde. Till kommunernas offentligt rättsliga samarbetsorgan kan för närvarande uppenbarligen endast räknas Huvudstadsregionens samarbetsdelegation. För säkerhets skull föreslås dock att bestämmelsen får bibehålla sin öppna form.

I bestämmelsen nämns inte längre "någon annan självständig statlig anstalt", utan de offentligt rättsliga inrättningar som kommer i fråga uppräknas uttömmande. För detta talar kravet på precision enligt legalitetsprincipen, och preciseringen förefaller inte att utesluta sådana inrättningar som borde omfattas av definitionen. Sådana andra inrättningar med personal i tjänste- eller motsvarande anställningsförhållande eller med sådana förtroendevalda som avses i 2 punkten finns veterligen åtminstone för tillfället inte. Som en ny inrättning nämns Kommunernas garanticentral, som inrättades genom lagen om Kommunernas garanticentral (487/1996).

I den gällande lagen avses med tjänsteman också personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och personer som utövar offentlig makt, vilka nu föreslås bli definierade separat i 2 och 5 punkten och för vilkas del det straffrättsliga ansvaret bestäms enligt de föreslagna tillämpningsbestämmelserna (12 §).

Med personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag avses enligt 2 punkten kommunfullmäktige och andra genom allmänna val utsedda medlemmar av representantskapet i ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten, dock inte riksdagsledamöter i sitt

riksdagsuppdrag, likaså medlemmar av ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten, såsom statsrådet, en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation samt andra förtroendevalda inom nämnda offentliga samfund eller inrättningar.

Till sitt innehåll motsvarar definitionen 2 kap. 12 § 1 mom. 2 punkten, men i den föreslagna definitionen nämns också medlemmar av statsrådet. Dessa nämns inte i den gällande lagen, eftersom grundlagsutskottet i sitt utlåtande om tjänstebrottsreformen 1989 (GrUU 4/1988 rd) ansåg att det inte fanns skäl att i strafflagen definiera medlemmarna av statsrådet som tjänstemän. Utskottet hänvisade till att det straffrättsliga ansvaret för statsrådets medlemmar i deras ämbetsutövning fanns reglerat i den genom grundlagen upphävda lagen angående rätt för riksdagen att granska lagenligheten av statsrådet och justitiekanslerns ämbetsåtgärder (274/1922), vilken hade grundlagskaraktär. Det juridiska ansvaret för medlemmarna av statsrådet i deras ämbetsutövning regleras numera i 166 § grundlagen.

Sådana förtroendevalda som avses i 2 punkten är t.ex. medlemmarna av universitetens förvaltningsorgan. I tolkningen av huruvida 1, 2, 3 eller 5 punkten skall tillämpas på en viss person skall beaktas lagstiftningen för förvaltningsområdet i fråga. Paragrafens 2 punkt skall tillämpas på t.ex. kommunens förtroendevalda, till vilka räknas de i 32 § kommunallagen nämnda personer som i egenskap av förtroendevalda har valts till ett organ som avses i 17 § kommunallagen.

Eftersom de personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag inte längre kommer att straffrättsligt definieras som tjänstemän, utan det är den föreslagna tillämpningsbestämelsen som utvisar att bestämmelserna om tjänstebrott skall tillämpas på dem, är det för tydlighets skull motiverat att i definitionen av personer som sköter offentliga uppdrag även nämna medlemmar av statsrådet. Bestämmelserna om tjänstebrott utgör grunden också för bedömningen av lagligheten i statsrådets medlemmars ämbetsutövning, trots att deras ansvar för ämbetsutövningen bestäms i den ordning som uppställs i grundlagen och förutsätter att den där angivna tillämpnings-

tröskeln överskrids.

Däremot skall en riksdagsledamot i sitt riksdagsuppdrag inte heller i fortsättningen jämföras med andra personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag. Det föreslås en särskild bestämmelse om tagande av muta som riksdagsledamot (4 §). Till övriga delar utsträcks det straffrättsliga ansvaret inte till riksdagsledamöterna och deras förfarande i riksdagsuppdraget.

Enligt den föreslagna 3 punkten avses med offentligt anställd arbetstagare den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten. Förslaget motsvarar definitionen av offentligt anställda arbetstagare i nuvarande 2 kap. 12 § 2 mom. Statens affärsverk anses alltså på det sätt som förklaras i samband med 1 punkten utgöra en del av staten som offentligt samfund. Därmed betraktas som offentligt anställda arbetstagare också de anställda i arbetsavtalsförhållande vid statens affärsverk.

Men om en offentligt anställd arbetstagare i sin uppgift utövar offentlig makt blir, i motsats till vad som är fallet enligt den gällande lagen, bestämmelserna om personer som utövar offentlig makt tillämpliga på honom eller henne. Enligt tillämpningsbestämelsen tillämpas på en person som utövar offentlig makt alla bestämmelser om tjänstebrott. Det skall inte längre göras någon skillnad mellan brott som begåtts av tjänstemän respektive offentligt anställda arbetstagare.

Enligt det gällande 40 kap. 9 § 2 mom. skall bestämmelserna i kapitlets 7 och 8 § om missbruk av tjänsteställning tillämpas på en offentligt anställd arbetstagare då denne deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande inom ett offentligt samfund eller en anstalt som avses i 2 kap. 12 §, eller då han vid utövande av offentlig makt som grundar sig på hans anställningsförhållande i någon annan av sina uppgifter förfar så som avses i 7 eller 8 §. Enligt förslaget skall bestämmelserna om missbruk av tjänsteställning inte längre tillämpas på offentligt anställda arbetstagare, om de inte anses utöva offentlig makt. Ändringen påverkar knappast omfattningen av de offentlig anställda arbetstagarnas straffrättsliga ansvar i praktiken, eftersom förutsättningarna för en offentlig an-

ställd arbetstagares missbruk av tjänsteställning torde innebära att i en sådan ställning är arbetstagaren i allmänhet en person som utövar offentlig makt.

Ett annat alternativ skulle vara att utsträcka de offentligt anställda arbetstagarnas straffansvar till missbruk av tjänsteställning oberoende av om deras arbete har att göra med beslutsfattande eller inte. Eftersom missbruk av tjänsteställning torde bli aktuellt bara i sådana fall då personen i fråga har en ställning som beslutsfattare eller beredare eller som innebär utövande av offentlig makt, påverkas straffansvarets omfattning knappast nämnvärt av vilket alternativ man väljer. Det här föreslagna alternativet valdes närmast för att det gör systemet klarare.

Offentligt anställda arbetstagare jämställs inte heller i fortsättningen med tjänstemän när det är fråga om brott som avser motstånd mot tjänsteman. Däremot skall mutande av offentligt anställda arbetstagare alltjämt vara straffbart, vilket framgår av tillämpningsbestämmelsen i 16 kap. 20 §.

Med utländsk tjänsteman avses enligt 4 punkten den som har utnämnts eller valts till en administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift i en främmande stat eller inom en offentlig internationell organisation eller domstol eller ett offentligt internationellt organ eller som annars sköter en offentlig uppgift för en främmande stats eller sådana organisationers, organs eller domstolars räkning.

Förslaget ersätter de definitioner av anställda hos Europeiska gemenskaperna, tjänstemän i andra medlemsstater i Europeiska unionen och utländska tjänstemän som finns inskrivna i 1—3 mom. i den nuvarande 16 kap. 20 § strafflagen. Den sistnämnda definitionen av begreppet utländska tjänstemän täcker redan nu nästan helt paragrafens övriga definitioner. Flera delvis överlappande definitioner skapar oklarhet, så förslaget gör lagen klarare. Samtidigt preciserar den föreslagna definitionen den nuvarande definitionen av utländsk tjänsteman, som bygger på OECD:s korruptionsavtal. Eftersom riksdagsledamöterna inte i Finland är tjänstemän, betraktas inte medlemmar av utländska parlament som utländska tjänstemän, utan de definieras separat i 6 punkten.

I den föreslagna definitionen har beaktats

de definitioner som ER:s korruptionskonvention ger av begreppen utländska tjänstemän, tjänstemän hos internationella organisationer, tjänstemän vid internationella parlamentariska generalförsamlingar och domare och tjänsteinnehavare vid internationella domstolar. Den föreslagna definitionen täcker mer entydigt än vad som är fallet i dag även de personer och personkategorier som avses i ER:s korruptionskonventionen.

Med en person som har utnämnts eller valts till en administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift i en främmande stat eller inom en offentlig internationell organisation eller domstol eller ett offentligt internationellt organ, eller som annars sköter en offentlig uppgift på en främmande stats eller sådana organisationers, organs eller domstolars vägnar avses framför allt motsvarande kategorier av tjänstemän i utlandet som med tjänstemän i den föreslagna 1 punkten. Bestämmelsen omfattar t.ex. domare och andra tjänsteinnehavare vid Internationella brottmålsdomstolen och andra offentliga internationella domstolar. I paragrafen finns inte någon definition av personer anställda hos Internationella brottmålsdomstolen. Med anställd hos Internationella brottmålsdomstolen avses en person som arbetar vid Internationella brottmålsdomstolen som domare, åklagare, registrator eller tjänsteman vid åklagarens kansli eller vid domstolens registratorskontor. Definitionen har behandlats i motiveringen till den lag om ändring av strafflagen som gavs i samband med godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (RP 161/2000 rd, s. 96).

Med en person som sköter en offentlig uppgift för en främmande stats räkning avses bl.a. en person som utövar sådan offentlig makt som avses i den föreslagna 5 punkten eller som utövar beslutande makt i ett offentligt företag med det sistnämnda avses ett företag i vilket staten direkt eller indirekt har bestämmanderätt.

Bestämmelserna om tagande av muta och mutförseelse (40 kap. 1—3 §) är inte tillämpliga på personer anställda hos motsvarande finska företag, men på deras motsvarande förfarande kan tillämpas bestämmelserna om tagande av muta i näringsverksamhet i 30 kap. strafflagen.

Med offentlig internationell organisation avses varje internationell eller övernationell organisation som bildats av stater, regeringar eller andra offentliga internationella organisationer.

Den mest problematiska punkten i det nuvarande straffrättsliga tjänstemannabegreppet har visat sig vara 2 kap. 12 § 1 mom. 3 punkten i strafflagen, där som tjänstemän definieras vissa personer som utövar offentlig makt. Enligt 124 § grundlagen kan offentliga förvaltningsuppgifter endast under vissa förutsättningar och endast genom lag eller med stöd av lag anförtros andra än myndigheter. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Dessa begränsningar till trots utövas offentlig makt allt oftare utanför myndighetsförvaltningen. Därför är det alltså nödvändigt att utsträcka det straffrättsliga tjänsteansvaret också till utövande av offentlig makt som sker utanför myndighetsförvaltningen. Särskilt i de fall då offentliga uppgifter har anförtrots privata, kan samma person vid sidan av de offentliga uppgifterna sköta uppgifter av helt privat karaktär. Då kan ansvaret i de olika uppgifterna inte på ett ändamålsenligt sätt begränsas på grundvalen av personens ställning i organisationen, även om en sådan lösning skulle vara försvarbar med tanke på rättssäkerheten. I och med privatiseringsutvecklingen har det utanför myndighetsförvaltningen överförts särskilt uppgifter som har direkt samband med beredningen av utövande av offentlig makt, till exempel undersökning och övervakning som behövs vid beredningen av myndigheternas beslut.

Enligt förslaget avses med en person som utövar offentlig makt den till vars uppgifter enligt lag eller förordning hör att meddela för andra bindande förordnanden eller att besluta om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter eller som enligt lag eller förordning i sin uppgift de facto ingriper i någon annans intressen eller rättigheter, samt den som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som han med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet skall delta i beredningen av ovan avsedda beslut genom att uppgöra framställningar eller förslag till beslut, utarbeta utredningar eller planer, ta pro-

ver eller utföra inspektioner eller på annat motsvarande sätt.

Definitionen har skrivits så att den tydligare än i dag skall utvisa att straffrättsligt tjänsteansvar på grund av utövande av offentlig makt kan bli aktuellt närmast i de fall där personen i fråga utövar offentlig makt, som t.ex. en fiskeövervakare, när han bestämmer om påföljder för olovligt fiske. Det är dock inte nödvändigt att det finns ett tidsmässigt samband mellan brottet och utövningen av offentlig makt. Om en person som utför övervakning försummar övervakningen på grund av en muta, gör han sig skyldig till tagande av muta även om mutan har tagits emot långt innan övervakningsskyldigheten försumrades.

Den föreslagna 5 a-punkten är avsedd att huvudsakligen motsvara det som i den gällande lagen avses med utövande av offentlig makt. Med avvikelse från den nuvarande definitionen beskrivs här dock uttryckligen kärnområdet för utövandet av offentlig makt, enligt etablerad juridisk uppfattning. En person utövar offentlig makt när han eller hon med stöd av lag eller förordning ger ett förordnande som är bindande för någon annan eller beslutar om någon annans intressen, rättigheter eller skyldigheter. Därtill konstateras definitionen omfatta s.k. verkligt utövande av offentlig makt, vilket innebär att en person som i sina uppgifter har motsvarande på lag eller förordning baserade rättigheter de facto ingriper i någon annans intressen eller rättigheter. Verkligt utövande av offentlig makt är det frågan om t.ex. när en fiskeövervakare med stöd av 96 och 97 § lagen om fiske (286/1982) tar hand om fångsten vid olovligt fiske och de redskap som använts vid fisket.

De i 17 kap. 6 § strafflagen avsedda personer som upprätthåller ordningen utövar i sin uppgift sådan offentlig makt som avses i 5 a-punkten. På dessa personer skall således i regel tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Dock jämställs de inte med tjänstemän i 16 kap. 1—3 §, eftersom på motstånd mot dem tillämpas 17 kap. 6 §. Det straffrättsliga ansvaret har dock inte i dag utsträckts och skall inte heller i fortsättningen utsträckas till sådant på lagstiftning baserat utövande av makt till vilket var och en är berättigad med stöd av 1 kap. 1 § tvångsme-

delslagen enligt den s.k. allmänna rätten att gripa en person. Betecknande för utövandet av offentlig makt som en faktor som skapar tjänsteansvar är att det är samhällets verksamhet, genom vilket dess organ verkställer rättsordningen. Betecknande för utövande av offentlig makt under tjänsteansvar är också att vederbörande har rätt att utöva offentlig makt men samtidigt har en skyldighet att vidta någon åtgärd som innefattar utövande av offentlig makt. Den allmänna rätten att gripa en person skapar inte någon sådan skyldighet.

Definitionen enligt den föreslagna 5 a-punkten innebär att avvikande från vad som i dag är fallet kunde också en offentligt anställd arbetstagare vara en person som utövar offentlig makt. Den nuvarande 2 kap. 12 § 1 mom. 3 punkten strafflagen gäller utövande av offentlig makt endast i andra samfund än de som nämns i 12 § 1 mom. 1 punkten och utövande av offentlig makt utanför samfundet, varför en offentligt anställd arbetstagare inte enligt den gällande lagen kan betraktas som en straffrättslig tjänsteman i sin egen uppgift.

Den föreslagna 5 b-punkten utsträcker det straffrättsliga tjänsteansvaret till en del av beredningen av utövandet av offentlig makt. Syftet med denna breddning av det straffrättsliga tjänsteansvaret är att det skall omfatta sådan beredning av utövning av offentlig makt som de facto avgör innehållet i ett beslut eller någon annan åtgärd som innebär utövande av offentlig makt eller som åtminstone på ett avgörande sätt påverkar utformningen av det. I vissa fall har det straffrättsliga ansvaret inte omfattat åtgärder som är sådana att den som vidtagit dem enligt allmän rättsuppfattning skulle förtjäna ett straff, men som inte kan betraktas som egentligt utövande av offentlig makt och därmed inte heller kan skapa tjänsteansvar.

Av denna anledning föreslås att det straffrättsliga ansvaret skall utsträckas till personer som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som de med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet skall delta i beredningen av beslut som avses i 5 a-punkten genom att utföra vissa förberedande åtgärder. Till dessa räknas uppgörande av framställningar eller förslag till beslut, utarbetande av

utredningar eller planer, provtagning eller utförande av inspektioner eller andra motsvarande åtgärder.

Sådana i förslaget avsedda personer som utför förberedande åtgärder är utan tvivel åtminstone de auktoriserade kontrollörer och provtagare som avses i foderlagen (396/1998) och gödselmedelslagen (232/1993) och som biträder kontrollcentralen. Också de medlemmar i undersökningskommissionerna som avses i 17 § lagen om undersökning av olyckor (373/1985) deltar, när de avger ett utlåtande, i beredningen av utövande av offentlig makt på det sätt som avses i bestämmelsen. Personerna i fråga har redan när de utför sin uppgift sådana fullmakter att användningen av dem bara i sig kan utgöra utövande av offentlig makt. I nämnda lagar finns särskilda bestämmelser som utvisar de berörda personernas tjänsteansvar, men till dessa delar är det skäl att också i strafflagen konstatera att det straffrättsliga tjänsteansvaret sträcker sig längre än vad det skulle göra enligt gällande bestämmelser i strafflagen.

Tjänsteansvaret enligt den föreslagna 5 b-punkten gäller också andra motsvarande uppgifter. För att bestämmelsen skall bli tillämplig förutsätts inte att det i lagen uttryckligen konstateras att skötseln av beredningsuppgifterna sker under tjänsteansvar.

Bestämmelsen utsträcker inte tjänsteansvaret till sådan beredning av utövande av offentlig makt som inte sköts med stöd av lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som givits med stöd av lag eller förordning. Inom vissa områden skaffar myndigheterna som s.k. köpta tjänster olika arbetsprestationer, t.ex. kemiska analyser, till grund för sitt beslutsfattande. Bestämmelsen är inte tillämplig på sådan beredning, om inte uppdraget har erhållits med stöd av lag eller förordning. Även sådan beredning av utövande av offentlig makt kan visserligen bli föremål för missbruk som påminner om tjänstebrott, som mutor eller åtminstone grovoaktsamhet vid utförandet av arbetet, t.ex. i analysen av resultaten. Att utsträcka tjänsteansvaret till dem som utför sådana uppgifter skulle dock leda till alltför stora tolkningsmöjligheter, och de som utför uppgifterna skulle inte kunna inse att de handlar under tjänsteansvar. Om miss-

bruk uppdragas kan det motarbetas genom att kundförhållandet sägs upp, vilket redan torde utgöra ett tillräckligt hot för att förebygga missbruk.

Ledamöter av utländska parlament får en egen definition i 6 punkten, och de skall inte räknas längre till utländska tjänstemän. Med ledamot av ett utländskt parlament avses den som är medlem i en folkvald församling i en främmande stat eller i en internationell parlamentarisk generalförsamling. Med en medlem i en internationell parlamentarisk generalförsamling avses också en medlem i en övernationell organisations parlamentariska generalförsamling. Bestämmelsen är tillämplig t.ex. på ledamöterna i Europeiska unionens parlament. Med medlem i en folkvald församling i en främmande stat avses en person som är medlem i en folkvald församling som utövar lagstiftande eller administrativ makt.

I 7 punkten definieras riksdagskandidater, vilka i 16 kap. 14 a § och 40 kap. 4 § har jämförts med riksdagsledamöter. Som riksdagskandidat betraktas den som vid riksdagsval finns upptagen i den sammanställning av kandidatlistor som avses i 41 § vallagen (714/1998). Det straffrättsliga ansvaret vid de nämnda mutbrotten börjar för andra riksdagskandidater än riksdagsledamöterna från det att de har upptagits i sammanställningen av kandidatlistor.

12 §. *Tillämpningsbestämmelse.* Enligt förslaget skall i straffbestämmelserna i 40 kap. strafflagen som gärningsmän endast nämnas tjänstemän. Vem som betraktas som tjänsteman definieras sedan i 40 kap. 11 § 1 punkten, som till sitt innehåll motsvarar den nuvarande 2 kap. 12 § 1 mom. 1 punkten. Tillämpningen av bestämmelserna om tjänstebrott regleras i tillämpningsbestämmelserna i 12 §.

Enligt 1 mom. skall bestämmelserna om tjänstemän i detta kapitel även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt. Tillämpningsområdet för tjänstebrott motsvarar till denna del det nuvarande tillämpningsområdet, med den preciseringen att bestämmelserna också blir tillämpliga på personer som deltar i beredningen av utövande av offentlig makt, på det sätt som förkla-

ras i motiveringen till 11 §.

Det föreslagna tillämpningsområdet för tjänstebrott avviker tydligast från den gällande lagen däri att för riksdagsledamöter föreslås straffansvar för tagande av muta. Detta har dock genomförts så att bestämmelser om tagande av muta som riksdagsledamot har tagits i en särskild paragraf (4 §).

Enligt 2 mom. skall på offentligt anställda arbetstagare fränsett avsättningspåföljden tillämpas 1—3, 5 och 14 § i detta kapitel. De offentligt anställda arbetstagarnas ansvar för brott enligt 40 kap. förblir därmed i sak oförändrat. Straffansvaret gäller inte missbruk av tjänsteställning (7 och 8 §) och brott mot tjänsteplikt (9 och 10 §). Offentligt anställda arbetstagare ställs till svars också för dessa tjänstebrott, om de gör sig skyldiga till brott då de utövar offentlig makt, i vilket fall de betraktas som personer som utövar offentlig makt.

Enligt 3 mom. tillämpas kapitlets 1—3 och 14 §, dvs. bestämmelserna om mutbrott, fränsett avsättningspåföljden, även på utländska tjänstemän. I dag har straffansvaret vid tagande av muta utsträckt endast till Europeiska gemenskapernas tjänstemän. Bestämmelsen blir tillämplig på de anställda hos t.ex. Internationella brottmålsdomstolen först efter det att Romstadgan har trätt i kraft internationellt.

På utländska tjänstemän som med stöd av ett internationellt avtal eller en internationell förpliktelse på Finlands territorium utför kontroll, övervakning eller förföljande tillämpas även, fränsett avsättningspåföljden, 5 och 7—10 § i detta kapitel. Detta utvidgade straffrättsliga tjänsteansvar gäller vissa genom internationella avtal eller med stöd av internationella förpliktelser definierade tjänstemän, t.ex. tjänstemän som avses i Schengenkonventionen, i vissa uppgifter på Finlands territorium.

Att utländska tjänstemän straffrättsligt jämföras med inhemska tjänstemän förutsätts numera också i vissa internationella avtal om tullsamarbete. Sådana avtal är konventionen upprättad på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen om ömsesidigt bistånd och samarbete mellan tullförvaltningar (Neapel II, A 18.2.1997, Bryssel, 192MK03) samt vissa nordiska avtal om tull-

samarbete (23/1963 och 575/1969 samt FördrS 44/1982 och 53/1989).

I många internationella avtal eller annars i internationella förpliktelser som binder Finland ges någon internationell organisations organ omfattande fullmakter att utföra kontroller också på Finlands territorium. Sådana avtal är t.ex. FN:s avtal om fullständigt kärnstopp (214/2001) och avtal om förbud mot kemiska vapen (FördrS 19/1997), FN:s och ER:s avtal som förbjuder tortyr osv. (FördrS 60/1889 och FördrS 17/1991) samt de ovan nämnda nordiska avtalen om tullsamarbete och EU:s avtal om tullsamarbete. Även GRECO har rätt att göra kontroller i medlemsstaterna, om än utan självständiga kontrollfullmakter.

Att utföra kontroller är att utöva offentlig makt. Enligt förslaget skall en utländsk tjänsteman som utövar sådan offentlig makt underställas ett lika omfattande straffrättsligt tjänsteansvar som en finländsk tjänsteman med motsvarande uppgifter, även om det i avtalen i fråga i allmänhet inte ingår bestämmelser som förpliktar till ett sådant jämställande.

Enligt 4 mom. skall bestämmelserna i 4 och 14 § tillämpas även på ledamöter av utländska parlament. Genom detta säkerställs att på medlemmar av utländska folkvalda församlingar eller medlemmar av internationella parlamentariska generalförsamlingar tillämpas endast de bestämmelser i 40 kap. som gäller riksdagsledamöter och att för dem inte gäller ett mera omfattande straffansvar än för nationella riksdagsledamöter.

I 5 mom. föreslås bli intagen en bestämmelse enligt vilken det i vissa fall föreskrivs särskilt genom lag om tillämpningen av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. I bestämmelsen hänvisas det till sådana bestämmelser utanför strafflagen i vilka det straffrättsliga tjänsteansvaret utsträcks till de uppgifter som avses i bestämmelserna i fråga. Efter tjänstebrottsreformen 1989 har tillämpningsområdet för tjänstebrott så småningom utvidgats utanför det som anges i 2 kap 12 § strafflagen. Den föreslagna bestämmelsen i 11 § 5 b-punkten täcker en del av de personkategorier som nämns i bestämmelserna i fråga, men det verkar inte möjligt att i strafflagen uttömmande reglera tillämp-

ningsområdet för bestämmelserna om tjänstebrott.

Som ovan i motiveringen till 16 kap. 20 § 5 mom. har konstaterats, är de på något annat ställe än i strafflagen använda bestämmelser som är avsedda att precisera eller bredda området för tjänsteansvaret skrivna på varierande sätt. Förutom bestämmelser som på olika sätt bygger på begreppet straffrättsligt tjänsteansvar används ofta bestämmelser som direkt hänvisar till 2 kap. 12 § strafflagen. Dessa bestämmelser föreslås bli ändrade så att det i dem hänvisas till tillämpningen av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

13 §. *Militära tjänstebrott.* Det föreslås att bestämmelsen i gällande 12 § skall införas i denna paragraf.

14 §. *Förverkandepåföljd.* Bestämmelsen om förverkandepåföljd vid mutbrott, som nu finns i 4 §, föreslås bli införd i 14 §. På grund av paragrafens nya placering och tillfogandet av paragrafen om tagande av muta som riksdagsledamot kompletteras bestämmelsen om förverkandepåföljd med ett tillägg som gäller tillämpningsområdet. Bestämmelsen skall tillämpas på förverkande av en gåva eller förmån som mottagits enligt 1—4 § eller dess värde. Däremot kan den inte tillämpas på förverkande av t.ex. en gåva eller förmån eller dess värde som mottagits på ett sådant sätt att det betraktas som sådant brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet som avser det förbud mot mottagande av förmåner som föreskrivs i 15 § statstjänstemannalagen. Då tillämpas de allmänna bestämmelserna om förverkande av den ekonomiska fördelen av brott (SL 2:16.1).

2.3. Lagen om registrering av fordon

I 15 § 2 mom. lagen om registrering av fordon (1110/1998) föreslås de närmast tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs. På de personer som avses i momentet tillämpas även i fortsättningen bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

2.4. Lagen om koncession för fordonsbesiktning

Även i 25 § 3 mom. lagen om koncession

för fordonbesiktning (1099/1998) föreslås de närmast tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs. På de personer som avses i momentet tillämpas även i fortsättningen bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

2.5. Lagen om förarexamensverksamhet

Också i 15 § 2 mom. lagen om förarexamensverksamhet (525/1993) föreslås de närmast tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs. På de personer som avses i momentet tillämpas även i fortsättningen bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

2.6. Jaktlagen

I 70 § 4 mom. jaktlagen (615/1993) föreslås också de närmast tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs. På de personer som avses i momentet tillämpas vid utförandet av de i lagrummet avsedda uppgifterna även i fortsättningen bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

2.7. Lagen om strafforderförfarande

I 1 § 2 mom. lagen om strafforderförfarande (692/1993) föreslås de närmaste tekniska ändringar som föranleds av att tjänstemannabegreppet avgränsas på nytt sätt. Hänvisningen i 40 kap. strafflagen till offentligt anställda arbetstagare som skall straffas föreslås bli upphävd. Det räcker med en hänvisning till ärenden som gäller tjänstebrott. Den föreslagna hänvisningen gäller även bl.a. de fall där bestämmelserna om en tjänsteman som avses i 40 kap. strafflagen enligt tillämpningsbestämmelsen i den föreslagna 12 § 2 mom. strafflagen skall tillämpas på offentligt anställda arbetstagare.

2.8. Lagen om läkemedelsverket

De anställda hos läkemedelsverket står under straffrättsligt tjänsteansvar redan enligt den föreslagna 40 kap. 11 § strafflagen. De sakkunniga har däremot inte ostridigt samma ställning. Därför behövs 6 § lagen om läkemedelsverket (35/1993) alltjämt för att säker-

ställa de sakkunnigas straffrättsliga tjänsteansvar. I paragrafen föreslås också de tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs.

2.9. Lagen om främjande av filmkonsten

I 6 § lagen om främjande av filmkonsten (28/2000) föreslås också de närmast tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs. På de personer som handlägger de i paragrafen nämnda ärendena tillämpas även i fortsättningen bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

2.10. Lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral

Det föreslås att i 3 § lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral (1146/1994) också görs de tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs. På de sakkunniga som avses i paragrafen tillämpas fortfarande bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Eftersom produkttillsynscentralen inte längre har någon direktionsfunktion och dess anställda lyder under straffrättsligt tjänsteansvar redan med stöd av den föreslagna 11 och 12 § i strafflagens 40 kap., nämns direktionsfunktion och de anställda inte längre i paragrafen.

2.11. Matrikellagen

Också i 4 § 2 mom. matrikellagen (1010/1989) föreslås de närmast tekniska ändringar som föranleds av att 2 kap. 12 § strafflagen upphävs. Hänvisningen till brott som har begåtts av offentligt anställda arbetstagare och för vilka straff föreskrivs i 40 kap. strafflagen slopas (jfr. avsnitt 2.7.).

3. Ikraftträdande

ER:s korruptionskonvention träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då 14 stater har uttryckt sitt sam-

tycke till att vara bundna av konventionen. I detta skede krävs det för att konventionen skall träda i kraft ännu att flera av de stater som har undertecknat konventionen godkänner den, så det är svårt att förutsäga när konventionen träder i kraft. Enligt förslaget föreligger från Finlands sida inte hinder för godkännande av konventionen och för införande av behövlig lagstiftning så samtidigt som möjligt med att konventionen träder i kraft internationellt.

Lagen om införande av ER:s korruptionskonvention föreslås träda i kraft samtidigt som korruptionskonventionen. Tidpunkten för ikraftträdandet föreskrivs i en förordning av republikens president.

Lagen om ändring av strafflagen och de övriga föreslagna lagarna kan och borde sättas i kraft oberoende av införandet av konventionen. De andra lagarna än lagen om införande av konventionen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har godkänts och stadfästs.

Genom lagen om ändring av strafflagen föreslås lagen den 28 december 2000 om ändring av strafflagen bli upphävd. Denna sistnämnda lag, som hade samband med godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, skulle sättas i kraft genom förordning. Den här föreslagna lagen om ändring av strafflagen ersätter bestämmelserna i den nämnda lagen om ändring av strafflagen av år 2000, varför lagen i fråga kan upphävas som onödig. Godkännandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen och den därmed förknippade lagen om ändring av strafflagen har behandlats i avsnitt 6.5 i den allmänna motiveringen.

4. Behovet av riksdagens samtycke

ER:s korruptionskonvention innehåller huvudsakligen bestämmelser som hör till lagstiftningens område, så konventionen förutsätter riksdagens godkännande. I artiklarna 2—15 föreskrivs en kriminaliseringsskyldighet, varför de bestämmelser som finns i dem hör till lagstiftningens område. De allmänna bestämmelserna om definition och avgränsning av det straffrättsliga ansvaret (artikel 1, 15, 16 och 18) samt bestämmelserna om

domsrätt (artikel 17; se GrUU 4/1998 rd) och påföljder (artikel 19) hör också till lagstiftningens område.

På motsvarande sätt hör till lagstiftningens område också bestämmelserna om samarbete mellan nationella myndigheter (artikel 21), för till samarbetet hör överlämnande av sekretessbelagda uppgifter och personuppgifter som avses i personuppgiftslagen (523/1999). Också bestämmelserna om skydd av vittnen (artikel 22) samt om åtgärder för att underlätta insamling av bevis och konfiskering av nyttan av brottet (artikel 23) hör till lagstiftningens område. Till dem kan ansluta sig reglering av myndigheternas befogenheter, t.ex. användningen av tvångsmedel eller reglering av hemlighållandet.

Artikel 25 i konventionen gäller principerna i det internationella samarbetet och hör också till lagstiftningens område. I den regleras konventionens förhållande till andra internationella avtal på områden som hör till området för lagstiftningen (stycke 3). Till lagstiftningens område hör också artikel 26 om inbördes rättshjälp, där det bl.a. finns bestämmelser om vägran att lämna rättshjälp samt om utbyte av sekretessbelagda uppgifter och personuppgifter. På sistnämnda grund hör även artikel 28 om frivillig information till lagstiftningens område också artikel 27 utlämning och där det bl.a. bestäms om förhållandet mellan bestämmelserna i ER:s korruptionskonvention och andra avtal om utlämning hör till området för lagstiftningen.

När parterna i konventionen har utsett en centralmyndighet ger det behörighet att sända respektive ta emot begäran av det slag som avses i kapitel IV i ER:s korruptionskonvention och som behövs i det internationella samarbetet. Bestämmelser om detta finns i artikel 29, som också hör till området för lagstiftningen. I artikel 30 som gäller direkta kontakter ingår också bestämmelser om behörighet, varför även de hör till lagstiftningens område. Det gör också artikel 40, som gäller lösning av tvister. I den anges de alternativ som kan användas för att lösa tvister om tolkningen och tillämpningen av konventionen, och genom dessa uppstår bindande beslut i frågor som hör till lagstiftningens område.

5. Lagstiftningsordning

Före de nuvarande bestämmelserna om tjänstebrott var frågan om riksdagsledamöternas tjänsteansvar länge i viss mån omtvistad. Särskilt 13 § riksdagsordningen, som begränsar rätten att väcka åtal mot riksdagsledamöter, har ansetts tala mot tjänsteansvar. En motsvarande bestämmelse finns i dag i 30 § 2 mom. grundlagen. Enligt riksdagens grundlagsutskotts betänkande om riksdagens justitieombudsmans verksamhetsberättelse för år 1981 (GrUB 54/1982 rd) har riksdagsledamöterna när grundlagarna stiftades medvetet uteslutits från tjänsteansvar. Samma ståndpunkt har konstaterats också i utskottets utlåtande (GrUU 1/1986 rd) om regeringens proposition med förslag till lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (RP 57/1985 rd). I tjänstebrottsreformen av år 1989 uteslöts riksdagsledamöterna därför från straffrättsligt tjänsteansvar, vilket uttryckligen framgår av 2 kap. 12 § 1 mom. 2 punkten i den gällande strafflagen.

I propositionen ingår ett förslag till straffbestämmelse om tagande av muta som riksdagsledamot. Riksdagsledamöterna definieras inte som tjänstemän och föreslås inte heller annars bli ställda till tjänsteansvar i sitt riksdagsuppdrag. För riksdagsledamöterna föreslås dock straffrättsligt ansvar för deras förfarande i riksdagsuppdraget till den del det är frågan om tagande av muta i riksdagsuppdraget. Riksdagsledamöternas straffrättsliga ansvar begränsas på föreslaget sätt endast till detta enda brottsrekvisit, som gäller ett förfarande som är synnerligen klandervärt med tanke på handhavandet av uppdraget som folkvald representant. Avsikten med det straffrättsliga ansvaret är till denna del att säkerställa det allmänna förtroendet för riksdagens verksamhet och att stärka riksdagsle-

damöternas immunitet i riksdagsuppdraget. Det är således inte frågan om att utsträcka det allmänna tjänsteansvaret till riksdagsledamöternas verksamhet. Grundlagsutskottets ovan nämnda ställningstaganden gäller däremot utsträckande av det allmänna tjänsteansvaret till riksdagsledamöterna, och förutsätter knappast att den nu föreslagna kriminaliseringen behandlas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Med stöd av vad som anförts ovan samt 94 § grundlagen föreslås,

att Riksdagen godkänner Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption, upprättad i Strasbourg den 4 november 1998, och

att Riksdagen samtidigt godkänner att till artikel 12 i konvention görs ett förbehåll i enlighet med artikel 37.1, enligt vilket Finland inte inför straffbarhet för sådan verksamhet som avses i artikel 12, till de delar denna inte kan betraktas som straffbart mutbrott eller straffbar delaktighet i ett sådant brott eller som något annat brott, och

att Riksdagen samtidigt godkänner att till artikel 17 i konventionen görs ett förbehåll som avses i artikel 17.2 och artikel 37.2 och enligt vilket Finland tillämpar bestämmelsen i artikel 17.1 b i fråga om sina egna medborgare så att för gärningen gäller kravet på dubbel straffbarhet enligt 1 kap. 11 § strafflagen i de fall då det är frågan om givande eller tagande av muta inom den privata sektorn enligt artikel 7 eller 8 i avtalet, om inte gärningen allvarligt kränker eller äventyrar Finlands statliga, militära eller ekonomiska rättigheter eller intressen.

Eftersom konventionen innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Strasbourg den 4 november 1998 ingånga straffrättsliga konventionen mot korruption gäller som lag sådana Finland har förbundet sig till dem.

2 §

Den centralmyndighet som avses artikel 29 i konventionen är i Finland justitieministeriet.

3 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av republikens president.

4 §

Bestämmelser om denna lags ikraftträdande utfärdas genom förordning av republikens president.

2.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 2 kap. 12 §, sådan den lyder i lag 792/1989,

ändras 1 kap. 4 § 1 mom. och 11 § 2 mom., 2 kap. 7 § 1 mom. och 10 §, 16 kap. 1 § 2 mom., 3 § 2 mom., 13, 18 och 20 §, 30 kap. 8 § och rubriken för 40 kap. samt 40 kap. 1—5, 7 och 9—12 §,

dess lagrum sådana de lyder, 1 kap. 4 § 2 mom. i lag 626/1996, 1 kap. 11 § 2 mom., 16 kap. 3 § 2 mom. och 18 § i lag 563/1998, 2 kap. 7 § 1 mom., rubriken för 40 kap. samt 40 kap. 1—4, 7 och 10—12 § i nämnda lag 792/1989, 2 kap. 10 § i lag 613/1974 och i nämnda lag 792/1989, 16 kap. 1 § 2 mom. i lag 234/2001, 13 § i nämnda lag 563/1998 och i lag 815/1998 samt 20 § i nämnda lagar 815/1998 och 234/2001, 30 kap. 8 § i lag 769/1990 samt 40 kap. 5 § i lagarna 578/1995 och 625/1999 samt 9 § i nämnda lagar 792/1989 och 234/2001, samt

fogas till 15 kap en ny 12 a §, till 16 kap. en ny 14 a §, till 21 kap. en ny 18 § och till 40 kap. nya 13 och 14 §, som följer:

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

4 §

Tjänstebrott och militära brott

På brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts utanför Finland av en person som avses i 40 kap. 11 § 1, 2, 3 och 5 punkten tillämpas finsk lag.

11 §

Kravet på dubbel straffbarhet

Även om lagen på gärningsorten inte föreskriver något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på den om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gärningen föreskrivs

1) med stöd av 15 kap. 12 a § i 1—9 § i nämnda kapitel;

2) i 16 kap. 1—3 § och även om en person som avses i 40 kap. 11 § 2, 3 eller 5 punkten eller en sådan utländsk tjänsteman som är an-

ställd hos Internationella brottmålsdomstolen är föremål för brottet;

3) i 16 kap. 13, 14 och 14 a § och även om dessa lagrum tillämpas med stöd av 20 § i nämnda kapitel;

4) i 17 kap. 18 eller 19 §;

5) i 20 kap. 6—8 §;

6) i 20 kap. 9 §, om gärningen riktar sig mot en person som är under aderton år; eller

7) i 40 kap. 1—4 § och gärningsmannen är riksdagsledamot, riksdagskandidat, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

2 kap.

Om straffen

7 §

Avsättning enligt straffbestämmelserna i 40 kap. innebär förlust av den tjänst eller det offentliga uppdrag i vilket brottet begicks. Har en tjänsteman övergått från den tjänst i vilken brottet begicks till en annan motsvarande tjänst, innebär avsättningen förlust av denna tjänst.

10 §

Om en tjänsteman, en person som sköter ett

offentligt förtroendeuppdrag eller en person som utövar offentlig makt döms till fängelse på livstid skall han även dömas till avsättning. Om personen i fråga döms till fängelse på viss tid, minst två år, skall han också dömas till avsättning, utom då domstolen anser, att brottet inte visar att den dömda är olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

Döms en person som avses i 1 mom. för uppsåtligt brott till fängelse för kortare tid än två år, kan han samtidigt dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

En genom allmänna val utsedd medlem av representantskapet i ett offentligt samfund får dock inte med stöd av denna paragraf dömas till avsättning från detta uppdrag.

15 kap.

Om brott mot rättskipning

12 a §

Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning

Vid tillämpningen av bestämmelserna om osann utsaga, falsk angivelse, bevisförvanskning samt övergrepp i rättssak avses med domstol också Internationella brottmålsdomstolen och med förundersökning i brottmål också förundersökning enligt Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen.

16 kap.

Om brott mot myndigheter

1 §

Våldsamt motstånd mot tjänsteman

För våldsamt motstånd mot tjänsteman skall också den dömas som förfar på det sätt som nämns i 1 mom. mot den som på en tjänstemans begäran eller med hans samtycke bistår tjänstemannen i en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt.

3 §

Hindrande av tjänsteman

För hindrande av tjänsteman skall också den dömas som förfar på det sätt som nämns i 1 mom. mot den som på en tjänstemans begäran eller med hans samtycke bistår tjänstemannen i en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt.

13 §

Givande av muta

Den som åt en tjänsteman för dennes verksamhet i anställningsförhållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller någon annan förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka tjänstemannens verksamhet i anställningsförhållandet, skall för *givande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För givande av muta skall även dömas den som för en tjänstemans verksamhet i anställningsförhållandet till någon annan utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller förmån som nämns i 1 mom.

14 a §

Givande av muta åt riksdagsledamot

Den som åt en riksdagsledamot eller riksdagskandidat utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller någon annan förmån som är avsedd för riksdagsledamoten eller riksdagskandidaten själv eller någon annan, för att denne på grund av förmånen i sitt riksdagsuppdrag skall verka för att ett ärende som är eller kommer att bli föremål för behandling i riksdagen skall avgöras på ett visst sätt så att det åsyftade förfarandet är ägnat att försvaga förtroendet för riksdagens beslutsfattande, skall för *givande av muta åt riksdagsledamot* dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

18 §

Juridiska personers straffansvar

På givande av muta, grovt givande av muta och givande av muta åt riksdagsledamot tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar.

20 §

Tillämpningsbestämmelser

Vid tillämpningen av 1—3 § i detta kapitel jämställs med tjänsteman mot vilken gärningen är riktad personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande, och personer som utövar offentlig makt samt tjänstgörande krigsmän.

Vid tillämpningen av 9 § i detta kapitel jämställs med tjänstemän de personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande, och personer som utövar offentlig makt.

Vid tillämpningen av 13 och 14 § i detta kapitel jämställs med tjänsteman mot vilken gärningen är riktad personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, anställda vid offentliga samfund, utländska tjänstemän, personer som utövar offentlig makt och krigsmän.

Vid tillämpningen av 14 a § i detta kapitel jämställs med riksdagsledamot mot vilken gärningen är riktad i 40 kap. 11 § avsedda ledamöter av utländska parlament.

Om det någon annanstans än i denna lag föreskrivs att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar skall tillämpas på andra personer än dem som avses i 1—4 mom., skall dessa vid tillämpningen av 1—3, 9, 13

och 14 § i detta kapitel jämställas med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad.

21 kap.

Om brott mot liv och hälsa

18 §

Tillämpningsbestämmelse

Vid tillämpningen av 2 § i detta kapitel jämställs med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad de personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande, personer som utövar offentlig makt och personer som avses i 16 kap. 20 § 5 mom.

30 kap.

Om näringsbrott

8 §

Tagande av muta i näringsverksamhet

Den som medan han

- 1) är anställd hos en näringsidkare,
- 2) är medlem av förvaltningsrådet eller styrelsen i en sammanslutning eller stiftelse som idkar näring, eller en sådan sammanslutning eller stiftelses verkställande direktör, revisor eller likvidator, eller
- 3) fullgör ett uppdrag för en näringsidkare för egen eller någon annans räkning godtar eller tar emot en muta, begär eller på annat sätt tar initiativ för att få en muta för att i anställningen eller uppdraget gynna den som givit mutan eller någon annan, eller som belöning för sådant gynnande, skall för *tagande av muta i näringsverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

40 kap.

Om tjänstebrott

1 §

Tagande av muta

En tjänsteman som för sin verksamhet i anställningsförhållandet för egen eller någon annans räkning

1) begär eller på något annat sätt tar initiativ för att få en gåva eller någon annan orättmätig förmån,

2) tar emot en gåva eller någon annan förmån som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans verksamhet i anställningsförhållandet, eller

3) godtar en sådan gåva eller förmån som nämns i 2 punkten eller ett löfte eller erbjudande om en sådan,

skall för *tagande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Likaså skall en tjänsteman dömas för tagande av muta, om han för sin verksamhet i anställningsförhållandet godtar att en gåva eller annan förmån som nämns i 1 mom. 2 punkten ges, utlovas eller erbjuds någon annan.

En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

2 §

Grovt tagande av muta

Om vid tagande av muta

1) en tjänsteman uppställer mutan som villkor för sin verksamhet eller på grund av gåvan eller förmånen i sitt anställningsförhållande handlar eller har för avsikt att handla i strid mot sin plikt till avsevärd nytta för givaren eller någon annan eller till kännbar skada eller olägenhet för någon, eller

2) värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt,

och tagandet av muta även bedömt som en helhet är grovt, skall tjänstemannen för *grovt tagande av muta* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år samt dessutom till avsättning.

3 §

Mutförseelse

En tjänsteman som för egen eller någon annans räkning

1) begär eller på något annat sätt tar initiativ för att få en gåva eller någon annan förmån eller

2) tar emot eller någon godtar en gåva eller någon annan förmån eller godkänner ett löfte eller ett erbjudande om en sådan,

så att detta är ägnat att minska förtroendet för tjänsteutövningens opartiskhet skall, om gärningen inte är straffbar som tagande av muta eller grovt tagande av muta, för *mutförseelse* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 §

Tagande av muta som riksdagsledamot

En riksdagsledamot eller riksdagskandidat som för egen eller någon annans räkning

1) begär eller på något annat sätt tar initiativ för att få en gåva eller någon annan förmån eller

2) tar emot eller godtar en gåva eller någon annan förmån eller godtar ett löfte eller ett erbjudande om en sådan

och lovar eller låter förstå att han i sitt riksdagsuppdrag på grund av förmånen skall verka för att ett ärende som är eller skall bli föremål för behandling i riksdagen skall bli avgjort på ett visst sätt, så att förfarandet är ägnat att minska förtroendet för riksdagens beslutsfattande, skall för *tagande av muta* som riksdagsledamot dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

5 §

Brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet

Om en tjänsteman uppsåtligen under den tid hans anställningsförhållande varar eller därefter obehörigen

1) röjer en handling eller uppgift som är sekretessbelagd enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) eller

enligt någon annan lag eller som enligt lag inte får yppas, eller

2) utnyttjar en sådan handling eller uppgift till sin egen nytta eller till nytta eller skada för någon annan,

skall han, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans, för *brott mot tjänstehemlighet* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

Gör sig en tjänsteman genom oaktsamhet skyldig till en gärning som nämns i 1 mom., och är gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet eller skadlighet eller andra omständigheter som har samband med den, ringa bedömd som en helhet, skall han, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe, för *brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

7 §

Missbruk av tjänsteställning

Om en tjänsteman i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan

1) bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iakttas i tjänsteutövning, när han deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden, eller

2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydnadsförhållande till honom eller under hans omedelbara tillsyn,

skall han för *missbruk av tjänsteställning* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Tjänstemannen kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

9 §

Brott mot tjänsteplikt

Om en tjänsteman vid tjänsteutövning uppsåtligen, på något annat sätt än vad som

nämns i detta kapitel, bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iakttas vid tjänsteutövningen, och gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet och skadlighet samt andra omständigheter som har samband med den, är ringa bedömd som en helhet, skall han för *brott mot tjänsteplikt* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Tjänstemannen kan även dömas till avsättning om han, genom att fortgående eller i väsentlig mån handla i strid mot sin tjänsteplikt, gjort sig skyldig till det brott som nämns i 1 mom. och brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

10 §

Brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet

Om en tjänsteman vid tjänsteutövning av oaktsamhet bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iakttas vid tjänsteutövningen, på något annat sätt än vad som avses i 5 § 3 mom., och om gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet eller skadlighet eller andra omständigheter som har samband med den, är ringa bedömd som en helhet, skall han för *brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet* dömas till varning eller böter.

11 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *tjänsteman* den som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförbart anställningsförhållande till staten, till en kommun eller till en samkommun eller något annat offentligt samarbetsorgan för kommuner, till riksdagen, till något av statens affärsverk, till den evengelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkosamfundet eller till en församling eller ett samarbetsorgan för församlingar inom kyrkan eller kyrkosamfundet, eller till landskapet Åland, till Finlands Bank, Folkpensionsanstalten, Institutet för arbetshygien, kommunala pensionsanstalten, Kommunernas garanticentral eller kommunala arbetsmarknadsverket,

2) *person som sköter offentligt förtroendeuppdrag* kommunfullmäktige och andra genom allmänna val utsedda medlemmar av representantskapet i ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten, dock inte riksdagsledamöter i sitt riksdagsuppdrag, samt medlemmar av ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten, såsom statsrådet, en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation, samt andra förtroendevalda inom nämnda offentliga samfund eller inrättningar,

3) *offentligt anställd arbetstagare* den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten,

4) *utländsk tjänsteman* den som har utnämnts eller valts till en administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift hos en främmande stat eller inom en offentlig internationell organisation eller domstol eller inom ett offentligt internationellt organ, eller som annars sköter en offentlig uppgift för en främmande stats eller en offentlig internationell organisations eller domstols eller ett offentligt internationellt organs räkning,

5) *person som utövar offentlig makt*

a) den till vars uppgifter enligt lag eller förordning hör att meddela för andra bindande förordnanden eller att besluta om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter eller som med stöd av lag eller förordning i sin uppgift reellt ingriper i någon annans intressen eller rättigheter, samt

b) den som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som han med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet skall delta i beredningen av sådana beslut som avses i a-punkten genom att göra framställningar eller förslag till beslut, utarbeta utredningar eller planer, ta prover eller utföra inspektioner eller på något annat motsvarande sätt,

6) *ledamot av ett utländskt parlament* den som är medlem i en folkvald församling i en främmande stat eller medlem i en internationell parlamentarisk generalförsamling,

7) *riksdagskandidat* den som vid riksdagsval finns upptagen i den sammanställning av kandidatlistor som avses i 41 § vallagen (714/1998).

12 §

Tillämpningsbestämmelser

Bestämmelserna om tjänstemän i detta kapitel skall även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt.

Bestämmelserna i 1—3, 5 och 14 § i detta kapitel tillämpas frånsett avsättningspåföljden även på offentligt anställda arbetstagare.

Bestämmelserna i 1—3 och 14 § i detta kapitel tillämpas, frånsett avsättningspåföljden, även på utländska tjänstemän. På utländska tjänstemän som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på Finlands territorium utför kontroll, övervakning eller förföljande tillämpas även, frånsett avsättningspåföljden, 5 och 7—10§ i detta kapitel.

Bestämmelserna i 4 och 14 § i detta kapitel tillämpas även på ledamöter av utländska parlament.

Om tillämpningen i vissa fall av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar föreskrivs särskilt genom lag.

13 §

Militära tjänstebrott

Tjänstebrott som begås av tjänstemän som lyder under de militära straffbestämmelserna är även de brott för vilka straff bestäms i 45 kap.

14 §

Förverkandepåföljd

Gärningsmannen eller den på vars vägnar eller till vars förmån han har handlat skall dömas att till staten förverka den gåva eller förmån som mottagits på det sätt som avses i 1—4 § ovan, eller dess värde.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Genom denna lag upphävs lagen den 28 december 2000 om ändring av strafflagen (1285/2000).

3.

Lag**om ändring av 15 § lagen om registrering av fordon**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 december 1998 om registrering av fordon (1100/1998) 15 § 2 mom.
som följer:

15 §	lämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.
<i>Straffbestämmelser</i>	-----

-----	-----	-----
På en person som utför registreringar till-	Denna lag träder i kraft den	200 .
-----	-----	

4.

Lag**om ändring av 25 § lagen om koncession för fordonsbesiktning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 december 1998 om koncession för fordonsbesiktning (1099/1998)
25 § 3 mom. som följer:

25 §	tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.
<i>Straffbestämmelser</i>	-----

-----	-----	-----
På en person som utför fordonsbesiktningar	Denna lag träder i kraft den	200 .
-----	-----	

5.

Lag**om ändring av 15 § lagen om förarexamensverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 juli 1998 om förarexamensverksamhet (535/1998) 15 § 2 mom. som följer:

15 §

Straffbestämmelser

tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

På en person som tar emot förarexamina

Denna lag träder i kraft den

200 .

6.

Lag**om ändring av 70 § jaktlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jaktlagen av den 28 juni 1993 (615/1993) 70 § 4 mom. som följer:

70 §

*Rättshandlingsförmåga, namntecknare, del-
givning till sammanslutning och tjänsteansvar*

och jaktvårdsföreningarna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppdrag enligt denna lag.

På styrelsemedlemmarna och funktionärerna
i centralorganisationen, jaktvårdsdistrikten

Denna lag träder i kraft den

200 .

7.**Lag****om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 juli 1993 om strafforderförfarande (692/1993) 1 § 2 mom. som följer:

1 §

Mål som gäller tjänstebrott eller mål som avses i 20 kap. sjölagen (674/1994) eller i 2 § militära rättegångslagen (326/1983) får inte behandlas i strafforderförfarande.

Denna lag träder i kraft den 200 .

8.**Lag****om ändring av 6 § lagen om läkemedelsverket**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 25 januari 1993 om läkemedelsverket (35/1993) 6 §, sådan den lyder i lag 571/2000, som följer:

6 §

På sakkunniga hos läkemedelsverket tilllämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

Denna lag träder i kraft den 200 .

9.**Lag****om ändring av 6 § lagen om främjande av filmkonsten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 2000 om främjande av filmkonsten (28/2000) 6 § som följer:

6 § melserna om straffrättsligt tjänsteansvar.
På den som behandlar ett ärende som gäller _____
understöd som avses i 2 § tillämpas bestäm- Denna lag träder i kraft den 200 .

10.**Lag****om ändring av 3 § lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral**

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i lagen den 8 december 1994 om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral
(1146/1994) 3 § som följer:

3 §
På en sakkunnig vid social- och hälsovårdens produkttillsynscentral tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. _____
Denna lag träder i kraft den 200 .

11.**Lag****om ändring av 4 § matrikellagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i matrikellagen av den 24 november 1989 (1010/1989) 4 § 2 mom. som följer:

4 §
I matrikeln skall dessutom införas	c) av domstol utdömt fängelsestraff för något annat brott, om straffet har ådömts en tjänsteman eller om brottet har begåtts medan den dömde har stått i tjänsteförhållande till staten.
1) uppgift om fullgörande av värnplikt eller befrielse från värnplikt,	
2) uppgift om	
a) disciplinstraff,	
b) av domstol enligt 40 kap. strafflagen utdömt straff för tjänstebrott eller militärt tjänstebrott,	

Denna lag träder i kraft den 200 .

Helsingfors den 18 maj 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

2.

Lag**om ändring av strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889) 2 kap. 12 §, sådan den lyder i lag 792/1989,

ändras 1 kap. 4 § 1 mom. och 11 § 2 mom., 2 kap. 7 § 1 mom. och 10 §, 16 kap. 1 § 2 mom., 3 § 2 mom., 13, 18 och 20 §, 30 kap. 8 § och rubriken för 40 kap. samt 40 kap. 1—5, 7 och 9—12 §,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 kap. 4 § 2 mom. i lag 626/1996, 1 kap. 11 § 2 mom., 16 kap. 3 § 2 mom. och 18 § i lag 563/1998, 2 kap. 7 § 1 mom., rubriken för 40 kap. samt 40 kap. 1—4, 7 och 10—12 § i nämnda lag 792/1989, 2 kap. 10 § i lag 613/1974 och i nämnda lag 792/1989, 16 kap. 1 § 2 mom. i lag 234/2001, 13 § i nämnda lag 563/1998 och i lag 815/1998 samt 20 § i nämnda lagar 815/1998 och 234/2001 30 kap. 8 § i lag 769/1990 samt 40 kap. 5 § i lagarna 578/1995 och 625/1999 samt 9 § i nämnda lagar 792/1989 och 234/2001, samt

fogas till 15 kap en ny 12 a §, till 16 kap. en ny 14 a §, till 21 kap. en ny 18 § och till 40 kap. nya 13 och 14 §, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 kap.

Om tillämpningsområdet för finsk straffrätt

4 §

4 §

*Tjänstebrott och militära brott**Tjänstebrott och militära brott*

På brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts utanför Finland av en person som avses i 2 kap. 12 § tillämpas finsk lag.

På brott som nämns i 40 kap. och som har begåtts utanför Finland av en person som avses i 40 kap. 11 § 1, 2, 3 och 5 punkten tillämpas finsk lag.

11 §

11 §

*Kravet på dubbel straffbarhet**Kravet på dubbel straffbarhet*

Även om lagen på gärningsorten inte föreskriver något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på gärningen, om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff

Även om lagen på gärningsorten inte föreskriver något straff för gärningen, tillämpas finsk lag på den, om den har begåtts av en finsk medborgare eller en i 6 § 3 mom. 1 punkten avsedd person och straff för gär-

för gärningen föreskrivs i

- 1) 17 kap. 18 eller 19 §,
- 2) 20 kap. 6—8 § eller i
- 3) 20 kap. 9 §, om gärningen riktar sig mot en person som är under aderton år.

ningen föreskrivs

- 1) med stöd av 15 kap. 12 a § i 1—9 § i nämnda kapitel;
- 2) i 16 kap. 1—3 § och även om en person som avses i 40 kap. 11 § 2, 3 eller 5 punkten eller en sådan utländsk tjänsteman som är anställd hos Internationella brottmålsdomstolen är föremål för brottet;
- 3) i 16 kap. 13, 14 och 14 a § och även om dessa lagrum tillämpas med stöd av 20 § i nämnda kapitel;
- 4) i 17 kap. 18 eller 19 §;
- 5) i 20 kap. 6—8 §;
- 6) i 20 kap. 9 §, om gärningen riktar sig mot en person som är under aderton år; eller
- 7) i 40 kap. 1—4 § och gärningsmannen är riksdagsledamot, riksdagskandidat, en utländsk tjänsteman eller en ledamot av ett utländskt parlament.

2 kap.

Om straffen

7 §

Avsättning innebär förlust av den tjänst eller det offentliga uppdrag vari brottet begicks. Har en tjänsteman, som står i ett tjänste- eller därmed jämförligt anställningsförhållande till ett offentligt samfund eller en självständig anstalt som hör till det, övergått från den tjänst i vilken brottet begicks till en annan motsvarande tjänst, innebär avsättningen förlust av denna tjänst.

7 §

Avsättning enligt straffbestämmelserna i 40 kap. innebär förlust av den tjänst eller det offentliga uppdrag i vilket brottet begicks. Har en tjänsteman övergått från den tjänst i vilken brottet begicks till en annan motsvarande tjänst, innebär avsättningen förlust av denna tjänst.

10 §

Tjänsteman som döms till fängelse på livstid skall även dömas till avsättning. Detsamma gäller, om tjänsteman döms till fängelse på viss tid, minst två år, utom då domstolen anser, att brottet icke ådagalägger att den dömda är olämplig som tjänsteman.

Döms en tjänsteman för uppsåtligt brott till fängelse för kortare tid än två år, kan han samtidigt dömas till avsättning om brottet

10 §

Om en tjänsteman, en person som sköter ett offentligt förtroendeuppdrag eller en person som utövar offentlig makt döms till fängelse på livstid skall han även dömas till avsättning. Om personen i fråga döms till fängelse på viss tid, minst två år, skall han också dömas till avsättning, utom då domstolen anser, att brottet inte visar att den dömda är olämplig som tjänsteman eller för att sköta ett offentligt uppdrag.

Döms en person som avses i 1 mom. för uppsåtligt brott till fängelse för kortare tid än två år, kan han samtidigt dömas till av-

Gällande lydelse

visar att han är uppenbart olämplig som tjänsteman.

En genom allmänna val utsedd medlem av representantskapet i ett offentligt samfund får dock inte med stöd av denna paragraf dömas till avsättning från detta uppdrag.

12 §

Med tjänsteman förstås i denna lag

1) den som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförligt anställningsförhållande till staten, till en kommun, till *ett kommunalförbund* eller något annat samarbetsorgan för kommuner, till den evangelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkosamfundet eller till en församling eller ett samarbetsorgan för församlingar inom kyrkan eller kyrkosamfundet, eller till landskapet Åland eller Finlands Bank eller folkpensionsanstalten *eller till någon annan självständig statlig anstalt*, institutet för arbetshygien, kommunala pensionsanstalten eller kommunala arbetsmarknadsverket,

2) kommunfullmäktige och andra genom allmänna val utsedda medlemmar av representantskapet i ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten, dock inte riksdagsmän i sitt riksdagsmannaupdrag, likaså medlemmar av en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitte, kommission eller delegation eller något motsvarande organ inom ett offentligt samfund eller en anstalt som *avses* i 1 punkten samt andra förtroendevalda inom ett offentligt samfund eller en anstalt *som avses i 1 punkten*, och

3) den som enligt lag eller förordning *eller ett med stöd därav utfärdat förordnande utövar offentlig makt i ett annat samfund än de som nämns i 1 punkten, samt den som på nämnda grund på annat sätt än i ett samfund utövar offentlig makt.*

Med offentligt anställd arbetstagare avses i denna lag den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund eller en anstalt som *nämns i 1 mom. 1 punkten.*

Föreslagen lydelse

sättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig som tjänsteman *eller för att sköta ett offentligt uppdrag.*

En genom allmänna val utsedd medlem av representantskapet i ett offentligt samfund får dock inte med stöd av denna paragraf dömas till avsättning från detta uppdrag.

12 §

(upphävs, se 40 kap. 11 § 1 punkten och 12 §)

(jfr 40 kap. 11 § 2 punkten)

(jfr 40 kap. 11 § 5 punkten)

(jfr 40 kap. 11 § 3 punkten)

15 kap.

Om brott mot rättskipning

12 a §

Brott mot Internationella brottmålsdomstolens rättskipning

Vid tillämpningen av bestämmelserna om osann utsaga, falsk angivelse, bevisförvanskning samt övergrepp i rättssak avses med domstol också Internationella brottmålsdomstolen och med förundersökning i brottmål också förundersökning enligt Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen.

16 kap.

Om brott mot myndigheter

1 §

Våldsamt motstånd mot tjänsteman

För våldsamt motstånd mot tjänsteman skall också den dömas som förfar på det sätt som nämns i 1 mom. mot en tjänstgörande krigsman eller mot den som på en tjänstemans begäran eller med hans samtycke bistår tjänstemannen i en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt.

För våldsamt motstånd mot tjänsteman skall också den dömas som förfar på det sätt som nämns i 1 mom. mot den som på en tjänstemans begäran eller med hans samtycke bistår tjänstemannen i en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt.

3 §

Hindrande av tjänsteman

För hindrande av tjänsteman skall också den dömas som förfar på det sätt som nämns i 1 mom. *mot en tjänstgörande krigsman eller* mot den som på en tjänstemans begäran eller med hans samtycke bistår tjänstemannen i en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt.

För hindrande av tjänsteman skall också den dömas som förfar på det sätt som nämns i 1 mom. mot den som på en tjänstemans begäran eller med hans samtycke bistår tjänstemannen i en tjänsteåtgärd som innefattar utövning av offentlig makt.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

13 §

*Givande av muta**Givande av muta*

Den som till en tjänsteman *eller offentligt anställd arbetstagare, till en krigsman eller till en anställd hos Europeiska gemenskaperna, en tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller till en utländsk tjänsteman för dennes verksamhet i anställningsförhållandet utlovar*, erbjuder eller ger en gåva eller någon förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans verksamhet i anställningsförhållandet, skall för *givande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För givande av muta skall även dömas den som för en tjänstemans *eller någon annan i 1 mom. nämnd persons* verksamhet i anställningsförhållandet till någon annan utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller förmån som nämns i *momentet*.

Den som åt en tjänsteman för dennes verksamhet i anställningsförhållandet utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller någon förmån som är avsedd för honom själv eller någon annan och som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka tjänstemannens verksamhet i anställningsförhållandet, skall för *givande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För givande av muta skall även dömas den som för en tjänstemans verksamhet i anställningsförhållandet till någon annan utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller förmån som nämns i *1 mom.*

14 a §

Givande av muta åt riksdagsledamot

(ny)

*Den som åt en riksdagsledamot eller riksdagskandidat utlovar, erbjuder eller ger en gåva eller någon annan förmån som är avsedd för riksdagsledamoten eller riksdagskandidaten själv eller någon annan, för att denne på grund av förmånen i sitt riksdagsuppdrag skall verka för att ett ärende som är eller kommer att bli föremål för behandling i riksdagen skall avgöras på ett visst sätt så att det åsyftade förfarandet är ägnat att försvaga förtroendet för riksdagens beslutsfattande, skall för **givande av muta åt riksdagsledamot** dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.*

18 §

18 §

*Juridiska personers straffansvar**Juridiska personers straffansvar*

På givande av muta och grovt givande av muta tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar.

På givande av muta, grovt givande av muta *och givande av muta åt riksdagsledamot* tillämpas vad som bestäms om juridiska personers straffansvar.

20 §

Definitioner

Med en *anställd hos Europeiska gemenskaperna* avses en person som står i ett varaktigt eller tillfälligt anställningsförhållande till Europaparlamentet, Europeiska unionens råd, Europeiska gemenskapernas kommission, Europeiska gemenskapernas domstol eller revisionsrätt, Regionkommitten, Ekonomiska och sociala kommittén, Europeiska ombudsmannen, Europeiska investeringsbanken, Europeiska centralbanken eller till något annat organ som grundats med stöd av Europeiska gemenskapernas grundfördrag eller en person som på basis av uppdrag handhar en uppgift given av ett av Europeiska gemenskapernas organ eller av ett annat organ som grundats med stöd av grundfördragen.

Med en *tjänstman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen* avses en sådan person som enligt lagstiftningen i staten i fråga betraktas som en straffrättsligt ansvarig tjänsteman eller ämbetsman.

Med en *utländsk tjänsteman* avses en person som i en främmande stat har utnämnts eller valts till en lagstiftande, administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift eller som annars sköter ett offentligt uppdrag för en främmande stats räkning eller som är anställd vid eller företrädare för en offentlig internationell organisation.

(se 1285/2000)

Med en *tjänsteman som avses i Schengenkonventionen* avses en tjänsteman i en stat som tillämpar Schengen-reglerna, vilken på Finlands territorium utför övervakning eller förföljande enligt artikel 40 och 41 i Schengenkonventionen.

(se 40 kap. 11 § 4 punkten, ersätts av tillämpningsbestämmelse)

20 §

Tillämpningsbestämmelser

(ny)

Vid tillämpningen av 1—3 § i detta kapitel jämförs med tjänsteman mot vilken gärningen är riktad personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtro-

endeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller enågon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande, och personer som utövar offentlig makt samt tjänstgörande krigsmän.

Vid tillämpningen av 9 § i detta kapitel jämställs med tjänstemän de personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande, och personer som utövar offentlig makt.

Vid tillämpningen av 13 och 14 § i detta kapitel jämställs med tjänsteman mot vilken gärningen är riktad personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtroendeuppdrag, anställda vid offentliga samfund, utländska tjänstemän, personer som utövar offentlig makt och krigsmän.

Vid tillämpningen av 14 a § i detta kapitel jämställs med riksdagsledamot mot vilken gärningen är riktad i 40 kap. 11 § avsedda ledamöter av utländska parlament.

Om det någon annanstans än i denna lag föreskrivs att bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar skall tillämpas på andra personer än dem som avses i 1—4 mom., skall dessa vid tillämpningen av 1—3, 9, 13 och 14 § i detta kapitel jämnställas med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad.

21 kap.

Om brott mot liv och hälsa

18 §

Tillämpningsbestämmelse

(ny)

Vid tillämpningen av 2 § i detta kapitel jämställs med en tjänsteman mot vilken gärningen är riktad de personer som avses i 40 kap. 11 § och som sköter offentliga förtro-

endeuppdrag, sådana utländska tjänstemän som är anställda hos Internationella brottmålsdomstolen eller personer som på Finlands territorium med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse utför kontroll, övervakning eller förföljande, personer som utövar offentlig makt och personer som avses i 16 kap. 20 § 5 mom.

30 kap.

Om näringsbrott

8 §

Tagande av muta i näringsverksamhet

Den som medan han

- 1) är anställd hos en näringsidkare,
- 2) är medlem av förvaltningsrådet eller styrelsen i en sammanslutning eller stiftelse som idkar näring, eller en sådan sammanslutnings eller stiftelses verkställande direktör, revisor eller likvidator, eller
- 3) fullgör ett uppdrag för en näringsidkare, för sig eller någon annan *kräver*, godtar eller tar emot muta för att i anställningen eller uppdraget gynna den som givit mutan eller någon annan, eller som belöning för sådant gynnande, skall för tagande av muta i näringsverksamhet dömas till böter eller fängelse i högst två år.

8 §

Tagande av muta i näringsverksamhet

Den som medan han

- 1) är anställd hos en näringsidkare,
- 2) är medlem av förvaltningsrådet eller styrelsen i en sammanslutning eller stiftelse som idkar näring, eller en sådan sammanslutning eller stiftelses verkställande direktör, revisor eller likvidator, eller
- 3) fullgör ett uppdrag för en näringsidkare för egen eller någon annans räkning godtar eller tar emot en muta, begär eller på annat sätt tar initiativ för att få en muta för att i anställningen eller uppdraget gynna den som givit mutan eller någon annan, eller som belöning för sådant gynnande, skall för *tagande av muta i näringsverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

40 kap.

Om tjänstebrott och brott som begås av offentligt anställda arbetstagare

1 §

Tagande av muta

En tjänsteman *eller offentligt anställd arbetstagare* som för sin verksamhet i anställningsförhållandet för egen eller annans räkning

- 1) *kräver* en gåva eller någon annan orättmätig förmån,

Om tjänstebrott

1 §

Tagande av muta

En tjänsteman som för sin verksamhet i anställningsförhållandet för egen eller någon annans räkning

- 1) *begär* eller på något annat sätt tar initiativ för att få en gåva eller någon annan orättmätig förmån,

Gällande lydelse

2) tar emot en gåva eller någon annan förmån som påverkar eller som syftar till eller är ägnad att påverka denna hans verksamhet, eller

3) godtar en sådan gåva eller förmån eller ett löfte eller erbjudande om en sådan gåva eller förmån som nämns i 2 punkten,

skall för tagande av muta dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Likaså skall en tjänsteman *eller offentligt anställd arbetstagare* dömas för tagande av muta, om han för sin verksamhet i anställningsförhållandet godtar att en gåva eller annan förmån som nämns i 1 mom. 2 punkten ges, utlovas eller erbjuds någon annan.

En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

2 §

Grovt tagande av muta

Om vid tagande av muta

1) en tjänsteman *eller offentligt anställd arbetstagare* på grund av gåvan eller förmånen i sitt anställningsförhållande har för avsikt att handla i strid mot sin plikt till avsevärd nytta för givaren eller någon annan eller till kännbar skada eller olägenhet för någon, eller

2) värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt,

och tagandet av muta även bedömt som en helhet är grovt, skall tjänstemannen *eller den offentligt anställda arbetstagaren för grovt tagande av muta* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år samt *tjänstemannen* dessutom till avsättning.

3 §

Mutförseelse

En tjänsteman *eller offentligt anställd arbetstagare* som för egen eller annans räkning kräver, tar emot eller godtar en gåva eller annan förmån eller kräver eller godtar en utfästelse eller ett erbjudande som gäller en sådan *och* detta är ägnat att minska tilltron till tjänsteutövningens opartiskhet skall, om

Föreslagen lydelse

2) tar emot en gåva eller någon annan förmån som påverkar eller syftar till eller är ägnad att påverka hans verksamhet i anställningsförhållandet, eller

3) godtar en sådan gåva eller förmån som nämns i 2 punkten eller ett löfte eller erbjudande om en sådan,

skall för *tagande av muta* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Likaså skall en tjänsteman dömas för tagande av muta, om han för sin verksamhet i anställningsförhållandet godtar att en gåva eller annan förmån som nämns i 1 mom. 2 punkten ges, utlovas eller erbjuds någon annan.

En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

2 §

Grovt tagande av muta

Om vid tagande av muta

1) en tjänsteman *uppställer mutan som villkor för sin verksamhet eller* på grund av gåvan eller förmånen i sitt anställningsförhållande *handlar eller* har för avsikt att handla i strid mot sin plikt till avsevärd nytta för givaren eller någon annan eller till kännbar skada eller olägenhet för någon, eller

2) värdet av gåvan eller förmånen är avsevärt,

och tagandet av muta även bedömt som en helhet är grovt, skall tjänstemannen för *grovt tagande av muta* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år samt dessutom till avsättning.

3 §

Mutförseelse

En tjänsteman som för egen eller någon annans räkning

1) *begär* eller på något annat sätt tar initiativ för att få eller en gåva eller någon annan förmån eller

2) tar emot eller någon godtar en gåva eller någon annan förmån eller godkänner ett

gärningen inte är straffbar som tagande av muta eller grovt tagande av muta, för *mutförseelse* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 §

Förverkandepåföljd

Gärningsmannen eller den på vars vägnar eller till vars förmån han har handlat skall dömas att till staten förverka den mottagna gåvan eller förmånen eller dess värde.

(ny)

5 §

Brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet

Om en tjänsteman *eller offentligt anställd arbetstagare* uppsåtligen under den tid hans anställningsförhållande varar eller därefter obehörigen

1) röjer en handling eller uppgift som är sekretessbelagd enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) el-

löfte eller ett erbjudande om en sådan, *så att* detta är ägnat att minska förtroendet för tjänsteutövningens opartiskhet skall, om gärningen inte är straffbar som tagande av muta eller grovt tagande av muta, för *mutförseelse* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 §

Förverkandepåföljd

(jfr 14 §)

4 §

Tagande av muta som riksdagsledamot

En riksdagsledamot eller riksdagskandidat som för egen eller någon annans räkning

1) begär eller på något annat sätt tar initiativ för att få en gåva eller någon annan förmån eller

2) tar emot eller godtar en gåva eller någon annan förmån eller godtar ett löfte eller ett erbjudande om en sådan

och lovar eller låter förstå att han i sitt riksdagsuppdrag på grund av förmånen skall verka för att ett ärende som är eller skall bli föremål för behandling i riksdagen skall bli avgjort på ett visst sätt, så att förfarandet är ägnat att minska förtroendet för riksdagens beslutsfattande, skall för **tagande av muta som riksdagsledamot** dömas till böter eller fängelse i högst fyra år.

5 §

Brott mot tjänsthemlighet och brott mot tjänsthemlighet av oaktsamhet

Om en tjänsteman uppsåtligen under den tid hans anställningsförhållande varar eller därefter obehörigen

1) röjer en handling eller uppgift som är sekretessbelagd enligt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) el-

Gällande lydelse

ler enligt någon annan lag eller som enligt lag inte får yppas, eller

2) utnyttjar sådan handling eller uppgift till sin eller någon annans nytta,

skall han, då det inte föreskrivs strängare straff för gärningen, för brott mot tjänstehemlighet dömas till böter eller fängelse i högst två år. En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

Gör sig en tjänsteman eller *en offentligt anställd arbetstagare* genom vårdslöshet eller oförsiktighet skyldig till en gärning som nämns i 1 mom., och är gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet eller skadlighet eller andra omständigheter som har samband med den, ringa bedömd som en helhet, skall han, om strängare straff för gärningen inte stadgas på något annat ställe i lag, för brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

7 §

Missbruk av tjänsteställning

Om en tjänsteman i syfte att bereda sig eller annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan

1) bryter mot eller underlåter att uppfylla sin tjänsteplikt enligt stadganden eller föreskrifter som skall iaktas i tjänsteutövning, när han deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden, eller

2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydnadsförhållande till honom eller under hans omedelbara tillsyn,

skall han för missbruk av tjänsteställning dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Föreslagen lydelse

ler enligt någon annan lag eller som enligt lag inte får yppas, eller

2) utnyttjar en sådan handling eller uppgift till sin egen nytta eller till nytta eller skada för någon annan,

skall han, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans, för brott mot tjänstehemlighet dömas till böter eller fängelse i högst två år.

En tjänsteman kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

Gör sig en tjänsteman genom oaktsamhet skyldig till en gärning som nämns i 1 mom., och är gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet eller skadlighet eller andra omständigheter som har samband med den, ringa bedömd som en helhet, skall han, om strängare straff för gärningen inte föreskrivs på något annat ställe, för brott mot tjänstehemlighet av oaktsamhet dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

7 §

Missbruk av tjänsteställning

Om en tjänsteman i syfte att bereda sig eller någon annan nytta eller orsaka olägenhet eller skada för någon annan

1) bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iaktas i tjänsteutövning, när han deltar i beslutsfattande eller beredning av beslutsfattande eller utövar offentlig makt i sina andra tjänsteåligganden, eller

2) missbrukar sin ställning i förhållande till någon som står i direkt lydnadsförhållande till honom eller under hans omedelbara tillsyn,

skall han för missbruk av tjänsteställning dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Tjänstemannen kan även dömas till avsättning, om brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

9 §

Tillämpningsstadgande

Stadgandena i 7 och 8 § skall frånsett av-sättningspåföljden även tillämpas på en of-fentligt anställd arbetstagare då denne deltar i beslutsfattande eller beredning av besluts-fattande inom ett offentligt samfund eller en anstalt som avses i 2 kap. 12 §, eller då han vid utövande av offentlig makt som grundar sig på hans anställningsförhållande i någon annan av sina uppgifter förfar så som avses i 7 eller 8 §.

Vid bedömningen av en offentligt anställd arbetstagares förfarande skall härvid i stället för de stadganden och föreskrifter som skall iakttas vid tjänsteutövning beaktas de stad-ganden och föreskrifter som skall iakttas i hans arbete.

Bestämmelserna i 1—4 § i detta kapitel tillämpas också när gärningsmannen i en-lighet med definitionerna i 16 kap. 20 § är en anställd hos Europeiska gemenskaperna, tjänsteman i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller tjänsteman i en främmande stat som avses i Schengenkonventionen.

10 §

Brott mot tjänsteplikt

Om en tjänsteman vid tjänsteutövning uppsåtligen, på något annat sätt än som nämns i detta kapitel, bryter mot *eller underlåter att uppfylla* sin tjänsteplikt enligt stadganden eller föreskrifter som skall iakt-tas vid tjänsteutövning, och gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet och skadlighet samt andra omständigheter som har samband med den, är ringa bedömd som en hel-het, skall han för *brott mot tjänsteplikt* dö-mas till böter eller fängelse i högst ett år.

Tjänstemannen kan även dömas till av-sättning om han, genom att fortgående eller i väsentlig mån *handla i strid mot eller för-summa* sin tjänsteplikt, gjort sig skyldig till det brott som nämns i 1 mom. och brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

9 §

Tillämpningsstadgande

(se 12 §)

9 §

Brott mot tjänsteplikt

Om en tjänsteman vid tjänsteutövning uppsåtligen, på något annat sätt än vad som nämns i detta kapitel, bryter mot sin tjänste-plikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iakttas vid tjänsteutövningen, och gärningen inte, med hänsyn till sin menlig-het och skadlighet samt andra omständighe-ter som har samband med den, är ringa be-dömd som en helhet, skall han för *brott mot tjänsteplikt* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Tjänstemannen kan även dömas till av-sättning om han, genom att fortgående eller i väsentlig mån handla i strid mot sin tjäns-teplikt, gjort sig skyldig till det brott som nämns i 1 mom. och brottet visar att han är uppenbart olämplig för sitt uppdrag.

11 §

Brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet

Om en tjänsteman vid tjänsteutövning av vårdslöshet eller oförsiktighet bryter mot eller underlåter att uppfylla sin tjänsteplikt enligt stadganden eller föreskrifter, som skall iakttas vid tjänsteutövning, på något annat sätt än som avses i 5 § 2 mom., och om gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet eller skadlighet eller andra omständigheter som har samband med den, är ringa bedömd som en helhet, skall han för brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet dömas till varning eller böter.

10 §

Brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet

Om en tjänsteman vid tjänsteutövning av oaktsamhet bryter mot sin tjänsteplikt enligt bestämmelser eller föreskrifter som skall iakttas vid tjänsteutövningen, på något annat sätt än vad som avses i 5 § 3 mom., och om gärningen inte, med hänsyn till sin menlighet eller skadlighet eller andra omständigheter som har samband med den, är ringa bedömd som en helhet, skall han för brott mot tjänsteplikt av oaktsamhet dömas till varning eller böter.

11 §

Definitioner

(ersätter 2:12 och 16:20)

I denna lag avses med

1) *tjänsteman* den som står i tjänsteförhållande eller därmed jämförbart anställningsförhållande till staten, till en kommun eller till en samkommun eller något annat *offentligt* samarbetsorgan för kommuner, till riksdagen, till något av statens *affärsverk*, till den evengelisk-lutherska kyrkan eller ortodoxa kyrkosamfundet eller till en församling eller ett samarbetsorgan för församlingar inom kyrkan eller kyrkosamfundet, eller till landskapet Åland, till Finlands Bank, Folkpensionsanstalten, Institutet för arbetshygien, kommunala pensionsanstalten, *Kommunernas garanticentral* eller kommunala arbetsmarknadsverket,

2) *person som sköter offentligt förtroendeuppdrag* kommunfullmäktige och andra genom allmänna val utsedda medlemmar av representantskapet i ett offentligt samfund som nämns i 1 punkten, dock inte riksdagsledamöter i sitt riksdagsuppdrag, samt medlemmar av ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten, såsom *statsrådet*, en kommunstyrelse, nämnd, direktion, kommitté, kommission eller delegation, samt andra förtroendevalda inom *nämnda* offentliga samfund eller inrättningar,

3) *offentligt anställd arbetstagare* den som står i arbetsavtalsförhållande till ett offentligt samfund eller en inrättning som nämns i 1 punkten,

4) *utländsk tjänsteman* den som har utnämnts eller valts till en administrativ eller rättslig tjänst eller uppgift hos en främmande stat eller inom en offentlig internationell organisation eller domstol eller inom ett offentligt internationellt organ, eller som annars sköter en offentlig uppgift för en främmande stats eller en offentlig internationell organisations eller domstols eller ett offentligt internationellt organs räkning,

5) **person som utövar offentlig makt**

a) *den till vars uppgifter enligt lag eller förordning hör att meddela för andra bindande förordnanden eller att besluta om andras intressen, rättigheter eller skyldigheter eller som med stöd av lag eller förordning i sin uppgift reellt ingriper i någon annans intressen eller rättigheter, samt*

b) *den som enligt lag eller förordning eller enligt ett uppdrag som han med stöd av lag eller förordning fått av en myndighet skall delta i beredningen av sådana beslut som avses i a-punkten genom att göra framställningar eller förslag till beslut, utarbeta utredningar eller planer, ta prover eller utföra inspektioner eller på något annat motsvarande sätt,*

6) **ledamot av ett utländskt parlament** den som är medlem i en folkvald församling i en främmande stat eller medlem i en internationell parlamentarisk generalförsamling,

7) **riksdagskandidat** den som vid riksdagsval finns upptagen i den sammanställning av kandidatlistor som avses i 41 § valagen (714/1998).

12 §

Tillämpningsbestämmelser

(ersätter 9 §)

Bestämmelserna om tjänstemän i detta kapitel skall även tillämpas på personer som sköter offentliga förtroendeuppdrag och på personer som utövar offentlig makt.

Bestämmelserna i 1—3, 5 och 14 § i detta kapitel tillämpas fränsett avsättningspåföljden även på offentligt anställda arbetstagare.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Bestämmelserna i 1—3 och 14 § i detta kapitel tillämpas, frånsett avsättningspåföljden, även på utländska tjänstemän. På utländska tjänstemän som med stöd av ett internationellt avtal eller någon annan internationell förpliktelse på Finlands territorium utför kontroll, övervakning eller förföljande tillämpas även, frånsett avsättningspåföljden, 5 och 7—10 § i detta kapitel.

Bestämmelserna i 4 och 14 § i detta kapitel tillämpas även på ledamöter av utländska parlament.

Om tillämpningen i vissa fall av bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar föreskrivs särskilt genom lag.

12 §

Militära tjänstebrott

Tjänstebrott som begås av tjänstemän som lyder under de militära straffstadgandena är även de brott för vilka stadgas straff i 45 kap.

14 §

Förverkandepåföljd

(se 4 §)

13 §

Militära tjänstebrott

Tjänstebrott som begås av tjänstemän som lyder under de militära straffbestämmelserna är även de brott för vilka straff bestäms i 45 kap.

14 §

Förverkandepåföljd

Gärningsmannen eller den på vars vägnar eller till vars förmån han har handlat skall dömas att till staten förverka den gåva eller förmån som mottagits på det sätt som avses i 1—4 § ovan, eller dess värde.

Denna lag träder i kraft den 200.

Genom denna lag upphävs lagen den 28 december 2000 om ändring av strafflagen (1285/2000).

3.

Lag**om ändring av 15 § lagen om registrering av fordon**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 december 1998 om registrering av fordon (1100/1998) 15 § 2 mom.
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Straffbestämmelser

En person som utför registreringar betrak-
tas som tjänsteman enligt 2 kap. 12 §
strafflagen.

På en person som utför registreringar till-
lämpas bestämmelserna om straffrättsligt
tjänsteansvar.

Denna lag träder i kraft den 200 .

4.

Lag**om ändring av 25 § lagen om koncession för fordonsbesiktning**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 december 1998 om koncession för fordonsbesiktning (1099/1998)
25 § 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

Straffbestämmelser

En person som utför fordonsbesiktningar be-
traktas som tjänsteman enligt 2 kap. 12
strafflagen.

På en person som utför fordonsbesiktning-
ar tillämpas bestämmelserna om straffrätts-
ligt tjänsteansvar.

Denna lag träder i kraft den 200 .

5.

Lag**om ändring av 15 § lagen om förarexamensverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 juli 1998 om förarexamensverksamhet (535/1998) 15 § 2 mom. som
följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Straffbestämmelser

En person som tar emot förarexamina *be-*
traktas som tjänsteman enligt 2 kap. 12 §
strafflagen.

På en person som tar emot förarexamina
tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt
tjänsteansvar.

Denna lag träder i kraft den 200 .

6.

Lag**om ändring av 70 § jaktlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jaktlagen av den 28 juni 1993 (615/1993) 70 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

70 §

Rättshandlingsförmåga, namntecknare, delgivning till sammanslutning och tjänsteansvar

Styrelsemedlemmarna och funktionärerna i centralorganisationen, jaktvårdsdistrikten och jaktvårdsföreningarna *är* när de utför uppdrag enligt denna lag *personer som avses i 2 kap. 12 § 1 mom. 3 punkten strafflagen.*

På styrelsemedlemmarna och funktionärerna i centralorganisationen, jaktvårdsdistrikten och jaktvårdsföreningarna *tillämpas* bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppdrag enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 200 .

7.

Lag**om ändring av 1 § lagen om strafforderförfarande**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 juli 1993 om strafforderförfarande (692/1993) 1 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

 Mål som gäller tjänstebrott eller brott som begåtts av en offentligt anställd arbetstagar och för vilka stadgas straff i 40 kap. strafflagen eller mål som avses i sjölagen (167/39) eller i militära disciplinlagen (331/83) får inte behandlas i strafforderförfarande.

 Mål som gäller tjänstebrott eller mål som avses i 20 kap. sjölagen (674/1994) eller i 2 § militära rättegångslagen (326/1983) får inte behandlas i strafforderförfarande.

 Denna lag träder i kraft den 200 .

8.

Lag**om ändring av 6 § lagen om läkemedelsverket**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 25 januari 1993 om läkemedelsverket (35/1993) 6 §, sådan den lyder i lag 571/2000, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

På anställda hos läkemedelsverket samt på verkets sakkunniga tillämpas vad som i 40 kap. strafflagen (39/1889) föreskrivs om tjänstemän och offentligt anställda arbetstagare.

På sakkunniga hos läkemedelsverket tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

 Denna lag träder i kraft den 200 .

9.**Lag****om ändring av 6 § lagen om främjande av filmkonsten**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 januari 2000 om främjande av filmkonsten (28/2000) 6 § som följer:

Gällande lydelse

6 §
Den som behandlar ett ärende som gäller
understöd som avses i 2 § *betraktas som en
sådan tjänsteman som avses i 2 kap. 12 §
strafflagen (39/1889).*

Föreslagen lydelse

6 §
På den som behandlar ett ärende som gäll-
er understöd som avses i 2 § *tillämpas be-
stämmelserna om straffrättsligt tjänsteans-
var.*

Denna lag träder i kraft den 200 .

10.**Lag****om ändring av 3 § lagen om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral**

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i lagen den 8 december 1994 om social- och hälsovårdens produkttillsynscentral
(1146/1994) 3 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 §
På en sakkunnig vid social- och hälsovår-
dens produkttillsynscentral tillämpas be-
stämmelserna om straffrättsligt tjänsteans-
var.

Denna lag träder i kraft den 200 .

11.

Lag**om ändring av 4 § matrikellagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i matrikellagen av den 24 november 1989 (1010/1989) 4 § 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

4 §

I matrikeln skall dessutom införas

- 1) uppgift om fullgörande av värnplikt eller befrielse från värnplikt samt
- 2) uppgift om
 - a) disciplinstraff,
 - b) av domstol enligt 40 kap. strafflagen utdömt straff för tjänstebrott, militärt tjänstebrott *eller brott som begåtts av en offentligt anställd arbetstagare*, samt
 - c) fängelsestraff för något annat brott, om straffet har ådömts en tjänsteman eller om brottet har begåtts medan den dömde stått i tjänsteförhållande till staten.

Föreslagen lydelse

4 §

I matrikeln skall dessutom införas

- 1) uppgift om fullgörande av värnplikt eller befrielse från värnplikt,
- 2) uppgift om
 - a) disciplinstraff,
 - b) av domstol enligt 40 kap. strafflagen utdömt straff för tjänstebrott *eller* militärt tjänstebrott,
 - c) av domstol utdömt fängelsestraff för något annat brott, om straffet har ådömts en tjänsteman eller om brottet har begåtts medan den dömde har stått i tjänsteförhållande till staten.

Denna lag träder i kraft den _____ 200 .

FÖRDRAGSTEXTER

Europarådets straffrättsliga konvention mot korruption

Inledning

Europarådets medlemsstater och övriga stater som deltagit i utarbetandet av denna konvention,

som beaktar att Europarådets syfte är att uppnå större enhet bland sina medlemmar,

som är medvetna om värdet av främjande av samarbetet med övriga stater som har undertecknat denna konvention,

som är övertygade om ett primärt behov av en gemensam straffrättslig politik ägnad att skydda samhället mot korruption, inklusive godkännande av adekvat lagstiftning och förebyggande åtgärder,

som betonar att korruption utgör ett hot mot legalitetsprincipen, demokratin och de mänskliga rättigheterna, undergräver god förvaltningssed, rättvisa och samhällelig jämlikhet, snedvrider konkurrensen, förhindrar den ekonomiska utvecklingen och äventyrar de demokratiska institutionernas stabilitet och samhällets moraliska grund,

som tror att en effektiv kamp mot korruption kräver ökat, snabbt och välfungerande internationellt samarbete i brottmål,

som välkomnar den senaste tidens utveckling i riktning mot internationellt samförstånd och samarbete i kampen mot korruption, inklusive åtgärder inom Förenta Nationerna, Världsbanken, Internationella valutafonden, Världshandelsorganisationen, Amerikanska samarbetsorganisationen, OECD och Europeiska unionen,

som beaktar det handlingsprogram mot korruption som Europarådets ministerkommitté har godkänt i november 1996 enligt rekommendation av de europeiska justitieministrarnas 19 konferens (Valletta 1994),

som i detta sammanhang erinrar sig betydelsen av att icke-medlemsstater i Europa-

Criminal law convention on corruption

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other States signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recognising the value of fostering co-operation with the other States signatories to this Convention;

Convinced of the need to pursue, as a matter of priority, a common criminal policy aimed at the protection of society against corruption, including the adoption of appropriate legislation and preventive measures;

Emphasising that corruption threatens the rule of law, democracy and human rights, undermines good governance, fairness and social justice, distorts competition, hinders economic development and endangers the stability of democratic institutions and the moral foundations of society;

Believing that an effective fight against corruption requires increased, rapid and well-functioning international co-operation in criminal matters;

Welcoming recent developments which further advance international understanding and co-operation in combating corruption, including actions of the United Nations, the World Bank, the International Monetary Fund, the World Trade Organisation, the Organisation of American States, the OECD and the European Union;

Having regard to the Programme of Action against Corruption adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe in November 1996 following the recommendations of the 19th Conference of European Ministers of Justice (Valletta, 1994);

Recalling in this respect the importance of the participation of non-member States in

rådet deltar i arbetet mot korruption och välkomnar deras värdefulla bidrag vid genomförandet av handlingsprogrammet mot korruption,

som ytterligare erinrar sig att i resolution nr 1 vid de europeiska justitieministrarnas 21 konferens (Prag 1997) rekommenderades ett snabbt genomförande av handlingsprogrammet mot korruption och uppmanades särskilt till ett tidigt godkännande av en straffrättslig konvention som innebär en ko-ordinerad kriminalisering av mutbrott, ett ökat samarbete för väckande av åtal för sådana brott samt ett effektivt uppföljningssystem, till vilket medlemsstaterna i Europarådet och utomstående stater kan ansluta sig på enahanda grunder,

som är medvetna om att Europarådets stats- och regeringschefer vid sitt andra toppmöte i Strasbourg den 10 och 11 oktober 1997 beslöt att söka gemensamma svar på de utmaningar som den ökande korruptionen innebär och godkände en handlingsplan, i vilken ministerkommittén uppmanas att bland annat säkerställa att internationella rättsliga dokument snabbt upprättas i enlighet med handlingsprogrammet mot korruption, i syfte att främja samarbetet i kampen mot korruption samt organiserad brottslighet och penningtvätt i samband med denna,

som även beaktar att resolution (97) 24 avseende 20 huvudprinciper i kampen mot korruption, vilken ministerkommittén godkände vid sitt 101 sammanträde den 6 november 1997, understryker behovet att snabbt slutföra arbetet på internationella rättsliga dokument enligt handlingsprogrammet mot korruption,

som beaktar att ministerkommittén vid sitt 102 sammanträde den 4 maj 1998 har godkänt resolution (98) 7, vilken möjliggör ett partiellt och utvidgat avtal om upprättande av "gruppen av stater mot korruption — GRECO", avsedd att förbättra medlemmarnas möjligheter att bekämpa korruption genom att följa upp genomförandet av deras åtaganden inom detta område,

har kommit överens om följande:

the Council of Europe's activities against corruption and welcoming their valuable contribution to the implementation of the Programme of Action against Corruption;

Further recalling that Resolution No. 1 adopted by the European Ministers of Justice at their 21st Conference (Prague, 1997) recommended the speedy implementation of the Programme of Action against Corruption, and called, in particular, for the early adoption of a criminal law convention providing for the co-ordinated incrimination of corruption offences, enhanced co-operation for the prosecution of such offences as well as an effective follow-up mechanism open to member States and non-member States on an equal footing;

Bearing in mind that the Heads of State and Government of the Council of Europe decided, on the occasion of their Second Summit held in Strasbourg on 10 and 11 October 1997, to seek common responses to the challenges posed by the growth in corruption and adopted an Action Plan which, in order to promote co-operation in the fight against corruption, including its links with organised crime and money laundering, instructed the Committee of Ministers, inter alia, to secure the rapid completion of international legal instruments pursuant to the Programme of Action against Corruption;

Considering moreover that Resolution (97) 24 on the 20 Guiding Principles for the Fight against Corruption, adopted on 6 November 1997 by the Committee of Ministers at its 101st Session, stresses the need rapidly to complete the elaboration of international legal instruments pursuant to the Programme of Action against Corruption;

In view of the adoption by the Committee of Ministers, at its 102nd Session on 4 May 1998, of Resolution (98) 7 authorising the partial and enlarged agreement establishing the "Group of States against Corruption — GRECO", which aims at improving the capacity of its members to fight corruption by following up compliance with their undertakings in this field,

Have agreed as follows:

Kapitel I — Terminologi

Artikel 1

Terminologi

I denna konvention

a) avses med ”tjänsteman” varje ”tjänsteinnehavare”, ”myndighet”, ”kommundirektör”, ”minister” eller ”domare” enligt definitionen i den nationella lagstiftningen i den stat där personen i fråga utför sina tjänsteåligganden och sådan den tillämpas i dess strafflagstiftning,

b) avses med begreppet ”domare” enligt stycke a även åklagare och tjänsteinnehavare vid domstolarna,

c) får vid en rättegång som berör en tjänsteman i en annan stat, den stat som för talan tillämpa definitionen av ”tjänsteman” endast till de delar som definitionen överensstämmer med dess nationella lagstiftning,

d) avses med ”juridisk person” en helhet med sådan status enligt den tillämpliga nationella lagstiftningen, med undantag av offentliga internationella organisationer och stater eller andra offentliga samfund som utövar statlig myndighet.

Kapitel II — Åtgärder som skall vidtas på nationell nivå

Artikel 2

Aktiv bestickning av nationella tjänstemän

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa avsiktligt, direkt eller indirekt utlovande, erbjudande eller givande av orättmätiga förmåner åt en tjänsteman för egen eller annans räkning, för att tjänstemannen skall handla eller avhålla sig från att handla på ett visst sätt i utförandet av sina tjänsteåligganden.

Chapter I — Use of terms

Article 1

Use of terms

For the purposes of this Convention:

a) “public official” shall be understood by reference to the definition of “official”, “public officer”, “mayor”, “minister” or “judge” in the national law of the State in which the person in question performs that function and as applied in its criminal law;

b) the term “judge” referred to in subparagraph a above shall include prosecutors and holders of judicial offices;

c) in the case of proceedings involving a public official of another State, the prosecuting State may apply the definition of public official only insofar as that definition is compatible with its national law;

d) “legal person” shall mean any entity having such status under the applicable national law, except for States or other public bodies in the exercise of State authority and for public international organisations.

Chapter II — Measures to be taken at national level

Article 2

Active bribery of domestic public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, offering or giving by any person, directly or indirectly, of any undue advantage to any of its public officials, for himself or herself or for anyone else, for him or her to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Artikel 3

Passiv bestickning av nationella tjänstemän

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa avsiktligt, direkt eller indirekt begärande eller mottagande av orättmätiga förmåner av en tjänsteman för egen eller annans räkning, eller godtagande av ett erbjudande eller löfte om en sådan förmån för att tjänstemannen skall handla eller avhålla sig från att handla på ett visst sätt i utförandet av sina tjänsteåligganden.

Artikel 4

Bestickning av medlem av nationell folkvald församling

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa handlande enligt artikel 2 och 3, då det berör en person som är medlem i en folkvald församling som utövar lagstiftande eller administrativ makt.

Artikel 5

Bestickning av utländska tjänstemän

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa handlande enligt artikel 2 och 3, då det berör en tjänsteman i en annan stat.

Artikel 6

Bestickning av medlem av folkvald församling i en annan stat

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa handlande enligt artikel 2 och 3, då det berör en person som är medlem i en folkvald församling som utövar lagstiftande

Article 3

Passive bribery of domestic public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the request or receipt by any of its public officials, directly or indirectly, of any undue advantage, for himself or herself or for anyone else, or the acceptance of an offer or a promise of such an advantage, to act or refrain from acting in the exercise of his or her functions.

Article 4

Bribery of members of domestic public assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person who is a member of any domestic public assembly exercising legislative or administrative powers.

Article 5

Bribery of foreign public officials

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving a public official of any other State.

Article 6

Bribery of members of foreign public assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any person who is a member of any public assembly exercising

eller administrativ makt i en annan stat.

legislative or administrative powers in any other State.

Artikel 7

Article 7

Aktiv bestickning inom den privata sektorn

Active bribery in the private sector

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa avsiktligt, inom affärlivet förekommande direkt eller indirekt utlovande, erbjudande eller givande av orättmätiga förmåner för egen eller annans räkning åt personer i ledande ställning eller annars anställda inom den privata sektorn, för att dessa skall handla eller avhålla sig från att handla på ett visst sätt i strid med sina plikter.

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally in the course of business activity, the promising, offering or giving, directly or indirectly, of any undue advantage to any persons who direct or work for, in any capacity, private sector entities, for themselves or for anyone else, for them to act, or refrain from acting, in breach of their duties.

Artikel 8

Article 8

Passiv bestickning inom den privata sektorn

Passive bribery in the private sector

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa avsiktligt, inom affärlivet förekommande direkt eller indirekt begärande eller mottagande av orättmätiga förmåner, eller godtagande av ett erbjudande eller löfte om en sådan förmån för egen eller annans räkning av en person i ledande ställning eller som annars är anställd inom den privata sektorn för att denne skall handla eller avhålla sig från att handla på ett visst sätt i strid med sina plikter.

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, in the course of business activity, the request or receipt, directly or indirectly, by any persons who direct or work for, in any capacity, private sector entities, of any undue advantage or the promise thereof for themselves or for anyone else, or the acceptance of an offer or a promise of such an advantage, to act or refrain from acting in breach of their duties.

Artikel 9

Article 9

Bestickning av tjänstemän inom internationella organisationer

Bribery of officials of international organisations

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa handlande enligt artikel 2 och 3, då det berör tjänstemän eller andra anställda vid internationella eller övernationella organisationer eller organ i vilka parten är medlem, eller personer som sköter motsvarande

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3, when involving any official or other contracted employee, within the meaning of the staff regulations, of any public international or supranational organisation or body

uppgifter som dessa tjänstemän eller anställda, oberoende av om de är utsända av parten i fråga eller inte.

Artikel 10

Bestickning av medlemmar i internationella parlamentariska församlingar

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa handlande enligt artikel 4, då det berör medlemmarna i den parlamentariska församlingen för en sådan internationell eller övernationell organisation i vilken parten är medlem.

Artikel 11

Bestickning av domare och tjänsteinnehavare vid internationella domstolar

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa handlande enligt artikel 2 och 3, då det berör domare eller tjänsteinnehavare vid en sådan internationell domstol, vars domsrett parten har godkänt.

Artikel 12

Missbruk av inflytande

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa direkt eller indirekt utlovande, erbjudande eller givande av otillbörliga förmåner som belöning åt personer som påstår eller visar sig kunna utöva osakligt inflytande på beslut som fattas av en person som avses i artikel 2, 4–6, och 9–11, oberoende av om förmånen är avsedd för vederbörande själv eller för en annan person, samt begärande, mottagande eller erbjudande av samt godtagande av erbjudande eller löfte om en sådan förmån som belöning för utövande av inflytande, oavsett om inflytandet utövas eller det förmodade inflytandet leder till öns-

of which the Party is a member, and any person, whether seconded or not, carrying out functions corresponding to those performed by such officials or agents.

Article 10

Bribery of members of international parliamentary assemblies

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Article 4 when involving any members of parliamentary assemblies of international or supranational organisations of which the Party is a member.

Article 11

Bribery of judges and officials of international courts

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in Articles 2 and 3 involving any holders of judicial office or officials of any international court whose jurisdiction is accepted by the Party.

Article 12

Trading in influence

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law, when committed intentionally, the promising, giving or offering, directly or indirectly, of any undue advantage to anyone who asserts or confirms that he or she is able to exert an improper influence over the decision-making of any person referred to in Articles 2, 4 to 6 and 9 to 11 in consideration thereof, whether the undue advantage is for himself or herself or for anyone else, as well as the request, receipt or the acceptance of the offer or the promise of such an advantage, in consideration of that influence, whether or not the influence is exerted or

kat resultat.

whether or not the supposed influence leads to the intended result.

Artikel 13

Article 13

Penningtvätt av fördel av korruptionsbrott

Money laundering of proceeds from corruption offences

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa handlande enligt artikel 6.1 och 6.2 i Europarådets konvention nr 141 om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott, enligt de villkor som anges i artikeln, när förbrottet utgörs av något av de brott som avses i artikel 2—12 i denna konvention, under förutsättning att parten inte har gjort ett förbehåll beträffande dessa brott eller betraktar dessa brott som grova, enligt sin lagstiftning om penningtvätt.

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as criminal offences under its domestic law the conduct referred to in the Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Products from Crime (ETS No. 141), Article 6, paragraphs 1 and 2, under the conditions referred to therein, when the predicate offence consists of any of the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 12 of this Convention, to the extent that the Party has not made a reservation or a declaration with respect to these offences or does not consider such offences as serious ones for the purpose of their money laundering legislation.

Artikel 14

Article 14

Bokföringsbrott

Account offences

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin nationella lagstiftning införa straffrättsliga eller andra påföljder för följande gärningar eller försummelser, då dessa skett avsiktligt i syfte att begå, hemlighålla eller dölja ett brott enligt artikel 2—12, dock under förutsättning att parten inte har gjort ett förbehåll beträffande dessa brott:

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as offences liable to criminal or other sanctions under its domestic law the following acts or omissions, when committed intentionally, in order to commit, conceal or disguise the offences referred to in Articles 2 to 12, to the extent the Party has not made a reservation or a declaration:

- a) upprättande eller användande av en faktura eller annan bokföringshandling eller anteckning i vilken ingår felaktiga eller bristfälliga uppgifter,
- b) olaglig underlåtenhet att göra en betalningsbokning.

- a) creating or using an invoice or any other accounting document or record containing false or incomplete information;

- b) unlawfully omitting to make a record of a payment.

Artikel 15

Article 15

Delaktighet

Participatory acts

Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att i sin na-

Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to es-

tionella lagstiftning som straffbara gärningar fastställa medhjälp eller anstiftan till ett brott som har fastställts som en straffbar gärning i enlighet med denna konvention.

Artikel 16

Immunitet

Bestämmelserna i denna konvention begränsar inte på något sätt tillämpningen av bestämmelserna i något avtal eller protokoll eller någon grundstadga eller i dokument om verkställighet av dem i fråga om återtagande av immunitet.

Artikel 17

Domsrätt

1. Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att utsträcka sin domsrätt till sådana brott som enligt artikel 2—14 i denna konvention utgör straffbara gärningar, i det fall att

a) brottet helt eller delvis begås inom dess territorium,

b) gärningsmannen är medborgare, tjänsteman eller medlem i en folkvald församling i landet i fråga,

c) brottet berör en tjänsteman eller en medlem i en folkvald församling i landet i fråga eller en i artikel 9—11 nämnd person, som samtidigt är medborgare i landet i fråga.

2. Varje part kan, då den undertecknar denna konvention eller deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument, genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare förklara att den förbehåller sig rätten att inte tillämpa eller att endast i vissa fall eller på vissa villkor tillämpa bestämmelserna i stycke 1.b och 1.c i denna artikel, vilka gäller domsrätten, eller någon del av dem.

3. Om en part har utnyttjat möjligheten att göra ett förbehåll enligt stycke 2 i denna artikel, vidtar den behövliga åtgärder för att utsträcka sin domsrätt till brott som enligt denna konvention utgör straffbara gärningar i sådana fall där den påstådde gärningsmannen befinner sig inom dess territorium och

establish as criminal offences under its domestic law aiding or abetting the commission of any of the criminal offences established in accordance with this Convention.

Article 16

Immunity

The provisions of this Convention shall be without prejudice to the provisions of any Treaty, Protocol or Statute, as well as their implementing texts, as regards the withdrawal of immunity.

Article 17

Jurisdiction

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish jurisdiction over a criminal offence established in accordance with Articles 2 to 14 of this Convention where:

a) the offence is committed in whole or in part in its territory;

b) the offender is one of its nationals, one of its public officials, or a member of one of its domestic public assemblies;

c) the offence involves one of its public officials or members of its domestic public assemblies or any person referred to in Articles 9 to 11 who is at the same time one of its nationals.

2. Each State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the jurisdiction rules laid down in paragraphs 1 b and c of this article or any part thereof.

3. If a Party has made use of the reservation possibility provided for in paragraph 2 of this article, it shall adopt such measures as may be necessary to establish jurisdiction over a criminal offence established in accordance with this Convention, in cases where an alleged offender is present in its

den trots begäran om utlämning vägrar att utlämna gärningsmannen till en annan part enbart på grund av hans eller hennes nationalitet.

4. Denna konvention utesluter inte straffrättslig domsrätt som staten i fråga utövar i enlighet med sin nationella lagstiftning.

Artikel 18

Samfundsansvar

1. Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att säkerställa att en juridisk person kan ställas till svars för aktiv bestickning, missbruk av inflytande och penningtvätt, vilka enligt denna konvention utgör straffbara gärningar, då brottet för den juridiska personens räkning har begåtts av en fysisk person, antingen ensam eller som medlem i ett organ inom den juridiska personen, och denna fysiska person har en ledande ställning på den grund att han eller hon har

- rätt att företräda den juridiska personen,
- rätt att fatta beslut för den juridiska personens räkning, eller
- rätt att utöva tillsyn inom den juridiska personen

samt för en sådan fysisk persons delaktighet i ovan nämnda brott antingen som medhjälpare eller som anstiftare.

2. Utöver de fall som nämns i stycke 1 vidtar varje part behövliga åtgärder för att säkerställa att en juridisk person kan ställas till svars när en i 1 stycket avsedd fysisk person har försummat övervakningen, så att en fysisk person som underlyder den juridiska personen har kunnat begå ett brott enligt stycke 1 för den juridiska personens räkning.

3. Ansvar för en juridisk person enligt stycke 1 och 2 förhindrar inte rättegång i brottmål mot en fysisk person som har begått ett brott enligt stycke 1 eller som har varit anstiftare eller medhjälpare till brottet.

territory and it does not extradite him to another Party, solely on the basis of his nationality, after a request for extradition.

4. This Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with national law.

Article 18

Corporate liability

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to ensure that legal persons can be held liable for the criminal offences of active bribery, trading in influence and money laundering established in accordance with this Convention, committed for their benefit by any natural person, acting either individually or as part of an organ of the legal person, who has a leading position within the legal person, based on:

- a power of representation of the legal person; or
- an authority to take decisions on behalf of the legal person; or
- an authority to exercise control within the legal person;

as well as for involvement of such a natural person as accessory or instigator in the above-mentioned offences.

2. Apart from the cases already provided for in paragraph 1, each Party shall take the necessary measures to ensure that a legal person can be held liable where the lack of supervision or control by a natural person referred to in paragraph 1 has made possible the commission of the criminal offences mentioned in paragraph 1 for the benefit of that legal person by a natural person under its authority.

3. Liability of a legal person under paragraphs 1 and 2 shall not exclude criminal proceedings against natural persons who are perpetrators, instigators of, or accessories to, the criminal offences mentioned in paragraph 1.

Artikel 19

Påföljder och åtgärder

1. Med beaktande av den allvarliga karaktären av de brott som enligt denna konvention utgör straffbara gärningar, tillämpar varje part på de brott som enligt artikel 2–14 utgör straffbara gärningar effektiva, rätt avvägda och avskräckande påföljder och åtgärder, vilka för de fysiska personernas del omfattar frihetsberövande straff som kan leda till utlämning.

2. Varje part säkerställer att på de juridiska personer som ställts till svars enligt artikel 18.1 och 18.2 tillämpas straffrättsliga eller andra effektiva, rätt avvägda och avskräckande påföljder, inklusive bötesstraff.

3. Varje part vidtar behövliga lagstiftningsmässiga och andra åtgärder för att möjliggöra förverkande eller beslag av hjälpmedel eller fördel av brott eller egendom av motsvarande värde, när det är frågan om brott som enligt denna konvention utgör straffbara gärningar.

Artikel 20

Specialmyndigheter

Varje part vidtar behövliga åtgärder för att säkerställa att det finns personer eller enheter som har specialiserat sig på bekämpande av korruption. De skall vara tillräckligt självständiga enligt grundprinciperna i partens rättssystem för att kunna sköta sina uppgifter effektivt och utan otillbörliga påtryckning. Parten skall säkerställa att de anställda inom en sådan enhet har tillräcklig utbildning och tillräckliga ekonomiska resurser för att sköta sina uppgifter.

Artikel 21

Samarbete mellan nationella myndigheter

Varje part vidtar behövliga åtgärder för att säkerställa att myndigheter och tjänstemän

Article 19

Sanctions and measures

1. Having regard to the serious nature of the criminal offences established in accordance with this Convention, each Party shall provide, in respect of those criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14, effective, proportionate and dissuasive sanctions and measures, including, when committed by natural persons, penalties involving deprivation of liberty which can give rise to extradition.

2. Each Party shall ensure that legal persons held liable in accordance with Article 18, paragraphs 1 and 2, shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or non-criminal sanctions, including monetary sanctions.

3. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to enable it to confiscate or otherwise deprive the instrumentalities and proceeds of criminal offences established in accordance with this Convention, or property the value of which corresponds to such proceeds.

Article 20

Specialised authorities

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that persons or entities are specialised in the fight against corruption. They shall have the necessary independence in accordance with the fundamental principles of the legal system of the Party, in order for them to be able to carry out their functions effectively and free from any undue pressure. The Party shall ensure that the staff of such entities has adequate training and financial resources for their tasks.

Article 21

Co-operation with and between national authorities

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to ensure that public au-

enligt den nationella lagstiftningen samarbetar med de myndigheter som ansvarar för brottsutredning och väckande av åtal:

a) genom att på eget initiativ underrätta myndigheterna i fråga när det finns skälig anledning att tro att ett brott som enligt artikel 2—14 utgör en straffbar gärning har begåtts, eller

b) genom att på begäran lämna de sistnämnda myndigheterna all behövlig information.

Artikel 22

Skydd av vittnen och personer som samarbetar med rättsmyndigheterna

Varje part vidtar behövliga åtgärder för att ge ett effektivt och adekvat skydd åt:

a) personer som rapporterar brott vilka enligt artikel 2—14 utgör straffbara gärningar till undersöknings- eller åtalsmyndigheterna eller som annars samarbetar med dessa myndigheter

b) vittnen som uttalar sig om sådana brott.

Artikel 23

Åtgärder för att underlätta insamling av bevis och konfiskering av nyttan av brottet

1. Varje part vidtar sådana lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder som behövs enligt den nationella lagstiftningen, inklusive åtgärder som tillåter användning av speciella undersökningsmetoder, för att underlätta insamlandet av bevis i samband med brott som enligt artikel 2—14 utgör straffbara gärningar samt för att identifiera, spåra, nedfrys och beslagta hjälpmedel och fördelar av korruptionbrott eller egendom av motsvarande värde, när åtgärder enligt artikel 19.3 i denna konvention kan tillämpas på dem.

2. Varje part vidtar behövliga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att bemyndiga sina domstolar eller andra behöriga myndigheter att bestämma att banker, fi-

thorities, as well as any public official, cooperate, in accordance with national law, with those of its authorities responsible for investigating and prosecuting criminal offences:

a) by informing the latter authorities, on their own initiative, where there are reasonable grounds to believe that any of the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14 has been committed, or

b) by providing, upon request, to the latter authorities all necessary information.

Article 22

Protection of collaborators of justice and witnesses

Each Party shall adopt such measures as may be necessary to provide effective and appropriate protection for:

a) those who report the criminal offences established in accordance with Articles 2 to 14 or otherwise co-operate with the investigating or prosecuting authorities;

b) witnesses who give testimony concerning these offences.

Article 23

Measures to facilitate the gathering of evidence and the confiscation of proceeds

1. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary, including those permitting the use of special investigative techniques, in accordance with national law, to enable it to facilitate the gathering of evidence related to criminal offences established in accordance with Article 2 to 14 of this Convention and to identify, trace, freeze and seize instrumentalities and proceeds of corruption, or property the value of which corresponds to such proceeds, liable to measures set out in accordance with paragraph 3 of Article 19 of this Convention.

2. Each Party shall adopt such legislative and other measures as may be necessary to empower its courts or other competent authorities to order that bank, financial or

nansinstitut eller företag skall förete sin bokföring eller att ta den i beslag för utförande av de åtgärder som avses i stycke 1.

3. Banksekretessen utgör inget hinder för de åtgärder som avses i stycke 1 och 2.

Kapitel III — Övervakning av verkställigheten

Artikel 24

Övervakning

Gruppen av stater mot korruption (GRECO) övervakar hur parterna verkställer konventionen.

Kapitel IV Internationellt samarbete

Artikel 25

Allmänna principer för och åtgärder inom det internationella samarbetet

1. För undersökning av brott som enligt denna konvention utgör straffbara gärningar eller för rättegång som gäller ett sådant brott bedriver parterna sinsemellan ett så omfattande samarbete som möjligt enligt bestämmelserna i tillämpliga internationella dokument om internationellt samarbete i brottmål eller enligt arrangemang som avtalats på basis av enhetlig eller ömsesidig lagstiftning samt enligt sin nationella lagstiftning.

2. Om parterna emellan inte gäller något sådant internationellt dokument eller arrangemang som avses i stycke 1, tillämpas artikel 26—31.

3. Artikel 26—31 tillämpas också när de är fördelaktigare än bestämmelserna i de internationella dokument eller arrangemang som avses i stycke 1.

Artikel 26

Inbördes rättslighjäl

1. Parterna ger varandra så omfattande hjälp som möjligt genom att utan dröjsmål behandla begäran från sådana myndigheter

commercial records be made available or be seized in order to carry out the actions referred to in paragraph 1 of this article.

3. Bank secrecy shall not be an obstacle to measures provided for in paragraphs 1 and 2 of this article.

Chapter III — Monitoring of implementation

Article 24

Monitoring

The Group of States against Corruption (GRECO) shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.

Chapter IV — International co-operation

Article 25

General principles and measures for international co-operation

1. The Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of relevant international instruments on international co-operation in criminal matters, or arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation, and in accordance with their national law, to the widest extent possible for the purposes of investigations and proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention.

2. Where no international instrument or arrangement referred to in paragraph 1 is in force between Parties, Articles 26 to 31 of this chapter shall apply.

3. Articles 26 to 31 of this chapter shall also apply where they are more favourable than those of the international instruments or arrangements referred to in paragraph 1.

Article 26

Mutual assistance

1. The Parties shall afford one another the widest measure of mutual assistance by promptly processing requests from authori-

som enligt sin nationella lagstiftning har rätt att undersöka eller väcka åtal för brott som enligt denna konvention utgör straffbara gärningar.

2. Inbördes rättslig hjälp enligt stycke 1 kan förvägras, om den part som mottagit begäran tror att tillgodoseende av begäran skulle skada dess grundläggande intressen, suveränitet, nationella säkerhet eller allmänna ordning (ordre public).

3. Parterna åberopar inte banksekretessen som grund för vägran till samarbete enligt detta kapitel. Om den nationella lagstiftningen det kräver, kan en part kräva att för en sådan begäran om samarbete som innebär åsidosättande av banksekretessen behövs tillstånd antingen av en domare eller annan rättslig myndighet, bland dem åklagarmyndigheterna, med straffrättslig behörighet.

Artikel 27

Utlämning

1. De brott som enligt denna konvention anses utgöra straffbara gärningar räknas till de brott som berättigar till utlämnande av gärningsmannen i enlighet med gällande utlämningsavtal parterna emellan. Parterna förbinder sig att inkludera dessa brott bland de brott som berättigar till utlämning i alla framtida utlämningsavtal dem emellan.

2. Om en part för vilken ett utlämningsavtal utgör villkor för utlämning får en utlämningsbegäran av en annan part, med vilken den inte har avtal om utlämning, kan den betrakta denna konvention som juridisk grund för utlämning i fråga om brott som enligt denna konvention anses utgöra straffbara gärningar.

3. Parter för vilka ett utlämningsavtal utgör villkor för utlämning erkänner sinsemellan de brott som enligt denna konvention anses utgöra straffbara gärningar som sådana brott vilka berättigar till utlämning.

4. Utlämning verkställs enligt villkoren i lagstiftningen i den part som har mottagit begäran om utlämning eller i tillämpliga avtal om utlämning, inklusive de grunder på vilka den part som mottagit begäran kan förvägra utlämning.

ties that, in conformity with their domestic laws, have the power to investigate or prosecute criminal offences established in accordance with this Convention.

2. Mutual legal assistance under paragraph 1 of this article may be refused if the requested Party believes that compliance with the request would undermine its fundamental interests, national sovereignty, national security or ordre public.

3. Parties shall not invoke bank secrecy as a ground to refuse any co-operation under this chapter. Where its domestic law so requires, a Party may require that a request for co-operation which would involve the lifting of bank secrecy be authorised by either a judge or another judicial authority, including public prosecutors, any of these authorities acting in relation to criminal offences.

Article 27

Extradition

1. The criminal offences established in accordance with this Convention shall be deemed to be included as extraditable offences in any extradition treaty existing between or among the Parties. The Parties undertake to include such offences as extraditable offences in any extradition treaty to be concluded between or among them.

2. If a Party that makes extradition conditional on the existence of a treaty receives a request for extradition from another Party with which it does not have an extradition treaty, it may consider this Convention as the legal basis for extradition with respect to any criminal offence established in accordance with this Convention.

3. Parties that do not make extradition conditional on the existence of a treaty shall recognise criminal offences established in accordance with this Convention as extraditable offences between themselves.

4. Extradition shall be subject to the conditions provided for by the law of the requested Party or by applicable extradition treaties, including the grounds on which the requested Party may refuse extradition.

5. Om utlämning med anledning av ett brott som enligt denna konvention utgör en straffbar gärning förvägras enbart på grundvalen av den berörda personens nationalitet, eller eftersom den part som mottagit begäran anser sig ha domsrätt i ärendet, skall den part som mottagit begäran föra saken till behandling av sina behöriga myndigheter för väckande av åtal, om inte annat avtalas med den part som framställt begäran, och vid lämplig tidpunkt underrätta den part som framställt begäran om det slutliga resultatet.

5. If extradition for a criminal offence established in accordance with this Convention is refused solely on the basis of the nationality of the person sought, or because the requested Party deems that it has jurisdiction over the offence, the requested Party shall submit the case to its competent authorities for the purpose of prosecution unless otherwise agreed with the requesting Party, and shall report the final outcome to the requesting Party in due course.

Artikel 28

Frivillig information

Om det inte är till skada för en parts egna brottsutredningar eller rättsliga förfarande, kan parten utan föregående begäran överlämna information till en annan part, när den anser att lämnandet av denna information skall kunna hjälpa den mottagande parten att inleda eller genomföra utredningar eller rättsliga förfarande avseende brott som enligt denna konvention utgör straffbara gärningar, eller skulle kunna föranleda parten i fråga att framställa en begäran enligt detta kapitel.

Article 28

Spontaneous information

Without prejudice to its own investigations or proceedings, a Party may without prior request forward to another Party information on facts when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning criminal offences established in accordance with this Convention or might lead to a request by that Party under this chapter.

Artikel 29

Centralmyndighet

1. Parterna utser en centralmyndighet eller vid behov flera sådana myndigheter som skall svara för att begäran som framställts enligt detta kapitel avsänds respektive besvaras samt för att en sådan begäran verkställs eller överlämnas till de behöriga verkställande myndigheterna.

2. Vid undertecknandet av denna konvention eller vid deponeringen av ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet meddelar varje part Europarådets generalsekreterare namnen och adresserna på de enligt stycke 1 utsedda myndigheterna.

Article 29

Central authority

1. The Parties shall designate a central authority or, if appropriate, several central authorities, which shall be responsible for sending and answering requests made under this chapter, the execution of such requests or the transmission of them to the authorities competent for their execution.

2. Each Party shall, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, communicate to the Secretary General of the Council of Europe the names and addresses of the authorities designated in pursuance of paragraph 1 of this article.

Artikel 30

Direkt översändande

1. Centralmyndigheterna översänder handlingar direkt mellan varandra.

2. I brådskande fall kan en begäran om inbördes rättslig hjälp eller meddelanden i samband med en sådan sändas av de rättsliga myndigheterna i den part som framställer begäran, inklusive allmän åklagare, direkt till den mottagande partens motsvarande myndigheter. I ett sådant fall sänds samtidigt en kopia av handlingarna till den mottagande partens centralmyndighet via centralmyndigheten i den part som framställer begäran.

3. En begäran eller ett meddelande enligt stycke 1 och 2 kan översändas via Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol).

4. Om begäran framställs i enlighet med stycke 2 och myndigheten inte är behörig att behandla den, överlämnar den begäran till den behöriga nationella myndigheten och underrättar omedelbart den part som framställt begäran om detta.

5. En begäran eller ett meddelande enligt stycke 2 får, om de inte avser tvångsmedel, sändas av de behöriga myndigheterna i den part som framställer begäran direkt till de behöriga myndigheterna i den mottagande parten.

6. Varje part kan vid undertecknandet av denna konvention eller deponeringen av ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrumentet meddela Europarådets generalsekreterare om att en begäran enligt detta kapitel för effektivitetens skull skall riktas till dess centralmyndighet.

Artikel 31

Information

Den part som mottagit begäran skall utan dröjsmål underrätta den part som framställt begäran om de åtgärder som vidtagits med anledning av en begäran enligt detta kapitel och om det slutgiltiga resultatet av åtgärderna. Den mottagande parten underrättar ock-

Article 30

Direct communication

1. The central authorities shall communicate directly with one another.

2. In the event of urgency, requests for mutual assistance or communications related thereto may be sent directly by the judicial authorities, including public prosecutors, of the requesting Party to such authorities of the requested Party. In such cases a copy shall be sent at the same time to the central authority of the requested Party through the central authority of the requesting Party.

3. Any request or communication under paragraphs 1 and 2 of this article may be made through the International Criminal Police Organisation (Interpol).

4. Where a request is made pursuant to paragraph 2 of this article and the authority is not competent to deal with the request, it shall refer the request to the competent national authority and inform directly the requesting Party that it has done so.

5. Requests or communications under paragraph 2 of this article, which do not involve coercive action, may be directly transmitted by the competent authorities of the requesting Party to the competent authorities of the requested Party.

6. Each State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, inform the Secretary General of the Council of Europe that, for reasons of efficiency, requests made under this chapter are to be addressed to its central authority.

Article 31

Information

The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the action taken on a request under this chapter and the final result of that action. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible

så utan dröjsmål den part som framställt begäran om sådana omständigheter som gör det omöjligt att verkställa de begärda åtgärderna eller som sannolikt kan försena dem avsevärt.

the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.

Kapitel V — Slutbestämmelser

Chapter V — Final provisions

Artikel 32

Article 32

Undertecknande och ikraftträdande

Signature and entry into force

1. Denna konvention är öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater samt för icke-medlemsstater som har deltagit i utarbetandet av den. Dessa stater kan uttrycka sitt samtycke till att vara bundna genom

1. This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe and by non-member States which have participated in its elaboration. Such States may express their consent to be bound by:

- a) undertecknande utan förbehåll för ratifikation eller godkännande, eller
- b) undertecknande med förbehåll för ratifikation eller godkännande, följt av ratifikation eller godkännande

- a) signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or
- b) signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

2. Ratifikations- eller godkännandeinstrumenten skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

2. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

3. Denna konvention träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter den dag då 14 stater har uttryckt sitt samtycke till att vara bundna av konventionen i enlighet med stycke 1. En stat som vid ratificeringen inte är medlem i gruppen av stater mot korruption (GRECO) blir automatiskt medlem i gruppen den dag konventionen träder i kraft.

3. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which fourteenth States have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 1. Any such State, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force.

4. I förhållande till varje signatärstat som därefter uttrycker sitt samtycke till att vara bunden av konventionen träder denna i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader efter dagen för dess samtycke att vara bunden av konventionen i enlighet med stycke 1. En signatärstat som vid ratificeringen inte är medlem i gruppen av stater mot korruption (GRECO) blir automatiskt medlem i gruppen den dag då konventionen för dess del träder i kraft.

4. In respect of any signatory State which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the expression of their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 1. Any signatory State, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force in its respect.

Artikel 33

Anslutning till konventionen

1. Efter denna konventions ikraftträdande kan Europarådets ministerkommitté efter samråd med de fördragsslutande staterna inbjuda Europeiska gemenskapen och en stat som inte är medlem av Europarådet och som inte har deltagit i utarbetandet av konventionen, att ansluta sig till denna konvention genom ett beslut som fattats med den majoritet som anges i artikel 20 d i Europarådets stadga och genom enhälligt beslut av företrädarna för de fördragsslutande stater som är berättigade att vara företrädare i ministerkommittén.

2. I förhållande till Europeiska gemenskapen och de stater som ansluter sig till konventionen enligt stycke 1, träder denna konvention i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då anslutningsinstrumentet deponerades hos Europarådets generalsekreterare. Europeiska gemenskapen och de stater som ansluter sig till konventionen blir automatiskt medlemmar i GRECO den dag då konventionen för deras del träder i kraft, om de inte redan är medlemmar i gruppen vid anslutningen.

Artikel 34

Territoriell tillämpning

1. En stat kan när den undertecknar denna konvention eller när den deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument ange för vilket territorium eller vilka territorier konventionen skall gälla.

2. En stat kan vid en senare tidpunkt, genom en förklaring ställd till Europarådets generalsekreterare, utsträcka tillämpningen av denna konvention till varje annat territorium som anges i förklaringen. I förhållande till ett sådant territorium träder konventionen i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog förklaringen.

3. En förklaring som avgetts i enlighet med de båda föregående styckena kan i för-

Article 33

Accession to the Convention

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting the Contracting States to the Convention, may invite the European Community as well as any State not a member of the Council and not having participated in its elaboration to accede to this Convention, by a decision taken by the majority provided for in Article 20d of the Statute of the Council of Europe and by the unanimous vote of the representatives of the Contracting States entitled to sit on the Committee of Ministers.

2. In respect of the European Community and any State acceding to it under paragraph 1 above, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe. The European Community and any State acceding to this Convention shall automatically become a member of GRECO, if it is not already a member at the time of accession, on the date the Convention enters into force in its respect.

Article 34

Territorial application

1. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2. Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any

hållande till ett territorium som angetts i förklaringen återtogs genom en underrättelse ställd till generalsekreteraren. Återtagandet träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 35

Förhållande till andra konventioner och överenskommelser

1. Denna konvention inverkar inte på rättigheter och åtaganden som följer av internationella multilaterala konventioner om särskilda frågor.

2. Konventionens parter kan ingå bilaterala och multilaterala överenskommelser med varandra i frågor som behandlas i denna konvention i syfte att göra tillägg till eller stärka dess bestämmelser eller att underlätta tillämpningen av dess principer.

3. Om två eller flera parter redan har ingått en överenskommelse eller ett avtal beträffande en fråga som behandlas i denna konvention eller på annat sätt har fastlagt sina inbördes förhållanden beträffande denna fråga, har de rätt att tillämpa överenskommelsen eller avtalet eller att reglera sina förhållanden i enlighet därmed i stället för att tillämpa denna konvention, om det underlättar det internationella samarbetet.

Artikel 36

Förklaringar

En stat kan, när den undertecknar denna konvention eller när den deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument förklara att den som straffbara gärningar fastställer aktivt och passivt mutande av utländska tjänstemän enligt artikel 5, av tjänstemän vid internationella organisationer enligt artikel 9 eller av domare och tjänsteinnehavare vid internationella domstolar enligt artikel 11, endast om tjänstemannen eller domaren handlar eller avhåller sig från att handla på ett visst sätt i strid med sina tjänsteplikter.

territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 35

Relationship to other conventions and agreements

1. This Convention does not affect the rights and undertakings derived from international multilateral conventions concerning special matters.

2. The Parties to the Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

3. If two or more Parties have already concluded an agreement or treaty in respect of a subject which is dealt with in this Convention or otherwise have established their relations in respect of that subject, they shall be entitled to apply that agreement or treaty or to regulate those relations accordingly, in lieu of the present Convention, if it facilitates international co-operation.

Article 36

Declarations

Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, declare that it will establish as criminal offences the active and passive bribery of foreign public officials under Article 5, of officials of international organisations under Article 9 or of judges and officials of international courts under Article 11, only to the extent that the public official or judge acts or refrains from acting in breach of his duties.

Artikel 37

Förbehåll

1. En stat kan när den undertecknar denna konvention eller när den deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument helt eller delvis förbehålla sig rätten att inte såsom straffbara gärningar i sin nationella lagstiftning fastställa sådant handlande som avses i artikel 4, 6—8, 10 och 12 eller passivt mutande enligt artikel 5.

2. En stat kan när den undertecknar denna konvention eller när den deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument förklara att den utnyttjar den möjlighet till förbehåll som anges i artikel 17.2.

3. En stat kan när den undertecknar denna konvention eller när den deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument förklara att den kan vägra att lämna inbördes rättshjälp enligt artikel 26.1, om begäran gäller ett brott som den mottagande parten betraktar som ett politiskt brott.

4. Ingen stat kan, genom att tillämpa stycke 1, 2 eller 3 i denna artikel göra förbehåll för fler än fem i dessa stycken nämnda bestämmelser. Inga andra förbehåll kan göras. Likartade förbehåll till artiklarna 4, 6 och 10 betraktas som ett enda förbehåll.

Artikel 38

Förklaringarnas och förbehållens giltighet samt omprövning

1. Förklaringar enligt artikel 36 och förbehåll enligt artikel 37 är i kraft tre år från den dag då konventionen träder i kraft i förhållande till staten i fråga. Sådana förklaringar och förbehåll kan dock förnyas för lika långa perioder.

2. Tolv månader före utgången av förklarings- eller förbehållens giltighetstid meddelar Europarådets generalsekreterare staten i fråga att giltighetstiden upphör. Senast tre månader före giltighetstidens utgång skall

Article 37

Reservations

1. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, reserve its right not to establish as a criminal offence under its domestic law, in part or in whole, the conduct referred to in Articles 4, 6 to 8, 10 and 12 or the passive bribery offences defined in Article 5.

2. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession declare that it avails itself of the reservation provided for in Article 17, paragraph 2.

3. Any State may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession declare that it may refuse mutual legal assistance under Article 26, paragraph 1, if the request concerns an offence which the requested Party considers a political offence.

4. No State may, by application of paragraphs 1, 2 and 3 of this article, enter reservations to more than five of the provisions mentioned thereon. No other reservation may be made. Reservations of the same nature with respect to Articles 4, 6 and 10 shall be considered as one reservation.

Article 38

Validity and review of declarations and reservations

1. Declarations referred to in Article 36 and reservations referred to in Article 37 shall be valid for a period of three years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, such declarations and reservations may be renewed for periods of the same duration.

2. Twelve months before the date of expiry of the declaration or reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the State concerned. No later than three months be-

staten i fråga meddela generalsekreteraren om förklaringen eller förbehållet kommer att förbli i kraft, ändras eller återtas. Om staten inte har givit något meddelande, meddelar generalsekreteraren staten i fråga att giltighetstiden för dess förklaring eller förbehåll automatiskt anses ha förlängts med sex månader. Om staten i fråga inte meddelar sin avsikt att upprätthålla eller ändra förklaringen eller förbehållet före utgången av denna tid, upphör förklaringen eller förbehållet att gälla.

3. Om en part gör en förklaring eller ett förbehåll enligt artikel 36 och 37, skall den före förnyandet eller på begäran till GRECO lämna en förklaring om orsakerna till förändringen.

Artikel 39

Ändringar

1. Ändringar i denna konvention kan föreslås av varje part och skall översändas av Europarådets generalsekreterare till Europarådets medlemsstater och varje icke-medlemsstat som har anslutit sig eller inbjudits att ansluta sig till denna konvention i enlighet med artikel 33.

2. Varje ändring som föreslås av en part skall översändas till Europarådets kommitté för brottsfrågor, som till ministerkommittén skall lämna sitt yttrande över den föreslagna ändringen.

3. Ministerkommittén skall överväga den föreslagna ändringen och det yttrande som avgivits av kommittén för brottsfrågor och kan anta ändringen efter förhandlingar med de icke-medlemsstater i Europarådet som är parter i konventionen.

4. Texten till varje ändring som antas av ministerkommittén i enlighet med stycke 3 skall översändas till parterna för godtagande.

5. Varje ändring som antas i enlighet med stycke 3 träder i kraft den trettionde dagen efter det att samtliga parter har underrättat

fore the expiry, the State shall notify the Secretary General that it is upholding, amending or withdrawing its declaration or reservation. In the absence of a notification by the State concerned, the Secretariat General shall inform that State that its declaration or reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the State concerned to notify its intention to uphold or modify its declaration or reservation before the expiry of that period shall cause the declaration or reservation to lapse.

3. If a Party makes a declaration or a reservation in conformity with Articles 36 and 37, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GRECO, on the grounds justifying its continuance.

Article 39

Amendments

1. Amendments to this Convention may be proposed by any Party, and shall be communicated by the Secretary General of the Council of Europe to the member States of the Council of Europe and to every non-member State which has acceded to, or has been invited to accede to, this Convention in accordance with the provisions of Article 33.

2. Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the European Committee on Crime Problems (CDPC), which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.

3. The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by the CDPC and, following consultation of the non-member States Parties to this Convention, may adopt the amendment.

4. The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.

5. Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall come into force on the thirtieth day after all Par-

generalsekreteraren om sitt godtagande av ändringen.

Artikel 40

Lösning av tvister

1. Europarådets kommitté för brottsfrågor skall hållas underrättad om tolkningen och tillämpningen av denna konvention.

2. Vid tvist mellan parter om tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skall de söka uppnå en lösning genom förhandling eller med andra fredliga medel efter deras eget val, inbegripet hänskjutande av tvisten till Europarådets kommitté för brottsfrågor, till skiljedomstol, vars avgörande skall vara bindande för parterna, eller till Internationella domstolen, enligt vad som överenskommits mellan de berörda parterna.

Artikel 41

Uppsägning

1. En part kan när som helst säga upp denna konvention genom en underrättelse ställd till Europarådets generalsekreterare.

2. Uppsägningen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av en period om tre månader från den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 42

Underrättelse

1. Europarådets generalsekreterare skall underrätta Europarådets medlemsstater och varje stat som har anslutit sig till denna konvention om

- a) varje undertecknande,
- b) varje deponering av ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument,
- c) dagen för konventionens ikraftträdande enligt artiklarna 32 och 33,

ties have informed the Secretary General of their acceptance thereof.

Article 40

Settlement of disputes

1. The European Committee on Crime Problems of the Council of Europe shall be kept informed regarding the interpretation and application of this Convention.

2. In case of a dispute between Parties as to the interpretation or application of this Convention, they shall seek a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their choice, including submission of the dispute to the European Committee on Crime Problems, to an arbitral tribunal whose decisions shall be binding upon the Parties, or to the International Court of Justice, as agreed upon by the Parties concerned.

Article 41

Denunciation

1. Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 42

Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe and any State which has acceded to this Convention of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c) any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 32 and 33;

- d) varje förklaring eller förbehåll som gjorts enligt artikel 36 eller 37,
- e) alla andra åtgärder, underrättelser eller meddelanden som rör denna konvention.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Upprättad i Strasbourg den 1999/2000 på engelska och franska, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar, som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall översända en bestyrkt kopia till varje medlemsstat i Europarådet, till de icke-medlemsstater som har deltagit i utarbetandet av konventionen, och till de stater som har inbjudits att ansluta sig till den.

- d) any declaration or reservation made under Article 36 or Article 37;
- e) any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg, this 27th day of January 1999, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, and to any State invited to accede to it.